

R. Kmet Zupančič, M. Koprivnikar Šušteršič, M. Kovač, J. Kušar, T. Nenadič, J. Povšnar, A. Vidrih

Dejavnosti slovenskega gospodarstva v luči poslovanja gospodarskih družb v letu 2014

Delovni zvezek 3/2015, let. XXIV

Kratka vsebina:

Avtorji v delovnem zvezku analizirajo poslovanje gospodarskih družb po posameznih dejavnostih. Poudarek je na zadnjem letu, to je letu 2014, medčasovne primerjave pa so mogoče z leti 2008–2013. Avtorje zanimajo predvsem glavne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja družb s poudarkom na dejavnikih, ki vplivajo na ustvarjeno dodano vrednost in konkurenčnost posameznih dejavnosti, ter pomembnejši strukturni premiki.

Ključne besede:

gospodarske družbe, poslovni izid, dodana vrednost, kazalniki uspešnosti poslovanja, statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida, kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki ter saniranje okolja, oskrba z elektriko, plinom in paro, gradbeništvo, trgovina, promet in skladiščenje, gostinstvo, informacijske in komunikacijske dejavnosti, poslovanje z nepremičninami, strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, druge raznovrstne poslovne storitve.

Zbirka Delovni zvezki je namenjena objavljanju izsledkov tekočega raziskovalnega dela, analizi podatkovnih serij in predstavitev metodologij s posameznih področij dela urada. S tem želimo spodbuditi izmenjavo zamisli o ekonomskih in razvojnih vprašanjih, pri čemer je pomembno, da se analize objavijo čim hitreje, tudi če izsledki še niso dokončni.

Mnenja, ugotovitve in sklepi so v celoti avtorjevi in ne izražajo nujno uradnih stališč Urada RS za makroekonomske analize in razvoj.

Objava in povzemanje publikacije sta dovoljena delno ali v celoti z navedbo vira.

Izdajatelj:

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj

Gregorčičeva 27

1000 Ljubljana

Tel: (+386) 1 478 1012

Telefaks: (+386) 1 478 1070

E-naslov: gp.umar@gov.si

Odgovorna urednica: dr. Valerija Korošec (valerija.korosec@gov.si)

Delovni zvezek: Dejavnosti slovenskega gospodarstva v luči poslovanja gospodarskih družb v letu 2014

Avtorji in avtorice:

mag. Rotija Kmet Zupančič (rotija.kmet-zupancic@gov.si),

Mojca Koprivnikar Šušteršič (mojca.koprivnikar@gov.si),

mag. Mateja Kovač (mateja.kovac@gov.si),

Janez Kušar (janez.kusar@gov.si),

mag. Tina Nenadič (tina.nenadic@gov.si),

Jure Povšnar (jure.povsnar@gov.si) in

mag. Ana Vidrih (ana.vidrih@gov.si)

Delovni zvezek je recenziran.

Delovni zvezek ni lektoriran.

Ljubljana, oktober 2015

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

338(497.4)"2014"(0.034.2)

DEJAVNOSTI slovenskega gospodarstva v luči poslovanja gospodarskih družb v letu 2014 [Elektronski vir] / R. Kmet Zupančič ... [et al.]. - El. knjiga. - Ljubljana : Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2015. - (Zbirka Delovni zvezki UMAR ; letn. 24, 3)

ISBN 978-961-6839-29-7 (pdf)

1. Kmet Zupančič, Rotija

281622784

KAZALO VSEBINE

1 Povzetek	5
2 Summary	6
3 UVOD	1
4 NEKATERE ZNAČILNOSTI POSLOVANJA IN PREMOŽENJSKO-FINANČNEGA POLOŽAJA GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2014	3
5 PREGLED POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH	9
5.1 KMETIJSTVO IN Z NJIM POVEZANE DEJAVNOSTI (A, C10 in C11).....	11
5.1.1 Kmetijstvo, lov in gozdarstvo ter ribištvo (A).....	11
5.1.2 Proizvodnja živil in pijač (C10 in C11).....	16
5.2 RUDARSTVO (B).....	20
5.3 PREDELOVALNE DEJAVNOSTI (C)	23
5.4 OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN PARO (D)	33
5.5 OSKRBA Z VODO; RAVNANJE Z ODPLAKAMI IN ODPADKI; SANIRANJE OKOLJA (E).....	37
5.6 GRADBENIŠTVO (F).....	41
5.7 TRGOVINA, VZDRŽEVANJE IN POPRAVILA MOTORNIH VOZIL (G).....	45
5.8 PROMET IN SKLADIŠČENJE (H).....	54
5.9 GOSTINSTVO (I).....	60
5.10 INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI (J).....	66
5.11 POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI (L)	71
5.12 STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI (M).....	76
5.13 DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI (N)	81
6 ZAKLJUČKI	86
7 SEZNAM LITERATURE IN VIROV	91
8 PRILOGA: Opredelitev kazalnikov, uporabljenih v analizi poslovanja gospodarskih družb	92

PRILOGA K DELOVNEMU ZVEZKU: [STATISTIČNE TABELE V EXCELOVI DATOTEKI](#)

Kazalo okvirjev, slik in tabel

Okvir 1: Koncentracija v nespecializiranih pretežno živilskih prodajalnah na drobno.....	51
Okvir 2: Poslovanje malih podjetnikov v dejavnosti gostinstvo.....	65
Slika 1: Neto čisti dobiček obračunskega obdobja gospodarskih družb in njegovi glavni komponenti ¹ v obdobju 2008–2014 ^{2,3}	4
Slika 2: Dobiček iz poslovanja gospodarskih družb v obdobju 2008–2014.....	5
Slika 3: Prihodki od prodaje na domačem in tujem trgu v obdobju 2008–2014	6
Slika 4: Stroški dela na enoto dodane vrednosti ter stroški blaga, materiala in storitev na enoto poslovnih prihodkov v obdobju 2008–2014.....	6
Slika 5: Struktura finančnih odhodkov in finančni prihodki v obdobju 2008–2014	7
Slika 6: Razmerje med stroški financiranja za obresti in poslovnimi prihodki ter delež dolga v virih sredstev (desna os) v obdobju 2002–2014 ¹	8
Slika 7: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb po dejavnostih v letu 2014.....	9
Slika 8: Sprememba v strukturi dodane vrednosti gospodarskih družb po dejavnostih v obdobju 2008–2014	10
Slika 9: Dodana vrednost, njena struktura in zaposlenost v gospodarskih družbah primarne dejavnosti v obdobju 2008–2014	12
Slika 10: Dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah primarne dejavnosti v letih 2013 in 2014	13
Slika 11: Stroški dela v gospodarskih družbah primarne dejavnosti v letih 2013 in 2014	14
Slika 12: Poslovni izid gospodarskih družb primarne dejavnosti v obdobju 2008–2014.....	15
Slika 13: Neto poslovni izid gospodarskih družb primarne dejavnosti po strukturi v letih 2013 in 2014	15
Slika 14: Dodana vrednost in njena struktura ter zaposlenost v gospodarskih družbah ŽPI v obdobju 2008–2014.....	17
Slika 15: Dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah ŽPI v letih 2013 in 2014.....	18
Slika 16: Poslovni izid gospodarskih družb ŽPI v obdobju 2008–2014.....	19
Slika 17: Neto poslovni izid gospodarskih družb ŽPI po strukturi v letih 2013 in 2014.....	19
Slika 18: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2014 ter poslovni rezultat v letih 2013 in 2014.....	21
Slika 19: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2014 glede na leto 2013 po komponentah.....	22
Slika 20: Dodana vrednost in zaposlenost v družbah predelovalnih dejavnosti, 2014	25
Slika 21: Produktivnost dela (dodana vrednost na zaposlenega) v družbah predelovalnih dejavnosti.....	26
Slika 22: Stroški dela v družbah predelovalnih dejavnosti	27
Slika 23: Poslovni odhodki in gospodarnost poslovanja v družbah predelovalnih dejavnosti.....	28
Slika 24: Izvozna usmerjenost družb predelovalnih dejavnosti.....	29
Slika 25: Finančno poslovanje družb predelovalnih dejavnosti	30
Slika 26: Neto čisti dobiček in izguba v družbah predelovalnih dejavnosti	31
Slika 27: Zadolženost družb predelovalnih dejavnosti	32
Slika 28: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2014 ter poslovni rezultat v letih 2013 in 2014.....	34
Slika 29: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2014 glede na leto 2013 po komponentah.....	35
Slika 30: Dodana vrednost, njena struktura in zaposlenost v gospodarskih družbah dejavnosti E v obdobju 2008–2014.....	38
Slika 31: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E v obdobju 2008–2014.....	39
Slika 32: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E po strukturi v letih 2013 in 2014.....	40
Slika 33: Izbrani kazalniki po strukturi v dejavnosti E, leti 2013 in 2014.....	41

Slika 34: Struktura dodane vrednosti po oddelkih dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2014.....	46
Slika 35: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2014	47
Slika 36: Poslovni izid družb trgovskih oddelkov v letih 2013 in 2014.....	48
Slika 37: Donosnost prihodkov v največjih oddelkih ter skupinah trgovinske dejavnosti v letih 2013 in 2014	49
Slika 38: Obremenjenost poslovnih prihodkov z nabavno vrednostjo prodanega blaga, materiala in storitev v trgovinskih družbah v letih 2009, 2013 in 2014.....	50
Slika 39: Kazalnika koncentracije v nespecializiranih, pretežno živilskih prodajalnah na drobno v obdobju 2000–2014.....	51
Slika 40: Finančno poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2014	52
Slika 41: Zadolženost trgovinskih družb v letu 2014.....	53
Slika 42: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2014 ter poslovni rezultat v letih 2013 in 2014	55
Slika 43: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2014 glede na leto 2013 po komponentah.....	56
Slika 44: Delež v dodani vrednosti ter zaposlenosti vseh gostinskih družb v letu 2014.....	61
Slika 45: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gostinskih gospodarskih družbah v letu 2014 ...	62
Slika 46: Donosnost sredstev gostinskih gospodarskih družb v letih 2013 in 2014	63
Slika 47: Poslovni izid družb gostinskih oddelkov v letih 2013 in 2014	64
Slika 48: Zadolženost gostinskih družb v letu 2014.....	64
Slika 49: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2014.....	67
Slika 50: Produktivnost (dodana vrednost na zaposlenega) in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2014	68
Slika 51: Donosnost sredstev in prihodkov gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letih 2013 in 2014	69
Slika 52: Zadolženost v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2014.....	70
Slika 53: Delež posameznih skupin v dodani vrednosti in zaposlenosti dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letu 2014	72
Slika 54: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letu 2014.....	73
Slika 55: Donosnost prihodkov od prodaje in sredstev v gospodarskih družbah dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letih 2013 in 2014	74
Slika 56: Gospodarnost poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letih 2013 in 2014.....	75
Slika 57: Zadolženost in finančna struktura gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letih 2013 in 2014	75
Slika 58: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2014	77
Slika 59: Produktivnost (dodana vrednost na zaposlenega) in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2014.....	78
Slika 60: Donosnost sredstev in prihodkov gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letih 2013 in 2014	79
Slika 61: Zadolženost v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2014..	80
Slika 62: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2014.....	82
Slika 63: Produktivnost (dodana vrednost na zaposlenega) in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2014.....	83

Slika 64: Donosnost sredstev in prihodkov gospodarskih družb drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letih 2013 in 2014	84
Slika 65: Zadolženost v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2014	85
Tabela 1: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v obdobju 2008–2014	3
Tabela 2: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb (GD) primarne dejavnosti v obdobju 2008–2014	11
Tabela 3: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb (GD) v dejavnosti proizvodnje živil in pijač v obdobju 2008–2014	16
Tabela 4: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb rudarstva v obdobju 2008–2014	20
Tabela 5: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v predelovalnih dejavnostih v letih 2008–2014 ...	24
Tabela 6: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb za oskrbo z elektriko, plinom in paro v obdobju 2008–2014.....	33
Tabela 7: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti oskrbe z vodo, ravnanja z odpadki in odpadki ter saniranja okolja (E) v obdobju 2008–2014.....	37
Tabela 8: Izbrani kazalniki poslovanja javnih podjetij in ostalih gospodarskih družb (GD) v dejavnosti E, leto 2014.....	40
Tabela 9: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb (GD) v dejavnosti gradbeništva, 2008–2014	42
Tabela 10: Družbe iz gradbeništva, ki so prenehale poslovati* ²	44
Tabela 11: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil v obdobju 2008–2014	45
Tabela 12: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti prometa in skladiščenja v obdobju 2008–2014.....	54
Tabela 13: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v gostinstvu v obdobju 2008–2014.....	60
Tabela 14: Izbrani kazalniki poslovanja malih samostojnih podjetnikov v gostinstvu v obdobju 2008–2014 ..	65
Tabela 15: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih v obdobju 2008–2014	66
Tabela 16: Izbrani kazalniki poslovanja nepremičninskih družb v obdobju 2008–2014.....	71
Tabela 17: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih v obdobju 2008–2014	76
Tabela 18: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih v obdobju 2008–2014	81

1 POVZETEK

V delovnem zvezku na podlagi statističnih podatkov iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida analiziramo poslovanje gospodarskih družb. Analiza zajema obdobje od leta 2008 (ko je prišlo do spremembe Standardne klasifikacije dejavnosti) do leta 2014, pri čemer je glavni poudarek na spremembah v zadnjem letu. Z analizo poslovnih rezultatov gospodarskih družb zajamemo približno polovico dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva in okoli dve tretjini dodane vrednosti zasebnega sektorja.

Poslovni rezultat gospodarskih družb se je po močnem poslabšanju med krizo v letu 2014 precej izboljšal. Poslabšanje v krizi je izhajalo predvsem iz negativnega rezultata iz financiranja in zmanjšanega dobička iz poslovanja. V letu 2014 je do izboljšanja prišlo pri obeh komponentah, s čimer se je neto čisti dobiček gospodarskih družb s približno 900 mio EUR povzpел na najvišjo raven po začetku krize. Njegov obseg je bil podoben kot v prvih letih prejšnjega desetletja in skoraj štirikrat nižji od izjemno visoke ravni pred začetkom krize (2007). Neto dobiček iz poslovanja, ki je po močnem padcu leta 2009 v naslednjih letih le skromno okrevал, se je lani povečal za petino, od predkrizne ravni pa je bil za približno četrtnino nižji. Pozitivna gibanja so tako kot že nekaj predhodnih let izhajala predvsem iz poslovanja menjalnega sektorja. Na strani poslovnih prihodkov se je nadaljevalo povečevanje prihodkov od prodaje na tujem trgu, po močnem zmanjšanju v preteklih letih pa so se nekoliko zvišali tudi prihodki na domačem trgu. Nadalje so se zmanjšali tudi stroškovni pritiski (stroški dela na enoto proizvoda, pogoji menjave), ki so v prvih letih krize poleg nizkega povpraševanja negativno vplivali na dobičkonosnost družb. Izguba iz financiranja, ki se je pojavila z začetkom krize, kljub zmanjšanju v zadnjih letih ostaja visoka. Visoki finančni odhodki se po letu 2010 zmanjšujejo, najbolj so se v zadnjih letih zmanjšali odhodki iz bančnih posojil, kar kaže na intenziven proces razdolževanja družb, postopno pa upadajo tudi odhodki, povezani z odpisi in oslabitvami. Razmerje med dolgom in sredstvi (kazalnik zadolženosti) gospodarskih družb se je lani znižalo na 58 % in je bilo za 7 odstotnih točk nižje od vrha v letu 2008. Lani so se prvič nekoliko zvišali tudi finančni prihodki, ki so se od začetka krize zaradi zmanjšanja vrednosti delnic, deležev in drugih finančnih naložb zmanjševali.

2 SUMMARY

This working paper analyses business results of Slovenian commercial companies using statistical data from companies' balance sheets and profit and loss statements. The period covered in the analysis is 2008–2014 (following the revision of NACE classification in 2008), where the main focus is given to changes in business results during the last year. Commercial companies analysed in the paper are responsible for approximately half of total value added and two thirds of total employment in the Slovenian economy.

Business result of commercial companies improved considerably in 2014 after huge deterioration during the crisis. Negative trends at the beginning of the crisis originated from huge financial loss and deterioration of operating profit. Improvement in 2014 stemmed from both components and resulted in total net profit of approximately 900 million EUR which is the highest level since the onset of the crisis and similar to the one created at the beginning of the previous decade. In comparison to the extremely high level reached before the crisis (in 2007) it was still around four times lower. Net operating profit, which grew only modestly after a huge fall in 2009, increased for one fifth in 2014. Its level was approximately one fourth lower compared to that in 2007. As in previous years, the increase in the operating profit derived from tradable part of the economy. On the revenue side we saw a further increase of export revenues while revenues from domestic market increased modestly only last year after declining since the beginning of the crisis. The cost pressures (unit labour costs, terms of trade), which in addition to lower demand negatively affected the profitability of companies in the first years of the crisis, have eased significantly over the past few years. Financial loss, which appeared with the beginning of the crisis, remained relatively high despite a gradual decline. High financial expenses has been falling since 2010, among them the most expenses attributable to bank loans, which is a sign of intensive corporate deleveraging. The ratio of debt to total liabilities (indicator of indebtedness) declined further in 2014 to 58% and was around 7 percentage points lower than its 2008 peak. A gradual decline has been also registered in financial expenses related to write-offs and impairment. In 2014 financial revenues increased slightly for the first time after declining since the beginning of the crisis due to the falling value of shares, interests and other investments.

3 UVOD

Strukturne statistike podjetij so pomemben vir podatkov o posameznih dejavnostih gospodarstva, saj omogočajo analize na precej bolj razčlenjeni ravni Standardne klasifikacije dejavnosti (v nadaljevanju SKD) kakor na primer nacionalni računi, ki zagotavljajo predvsem tako imenovane makro podatke o nacionalnem gospodarstvu. Njihova slabost pa je, da se objavljajo s precejšnjim časovnim zamikom. Zato si za bolj tekoče spremljanje gibanj v posameznih dejavnostih pomagamo s statističnimi podatki o poslovanju gospodarskih družb. Uporabljeni podatki za razliko od strukturnih statistik ali nacionalnih računov ne vključujejo rezultatov vseh poslovnih subjektov (poleg gospodarskih družb so to še samostojni podjetniki, zadruga, društva, pravne osebe zasebnega in javnega prava). Z analizo podatkov o poslovanju gospodarskih družb tako zajamemo okoli 55 % dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva in 62 % vseh zaposlenih oziroma približno dve tretjini dodane vrednosti dejavnosti pretežno zasebnega sektorja (A-N, R-T).

V delovnem zvezku analiziramo statistične podatke iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb¹ predvsem z vidika posameznih dejavnosti slovenskega gospodarstva. Zanimajo nas (i) glavne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja družb s poudarkom na dejavnostih, ki vplivajo na ustvarjeno dodano vrednost in konkurenčnost posameznih dejavnosti, in (ii) pomembnejši strukturni premiki. Tako dobimo podrobnejši pogled v posamezne dejavnosti, kar uporabljamo na eni strani kot podlago za napovedovanje bruto domačega proizvoda s strani proizvodnje (dodane vrednosti), ki je sestavni del napovedi gospodarskih gibanj Urada za makroekonomske analize in razvoj. Na drugi strani pa so te analize ena od osnov za spremljanje napredka pri razvoju in konkurenčnosti podjetniškega sektorja. V posameznih storitvenih dejavnostih, v katerih ob gospodarskih družbah razmeroma velik del dodane vrednosti dejavnosti ustvarijo še majhni samostojni podjetniki, dodajamo tudi kratko informacijo o njihovem poslovanju.

Zaradi spremembe Standardne klasifikacije dejavnosti z letom 2008 v delovnem zvezku večinoma analiziramo obdobje po tem letu. Ker se je leta 2008 začela uporabljati nova klasifikacija SKD (SKD 2008), ki se od do tedaj veljavne klasifikacije SKD 2002 precej razlikuje², podatki AJ PES o poslovanju gospodarskih družb za leto 2008 na ravni posameznih dejavnosti niso primerljivi s podatki pred tem letom. Zato smo se v primeru analiz posameznih dejavnosti omejili na obdobje po letu 2008, za celotno skupino gospodarskih družb (poglavje 2) in nekatere dejavnosti, kjer ni bilo večjih sprememb, pa so mogoče primerjave tudi za daljše obdobje. Podatki za vsako od analiziranih let vključujejo gospodarske družbe, ki so v tistem letu dejansko poslovale.

¹ Objavlja jih AJ PES na podlagi letnih poročil, ki jih enkrat letno predložijo gospodarske družbe.

² Klasifikacija SKD 2008 je podrobno predstavljena na spletni strani Statističnega urada RS (<http://www.stat.si>). Osnovna razdelitev dejavnosti do ravni oddelkov (dvomestna šifra) pa je razvidna tudi iz statistične priloge, ki je priložena delovnemu zvezku v obliki excelove datoteke.

Delovni zvezek ima tri poglavja in statistično prilogo. Uvodu sledi poglavje, v katerem predstavljamo nekatere skupne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja gospodarskih družb v Sloveniji. Večino prostora pa v nadaljevanju namenjamo analizi poslovanja družb v posameznih dejavnostih klasifikacije SKD. Vključene so večje dejavnosti zasebnega sektorja brez finančnih in zavarovalniških storitev (K), in sicer: kmetijstvo in nekatere z njim povezane dejavnosti (A, C 10 in C 11), rudarstvo (B), predelovalne dejavnosti (C), oskrba z elektriko, plinom in paro (D), oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odplakami ter saniranje okolja (E), gradbeništvo (F), trgovina (G), promet in skladiščenje (H), gostinstvo (I), informacijske in komunikacijske dejavnosti (J), poslovanje z nepremičninami (L), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M) ter druge raznovrstne poslovne dejavnosti (N). Delovni zvezek končujemo s sklepnimi ugotovitvami, prilagamo pa mu še obsežnejšo statistično prilogo.

4 NEKATERE ZNAČILNOSTI POSLOVANJA IN PREMOŽENJSKO-FINANČNEGA POLOŽAJA GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2014

Tabela 1: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v obdobju 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	51.997	53.897	55.734	57.798	59.726	61.312	63.590
Število zaposlenih ¹	510.754	479.894	462.643	449.235	435.059	425.833	432.906
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	1.657	549,0	-256,5	457,2	332,4	169,2	887,4
VELIKOST							
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	2.006	1.935	1.800	1.720	1.621	1.517	1.416
Število zaposlenih/podjetje	9,8	8,9	8,3	7,8	7,3	6,9	6,8
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	195	215	218	218	222	219	210
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,043	1,030	1,030	1,031	1,028	1,029	1,034
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	1,7	0,5	-0,3	0,5	0,3	0,2	1,0
Donosnost prihodkov (v %)	1,9	0,8	-0,3	0,6	0,4	0,2	1,1
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	35.279	34.168	36.044	37.512	38.006	39.011	40.324
STROŠKI DELA							
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	21.376	21.674	22.719	23.253	23.630	23.988	24.524
Delež stroškov dela v dod. vrednosti (v %)	60,6	63,4	63,0	62,0	62,2	61,5	60,8
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	65,2	64,9	62,2	61,9	61,2	60,0	58,1
Delež kratkor. obveznosti v virih sredstev (v %)	36,9	35,3	35,3	34,3	34,4	34,0	32,0
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	56,8	55,9	61,0	61,7	61,8	64,1	67,5
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	88,8	89,9	90,5	92,0	90,8	92,1	95,8
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	29,7	28,0	30,7	33,3	34,9	35,9	36,7
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	61,3	62,9	62,0	61,7	62,8	62,4	62,0
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	15,7	15,0	15,4	15,3	15,0	15,2	16,1

Vir podatkov: AJ PES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

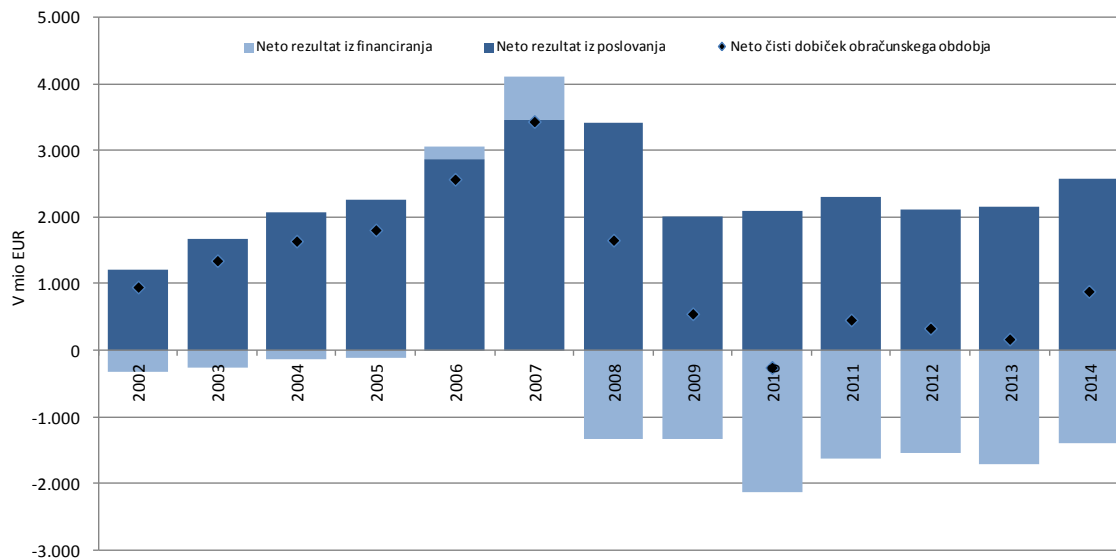
Opombe: ¹ Podatek o številu zaposlenih pomeni povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in je izračunan kot število delovnih ur v koledarskem (obračunskem) letu, za katere so zaposleni dobili plačo in nadomestilo plače / (deljeno) z možnimi delovnimi urami za koledarsko (poslovno) leto. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

V letu 2014 se je poslovni rezultat gospodarskih družb precej izboljšal. Potem ko se je pod vplivom negativnega rezultata iz financiranja finančnega izida in zmanjšanega dobička iz poslovanja v času krize močno znižal, se je skupni neto³ čisti dobiček gospodarskih družb v letu 2014 povzpcl na najvišjo raven po letu 2008 (887 mio. EUR). Njegov obseg je bil podoben kot v

³Razlika med čistim dobičkom in čisto izgubo obračunskega obdobja gospodarskih družb.

začetku prejšnjega desetletja in skoraj štirikrat nižji od izjemno visoke ravni tik pred začetkom krize (2007). Do izboljšanja je prišlo pri obeh glavnih komponentah poslovnega rezultata. Neto dobiček iz poslovanja, ki je po močnem padcu leta 2009 v naslednjih letih le skromno okrevale, se je lani povečal za petino, od predkrizne ravni pa je bil za približno četrtnino nižji. Zmanjšala se je tudi izguba iz financiranja, ki pa je ostala visoka.

Slika 1: Neto čisti dobiček obračunskega obdobja gospodarskih družb in njegovi glavni komponenti¹ v obdobju 2008–2014^{2,3}

Vir podatkov: AJPEŠ (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Poslovni rezultat obračunskega obdobja je rezultat poslovanja družb v njihovi osnovni dejavnosti (rezultat iz poslovanja), iz financiranja (rezultat iz financiranja) in iz drugega delovanja. Ker tretja komponenta predstavlja relativno manj pomemben del celotnega poslovnega rezultata, je v sliki ne prikazujemo posebej. ² Leta 2006 so se spremenili slovenski računovodski standardi, a po naši oceni spremembe niso bile tolikšne, da bi popolnoma onemogočile medletno primerjavo podatkov (glej tudi pojasnila v uvodu v Kmet Zupančič in drugi, 2007). ³ Podatki za vsa leta se nanašajo na gospodarske družbe, ki so dejansko poslovale v posameznem letu, kar pomeni, da so pridobljeni iz bilanc za tekoče leto.

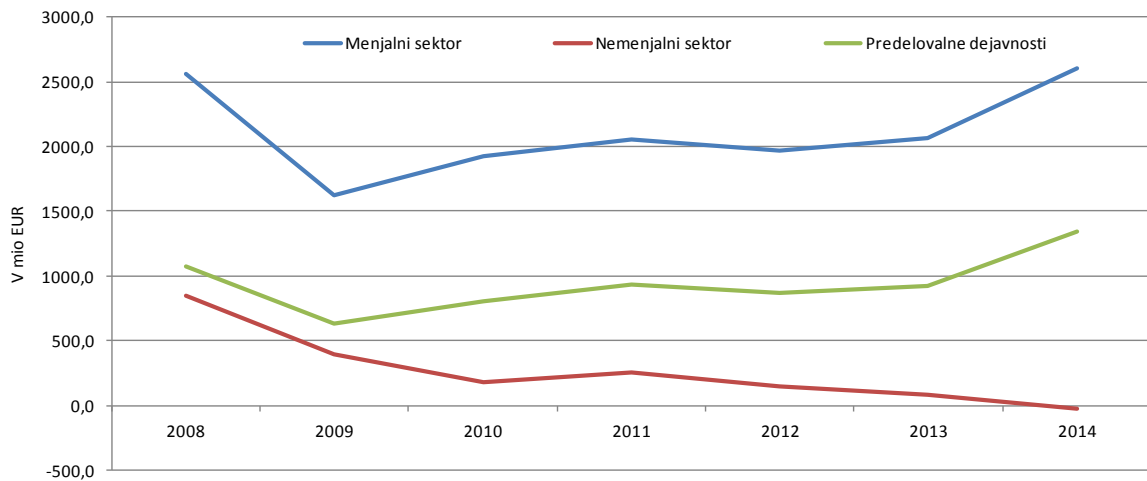
Povečanje dobička iz poslovanja je ponovno izhajalo iz menjalnega sektorja, v nemenjalnem pa se je poslovanje še poslabšalo. Dobiček iz poslovanja menjalnega sektorja⁴ se povečuje praktično celotno obdobje po močnem padcu v letu 2009. Z lanskim zvišanjem, ki je bilo najvišje v tem obdobju, pa je prvič dosegel raven leta 2008. Rasti v industriji in prometu, kjer je neto dobiček iz poslovanja že presegel raven leta 2008, se je lani pridružilo še precejšnje izboljšanje v trgovini. Med družbami menjalnega sektorja so bila najmanj ugodna gibanja v gostinstvu, kjer se je negativni rezultat lani še nekoliko poglobil. V družbah nemenjalnega sektorja se predvsem pod vplivom gibanj v finančnem posredništvu (brez bank in drugih finančnih posrednikov⁵), gradbeništvu⁶ in nepremičninski dejavnosti rezultat iz poslovanja

⁴ Menjalni sektor vključuje gospodarske družbe: kmetijstva, gozdarstva, ribištva (A), industrije brez gradbeništva (B-E), trgovine, prometa, gostinstva (G-I), informacijsko-komunikacijskih dejavnosti (J) (definicija je povzeta po European Commission, Quarterly report on the euro area Volume 12 N.2, 2013).

⁵ Banke in drugi finančni posredniki niso vključeni v bazo statističnih podatkov AJPEŠ o poslovanju gospodarskih družb.

poslabšuje vse od začetka krize, lani pa se je prvič prevesil v izgubo. Gre za dejavnosti, kjer je po visokih rasteh obsega poslovanja v predkriznem obdobju, podprtih s splošno ugodnimi gospodarskimi razmerami, rastjo cen nepremičnin in ugodnimi finančnimi pogoji, v času krize prišlo do močnega skrčenja aktivnosti (merjeno s prihodki od prodaje)⁷, spopadajo pa se tudi z visoko izgubo iz financiranja.

Slika 2: Dobiček iz poslovanja gospodarskih družb v obdobju 2008–2014

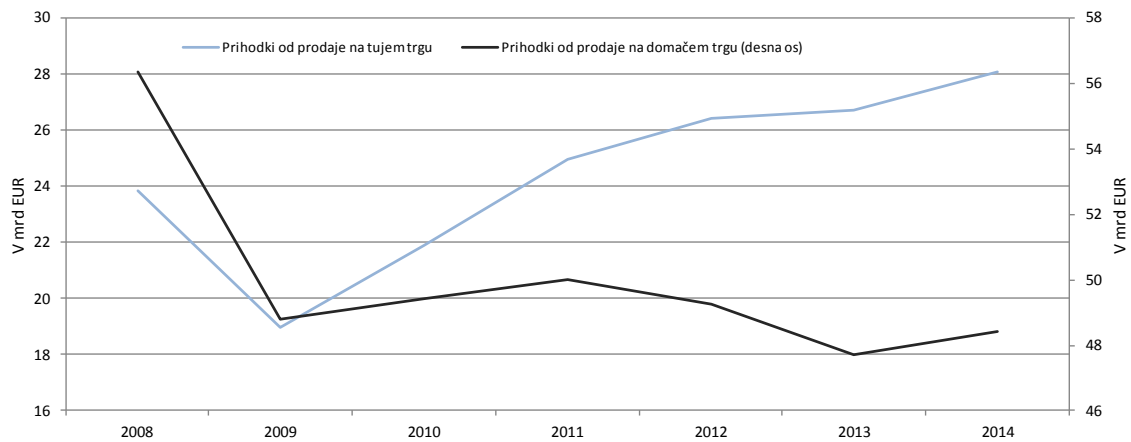
Vir: AJPEŠ (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: Menjalni sektor vključuje: A kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, B–E industrijo brez gradbeništva, G–I trgovino, promet, gostinstvo, J informacije in komunikacije (European Commission, Quaterly report on the euro area Volume 12 N.2, 2013). Druge dejavnosti predstavljajo nemenjalni sektor.

Na strani poslovnih prihodkov se je leta 2014 nadaljevalo povečevanje prihodkov od prodaje na tujem trgu, po močnem zmanjšanju v preteklih letih pa so se nekoliko zvišali tudi na domačem trgu. Prodaja v tujini, ki se povečuje od leta 2009, je tako lani raven iz leta 2008 nominalno presejala za približno 18 %. Na domačem trgu, kjer je do okrevanja prišlo lani, pa je za njo zaostajala za 14 %. V razmerah šibkega domačega povpraševanja v času krize je večina dejavnosti povečala izvozno usmerjenost svojih prihodkov, lani pa je z okrevanjem domačega gospodarstva večina po obsegu pomembnejših dejavnosti povečala tudi prodajo na domačem trgu.

⁶ V gradbeništvu je bilo poslabšanje poslovnih rezultatov sicer predvsem posledica visokega prevrednotenja zalog v dveh družbah, aktivnost, merjena s prihodki od prodaje in dodano vrednostjo, pa se je povečala (glej poglavje o gradbeništvu).

⁷ Padec prihodkov od prodaje v obdobju 2008–2014 v teh treh dejavnostih je bil najvišji med vsemi dejavnostmi. V gradbeništvu in finančnih dejavnostih so bili leta 2014 prihodki od prodaje nominalno za približno polovico nižji kot leta 2008, v nepremičninski dejavnosti pa za več kot petino.

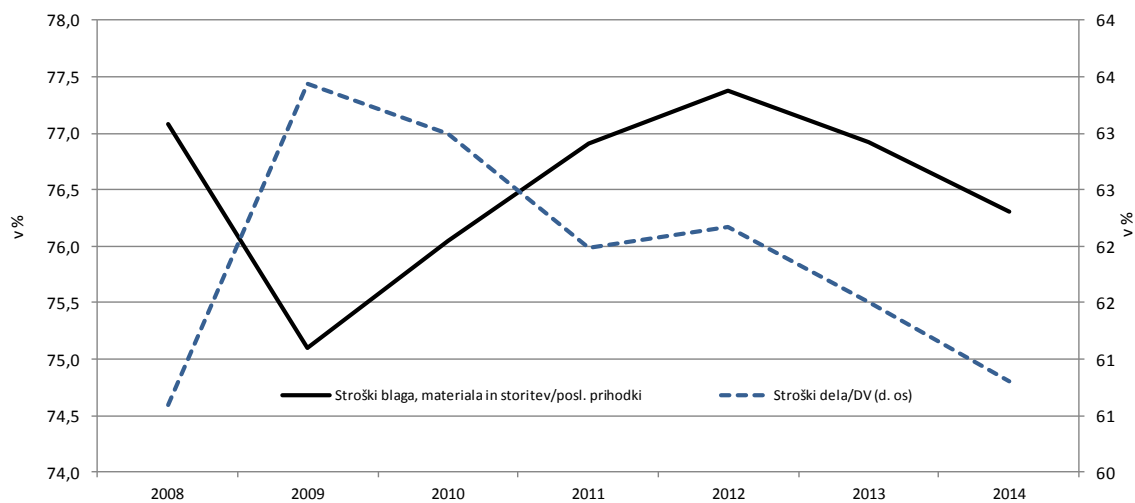
Slika 3: Prihodki od prodaje na domačem in tujem trgu v obdobju 2008–2014

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V zadnjih letih so se precej zmanjšali stroškovni pritiski na dobičkonosnost gospodarskih družb. Poleg šibkega povpraševanja so na dobičkonosnost gospodarskih družb od začetka krize negativno vplivali tudi stroškovni pritiski. Do leta 2010 so izhajali predvsem iz rastočih stroškov dela na enoto dodane vrednosti. Ti so v zadnjih štirih letih upadali in se lani že močno približali ravni iz leta 2008. V letih 2010–2012 so se zaradi rasti cen surovin in deprecijacije evra precej poslabšali tudi pogoji menjave in s tem razmerje med stroški blaga, materiala in storitev ter poslovnimi prihodki. V letih 2013 in 2014 pa se je s padcem cen surovin na svetovnem trgu obremenjenost poslovnih prihodkov s temi stroški ponovno zmanjšala.

Slika 4: Stroški dela na enoto dodane vrednosti ter stroški blaga, materiala in storitev na enoto poslovnih prihodkov v obdobju 2008–2014

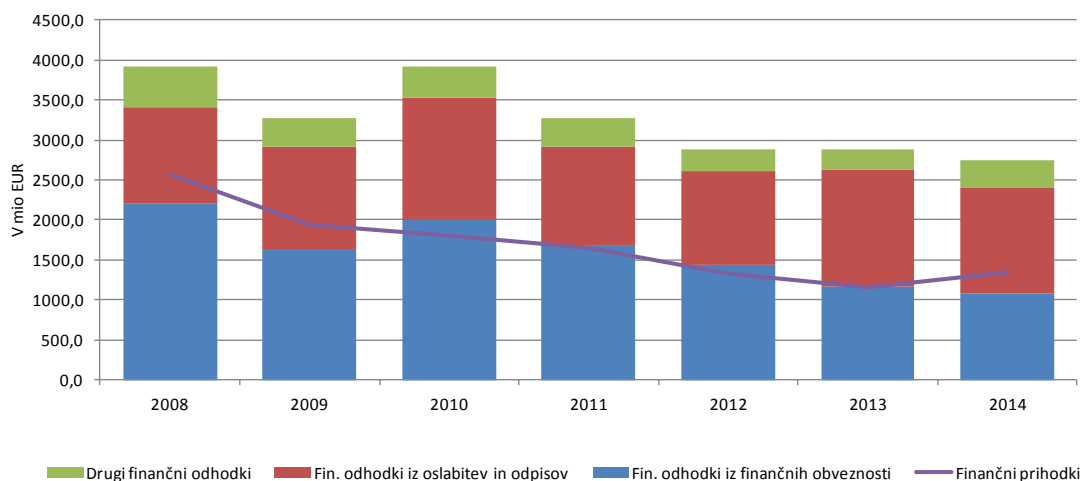

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V strukturi poslovnega rezultata ostaja kljub postopnemu zniževanju razmeroma visoka izguba iz financiranja. Z 1,4 mrd EUR je bila za okoli tretjino nižja kot leta 2010, ko je dosegla vrh, še vedno pa se ohranja na razmeroma visoki ravni iz začetnega obdobja krize (2008–2009). Finančna izguba, ki se je pojavila z začetkom krize, je na eni strani posledica zmanjšanja finančnih prihodkov zaradi znižanja vrednosti delnic, deležev in drugih finančnih naložb družb v času krize, na drugi strani pa visokih finančnih odhodkov, povezanih z zadolženostjo gospodarskih družb ter odhodki zaradi odpisov in oslabitev.

Finančni odhodki gospodarskih družb se po letu 2010 zmanjšujejo, lani so se prvič nekoliko zvišali tudi prihodki. Med finančnimi odhodki večino predstavljajo oslabitve in odpisi ter odhodki iz finančnih obveznosti. Oboji so se z začetkom krize močno povečali. Odhodki iz finančnih obveznosti se pretežno znižujejo od leta 2008. Njihov največji del, to so odhodki iz bančnih posojil, se je od začetka krize več kot prepolovil, kar kaže na intenziven proces razdolževanja gospodarskih družb, zlasti v zadnjih treh letih (2012–2014). Oslabitve in odpisi pa so se ob precejšnjem nihanju z vrha v letu 2010 znižali za približno 14%. Ob hitrejšem zmanjšanju odhodkov iz finančnih obveznosti so v zadnjih dveh letih (2013–2014) postali največji del finančnih odhodkov, njihovo ohranjanje na relativno visoki ravni pa povežujemo z zaostrenimi gospodarskimi razmerami do leta 2013. K višjim finančnim prihodkom v letu 2014 so ob izboljšani gospodarski situaciji največ prispevali višji prihodki iz deležev in drugih naložb.

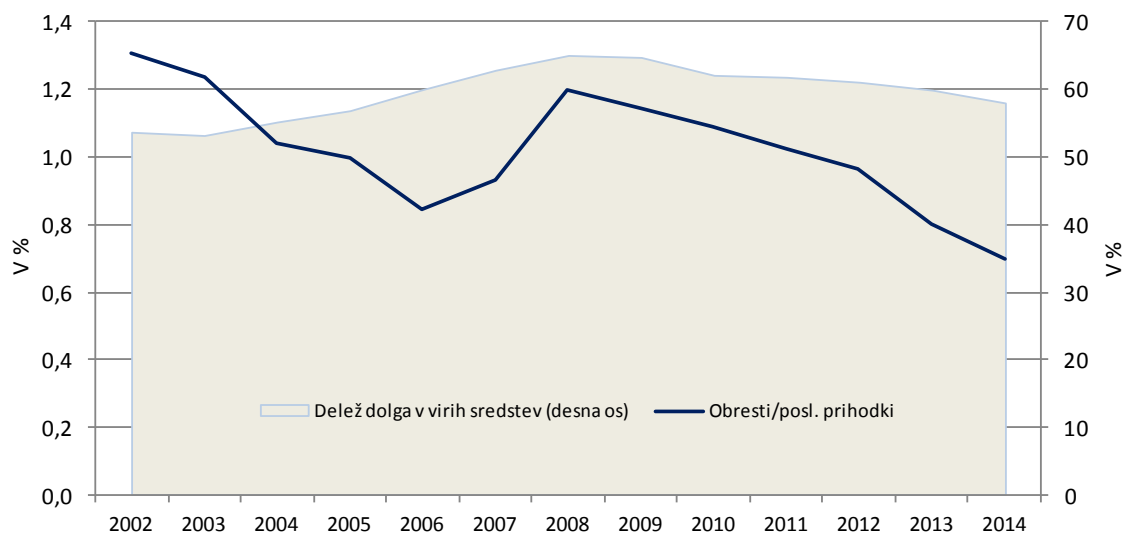
Slika 5: Struktura finančnih odhodkov in finančni prihodki v obdobju 2008–2014

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Razdolževanje družb se je nadaljevalo tudi v letu 2014. Razmerje med celotnim dolgom in sredstvi se je v letu 2014 še znižalo (na 58,1%), od vrha v letu 2008 pa je bilo nižje za približno 7 o. t. Ob visoki finančni izpostavljenosti družb do bank in hkrati neugodnih razmerah v bančnem sistemu so se močno znižale predvsem finančne obveznosti do bank. Razdolževanje do bank je postalo intenzivno zlasti po letu 2011, vrh pa je s procesom sanacije bank doseglo v letu 2014. V tem letu se je najbolj znižal obseg kratkoročnih finančnih obveznosti do bank.

Slika 6: Razmerje med stroški financiranja za obresti in poslovnimi prihodki ter delež dolga v virih sredstev (desna os) v obdobju 2002–2014¹

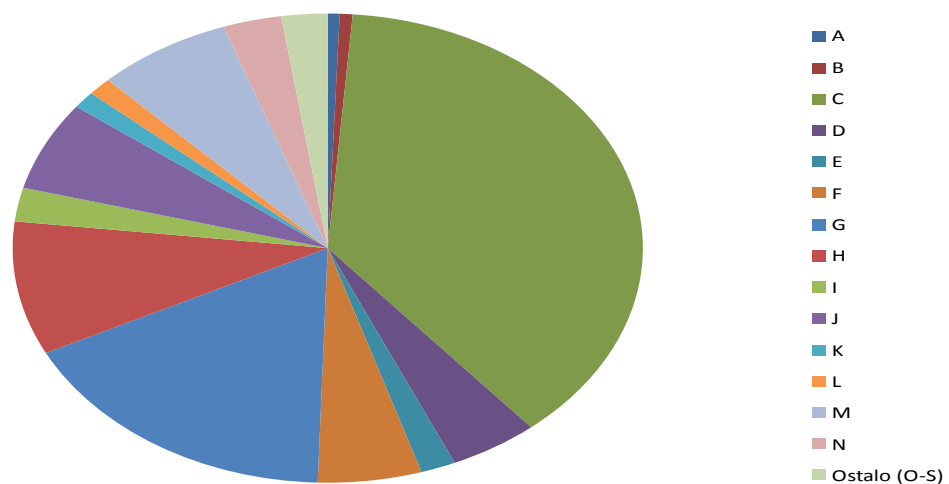

Vir: AJPEŠ (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: ¹ Leta 2006 so se spremenili slovenski računovodski standardi, a po naši oceni spremembe niso bile tolikšne, da bi popolnoma onemogočile medletno primerjavo podatkov (glej tudi pojasnila v uvodu v Kmet Zupančič in drugi, 2007).

5 PREGLED POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH

Od začetka krize se je struktura dodane vrednosti gospodarskih družb spreminjala v smeri povečevanja deleža bolj izvozno usmerjenih dejavnosti. Od leta 2008 se je močno skrčil delež gradbeništva (F), v zadnjih letih pa tudi trgovine (G) in finančnega posredništva (K; brez bank in drugih finančnih posrednikov). Hkrati se je povečal delež dejavnosti, ki velik del svojih prihodkov ustvarijo na tujih trgih oziroma so se nanje začele intenzivneje preusmerjati v času krize. V strukturi dodane vrednosti družb se je tako najbolj povečal delež predelovalnih dejavnosti (C) in prometa⁸ (H), to je dveh tradicionalno visoko izvozno usmerjenih dejavnosti, ter oskrbe z elektriko, plinom in paro⁹ (D), kjer se je obseg mednarodnega trgovanja skokovito povečeval do leta 2013. Povečal se je tudi delež nekaterih na znanju temelječih storitev (iz dejavnosti M in J), ki danes prav tako bistveno več prihodkov od prodaje kot pred krizo ustvarijo na tujih trgih.

Slika 7: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb po dejavnostih v letu 2014

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

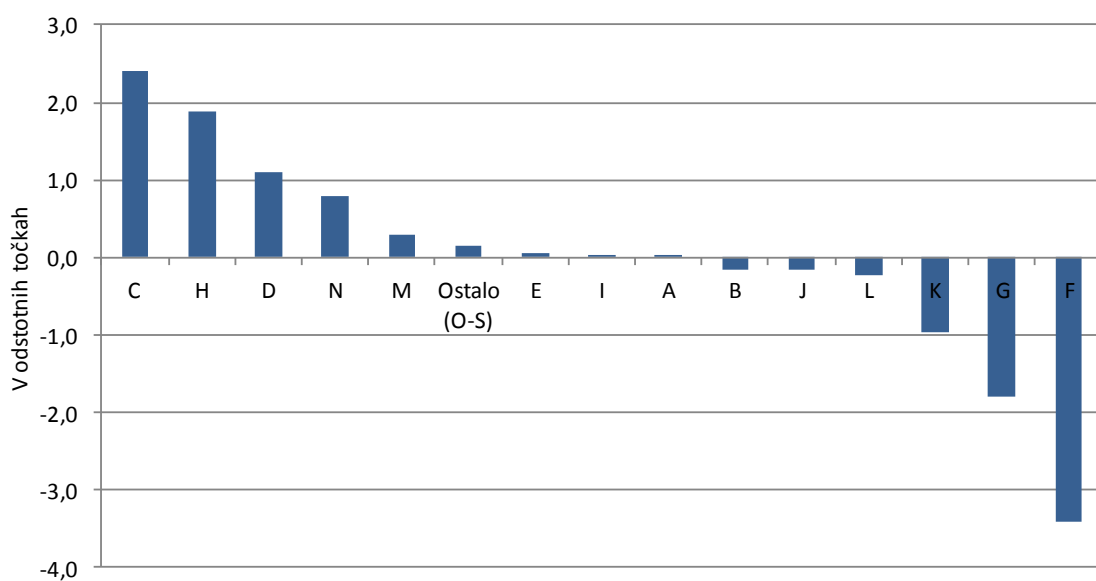
Legenda: A – kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo, B – rudarstvo, C – predelovalne dejavnosti, D – oskrba z električno energijo, plinom in paro, E – oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja, F – gradbeništvo, G – trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil, H – promet in skladiščenje, I – gostinstvo, J – informacijske in komunikacijske dejavnosti, K – finančne in zavarovalniške dejavnosti, L – poslovanje z nepremičninami, M – strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, N – druge raznovrstne poslovne dejavnosti, O – dejavnosti javne uprave in obrambe, P – izobraževanje, Q – zdravstvo in socialno varstvo, R – kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti, S – druge dejavnosti.

⁸ Na povečanje deleža prometa je pomembno vplivala tudi statusna sprememba večje družbe v letu 2010, njegov delež pa je naraščal tudi po tem letu.

⁹ Na povečanje deleža dejavnosti je vplival tudi prehod ene družbe iz dejavnosti holdingov (64.2) v dejavnost D z letom 2009, a se je tudi delež te dejavnosti po letu 2009 še povečeval

V letu 2014 pa se je zaradi povečanja aktivnosti agencij za zaposlovanje, ki se odzivajo na povečano povpraševanje podjetij po bolj fleksibilnih oblikah zaposlitve v času negotovega gospodarskega okrevanja, izraziteje povečal tudi delež raznovrstnih storitvenih dejavnosti (N). V drugih dejavnostih so bile spremembe manjše. Največje dejavnosti po ustvarjeni dodani vrednosti sicer ostajajo predelovalne dejavnosti (C), trgovina (G), promet (H), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M) ter informacijsko-komunikacijske dejavnosti (J), ki skupno ustvarijo več kot tri četrtine dodane vrednosti gospodarskih družb.

Slika 8: Sprememba v strukturi dodane vrednosti gospodarskih družb po dejavnostih v obdobju 2008–2014

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: Na povečanje deleža prometa (H) je pomembno vplivala tudi statusna sprememba večje družbe v letu 2010, njegov delež pa je naraščal tudi po tem letu. Na povečanje deleža dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro (D) je vplival tudi prehod ene družbe iz dejavnosti holdingov (64.2) v dejavnost D z letom 2009, a se je tudi delež te dejavnosti po letu 2009 še povečeval.

V nadaljevanju poglavja predstavljamo podrobnejšo analizo poslovanja družb ter strukturnih sprememb v posameznih nefinančnih dejavnostih zasebnega sektorja (A–N brez K). Javne storitve (dejavnosti O–Q) in manjši del tržnih storitev (R in S) ter finančno posredništvo (K) pa zaradi izjemno nizke zastopanosti gospodarskih družb v ustvarjeni dodani vrednosti v delovnem zvezku podrobneje ne obravnavamo.

5.1 KMETIJSTVO IN Z NJIM POVEZANE DEJAVNOSTI (A, C10 in C11)

5.1.1 Kmetijstvo, lov in gozdarstvo ter ribištvo (A)

Tabela 2: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb (GD) primarne dejavnosti kmetijstva, lova, gozdarstva ter ribištva v obdobju 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število GD	356	352	354	372	402	407	448
Število zaposlenih ¹	4.022	3.852	3.793	3.151	3.087	2.957	3.050
Delež v zaposlenosti vseh GD (v %)	0,79	0,80	0,82	0,70	0,71	0,69	0,70
Delež v dodani vrednosti vseh GD (v %)	0,60	0,62	0,66	0,58	0,61	0,55	0,61
Neto ² čisti dobiček/izguba (v tisoč EUR)	-10.052	-8.121	-345	-2.737	-104	-9.295	-17.855
VELIKOST PODJETJA							
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.721	1.701	1.798	1.527	1.455	1.427	1.286
Število zaposlenih/podjetje	11,3	10,9	10,7	8,5	7,7	7,3	6,8
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povp.sredstva / zaposlenega (v tisoč EUR)	147	153	162	177	185	197	189
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	0,994	0,983	1,011	1,013	1,023	1,003	1,021
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	-1,70	-1,38	-0,06	-0,49	-0,02	-1,59	-3,10
Donosnost prihodkov (v %)	-2,34	-2,20	-0,09	-0,80	-0,03	-2,70	-4,51
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost / zaposlenega (v EUR)	26.985	26.392	29.205	30.914	32.937	31.175	34.766
STROŠKI DELA							
Stroški dela / zaposlenega (v tisoč EUR)	20.077	20.216	20.943	21.492	21.663	21.602	22.130
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	74,4	76,6	71,7	69,5	65,8	69,3	63,7
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	55,4	56,2	55,5	58,6	56,7	58,5	60,9
Delež kratk. obvez. v virih sred. (v %)	32,8	30,9	33,0	35,8	35,0	35,7	37,3
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	70,0	69,2	68,5	64,8	65,5	62,8	59,8
Dolg. pokritost dolg. sred. in zalog (v %)	90,5	93,9	88,8	85,0	84,1	82,3	82,3
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prih. od prodaje na tujem trgu (v %)	20,5	20,5	15,6	18,8	19,7	23,4	30,5
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	63,7	63,4	65,0	64,0	66,0	66,1	65,3
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg.sred. (v %)	19,4	20,0	17,2	18,4	17,4	17,8	18,8

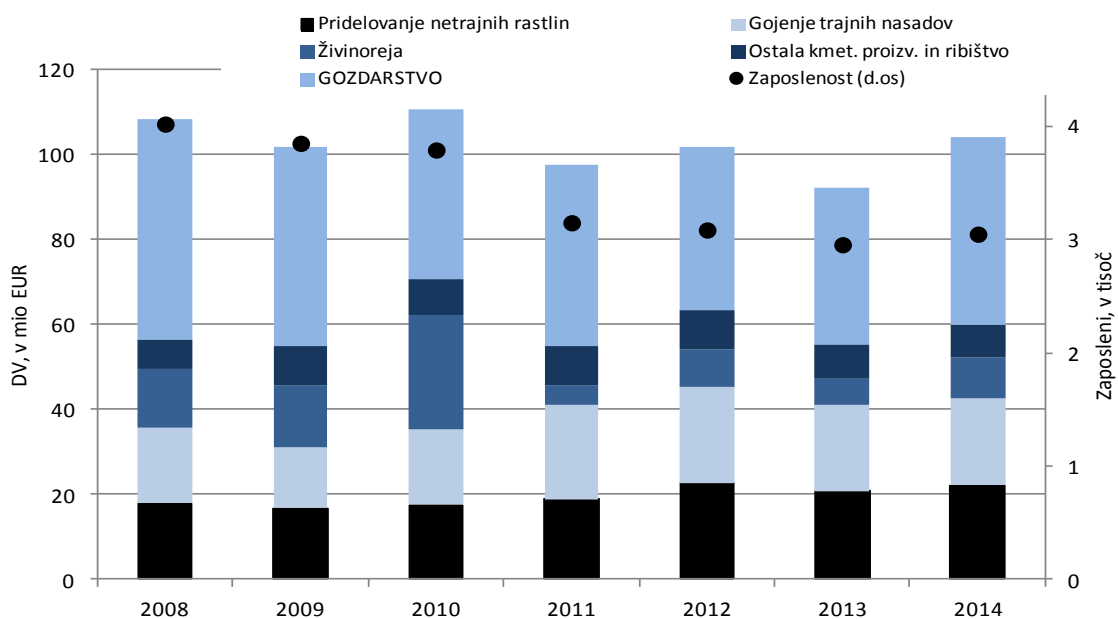
Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe:¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Gospodarske družbe s področja kmetijstva in lova, gozdarstva ter ribištva (A, v nadaljevanju družbe primarne dejavnosti) so v letu 2014 zaposlenost prvič po daljšem obdobju zniževanja zvišale in z višjo produktivnostjo ustvarile eno višjih dodanih vrednosti doslej¹⁰.

Računovodske izkaze je oddalo 448 gospodarskih družb s skupno 3.050 zaposlenimi, kar je bilo 41 družb in 93 zaposlenih več kakor v letu prej. S tem se je razmeroma hitro zniževanje povprečne velikosti družb primarne dejavnosti glede na zaposlenost, pa tudi glede na sredstva na podjetje, tudi v tem letu nadaljevalo. Povprečna produktivnost družb primarne dejavnosti, ki se je v letu 2013 nekoliko znižala, se je zvišala za 12 % in bila za več kot četrtno višja kakor v letu 2008. Zaostanek za produktivnostjo v vseh gospodarskih družbah, ki se je z izjemo leta prej v vsem opazovanem obdobju zniževal, se je s tem vrnil približno na raven iz leta 2012 in znašal okoli 14 %. Družbe primarne dejavnosti so v letu 2014 ustvarile dodano vrednost v višini 106 mio EUR¹¹, kar je bilo za 15 % več kot v letu prej in je pomenilo tretjo najvišjo vrednost v opazovanem sedemletnem obdobju. Dodana vrednost se je zvišala v družbah iz kmetijske proizvodnje in iz gozdarstva, v družbah iz ribištva in gojenja vodnih organizmov pa se je znižala, a je ostala na višji ravni kot v letih prej.

Slika 9: Dodana vrednost, njena struktura in zaposlenost v gospodarskih družbah primarne dejavnosti v obdobju 2008–2014

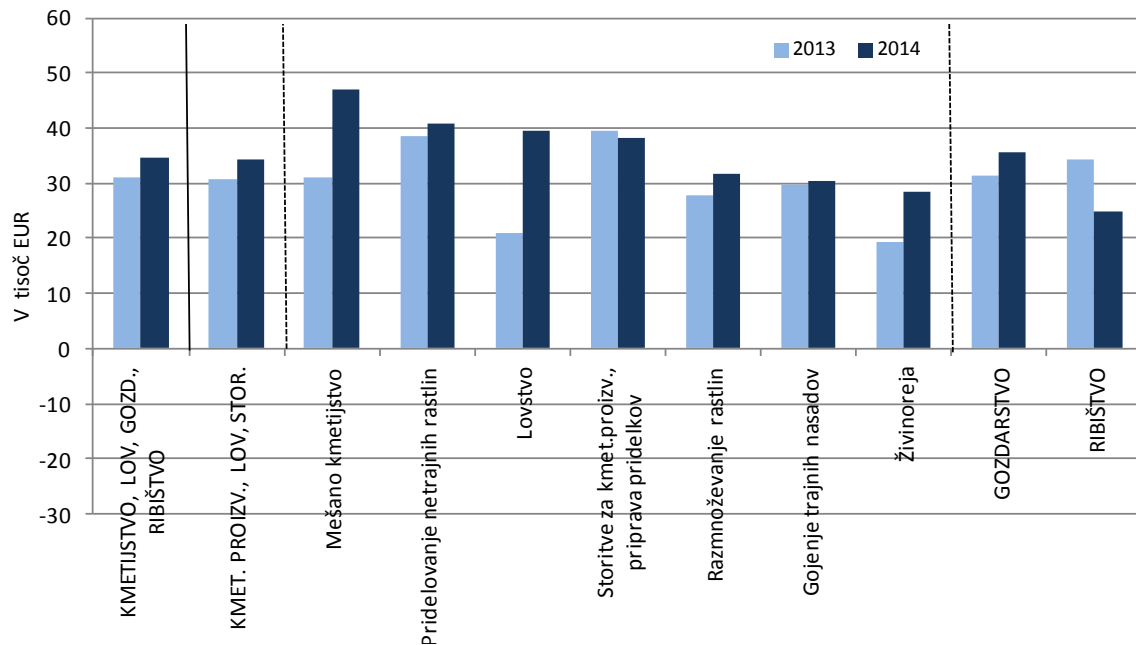
Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Pridelovanje netrajnih rastlin, Gojenje trajnih nasadov, Živinoreja ter ostala kmet. proizvodnja so skupine iz oddelka 01 Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve. V grafu so razvrščene glede na njihove deleže v dodani vrednosti dejavnosti v letu 2014.

¹⁰ Leto 2014 je bilo po dveh letih suše za kmetijsko proizvodnjo razmeroma ugodno. Obseg proizvodnje se je po računih za kmetijstvo povečal za okoli 9 %, v tem rastlinska pridelava za 16 % in živinoreja za 2 %. V gozdarstvu je bilo leto zaznamovano z žledolomom in posledično z večjim posekom in spravilom lesa.

¹¹ Delež dodane vrednosti gospodarskih družb v skupni dodani vrednosti primarne dejavnosti, ocenjeni po metodologiji nacionalnih računov, je razmeroma nizek. V letu 2014 je po naši oceni znašal okoli 15 %. Večino dodane vrednosti dejavnosti namreč ustvarijo kmetje, ki pa računovodskih izkazov ne izpolnjujejo.

Slika 10: Dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah primarne dejavnosti v letih 2013 in 2014

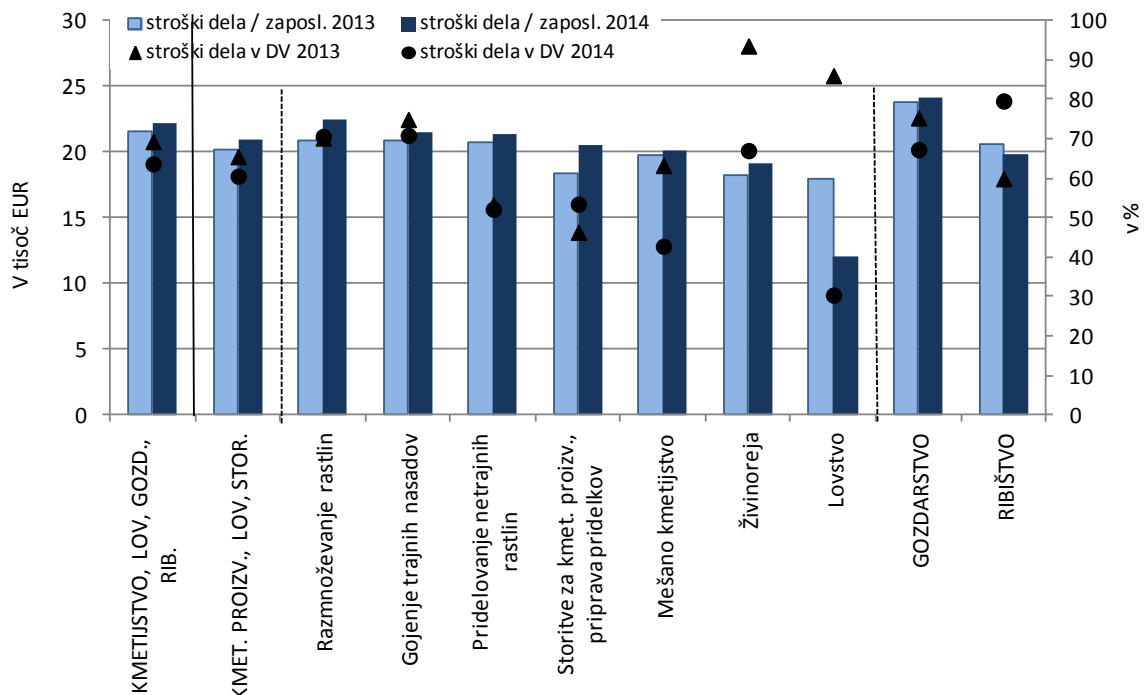
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Skupine v oddelku 01 Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve so razvrščene glede na doseženo produktivnost v letu 2014.

Družbe primarne dejavnosti so lani razmeroma precej zvišale prihodke (za 14,9 %), še bolj pa odhodke (16,2 %). Prihodki so se zvišali v vseh treh skupinah, najbolj finančni, ki imajo sicer najmanjši delež. Poslovni prihodki, ki so bili v večini, so se zvišali za okoli 15 %. Pri tem so se čisti prihodki od prodaje ob večjem obsegu proizvodnje zvišali še za 3 o. t. bolj. Zvišali so se prihodki na domačem, še bolj pa na tujem trgu, slednji za več kot polovico. Delež prihodkov od prodaje na tujem trgu v skupnih prihodkih od prodaje, ki je glede na povprečje vseh gospodarskih družb razmeroma skromen, se je zvišal na blizu tretjino. Povečala se je usmerjenost na trge EU, kamor so izvozili okoli 96 % skupnega izvoza. *Odhodki* so se prav tako zvišali v vseh treh skupinah. Poslovni odhodki, ki so v večini, so porasli za okoli 13 %. Stroški blaga, materiala in storitev so se zvišali bolj, za okoli 15 % in imeli s tem v skupnih poslovnih prihodkih okoli 72-odstotni delež, kar pa je še vedno manj kot v vseh družbah skupaj. Stroški dela na zaposlenega so se povečali približno enako kot v povprečju družb skupaj, za okoli 2 %, skupno pa pod vplivom večje rasti števila zaposlenih za okoli 6 %. Ker je bila rast dodane vrednosti v tej dejavnosti lani precej večja, se je delež stroškov dela v njej znižal na eno najnižjih vrednosti, a ostal višji kot v povprečju vseh družb¹².

¹² Stroški dela v primarni dejavnosti so v letu 2014 pomenili okoli 64 % ustvarjene DV, v povprečju vseh družb pa okoli 61 %. Visoki so bili v skupini ribištvo in gojenje vodnih organizmov, kjer so znašali okoli 80 % DV, in v skupini gozdarstvo, kjer so znašali okoli 67 % DV.

Slika 11: Stroški dela v gospodarskih družbah primarne dejavnosti v letih 2013 in 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Skupine v oddelku Kmetijska proizvodnja in lov ter storitve so razvrščene glede na višino na zaposlenega v 2014.

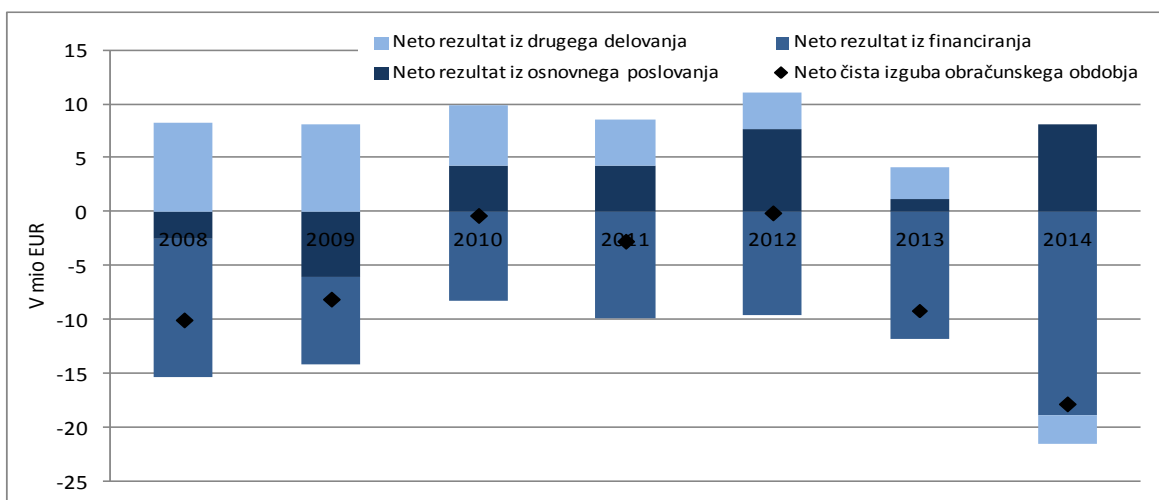
Izkazane subvencije, dotacije in podobni prihodki so se tudi lani znižali. Vrednost teh izplačil je v izkazu poslovnega izida prikazana z dvema postavkama. Na prvi so subvencije, dotacije, regresii, kompenzacije in drugi prihodki, ki so povezani s poslovnimi učinki in so del poslovnih prihodkov. Ti so v letu 2014 znašali 13,2 mio EUR, kar je za 0,3 mio EUR manj kakor v letu prej, s čimer se je njihov delež v poslovnih prihodkih zmanjšal na okoli 3 %. Na drugi postavki pa so subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki in so del izrednih prihodkov. Ti so v letu 2014 znašali 1,8 mio EUR, kar je za 0,1 mio EUR manj kakor v letu prej, tako da se je njihov delež v drugih prihodkih znižal na okoli 40 %. Skupne subvencije, dotacije in podobni prihodki gospodarskih družb primarne dejavnosti so se lani ponovno znižali, za okoli 3 %, in so k skupnemu prihodku teh družb prispevali okoli 4 %¹³.

Družbe primarne dejavnosti so predvsem zaradi večje finančne izgube leto 2014 zaključile z najslabšim poslovnim rezultatom v zadnjih nekaj letih. Neto čista izguba, ki je v letu prej znašala 9,3 mio EUR, se je lani skoraj podvojila, na 17,9 mio EUR. Pri tem se je rezultat iz poslovanja izboljšal, poslabšal pa na ostalih dveh ravneh. Na ravni osnovne dejavnosti se je neto poslovni dobiček z 1,2 mio EUR v letu prej povečal na 8,1 mio EUR. Na ravni finančnega poslovanja se je neto izguba povečala za več kot polovico, na okoli 19 mio EUR, na ravni izrednih dogodkov pa je pozitiven rezultat prešel v negativnega, na okoli 3 mio EUR. K tolikšnemu skupnemu poslabšanju rezultata družb dejavnosti so največ prispevale družbe iz oddelka

¹³ Razlike v višini pridobljenih subvencij med leti so lahko tudi posledica časovnih intervalov izplačil, ki ne sovpadajo nujno s koledarskim letom upravičenosti do posameznih ukrepov kmetijske politike.

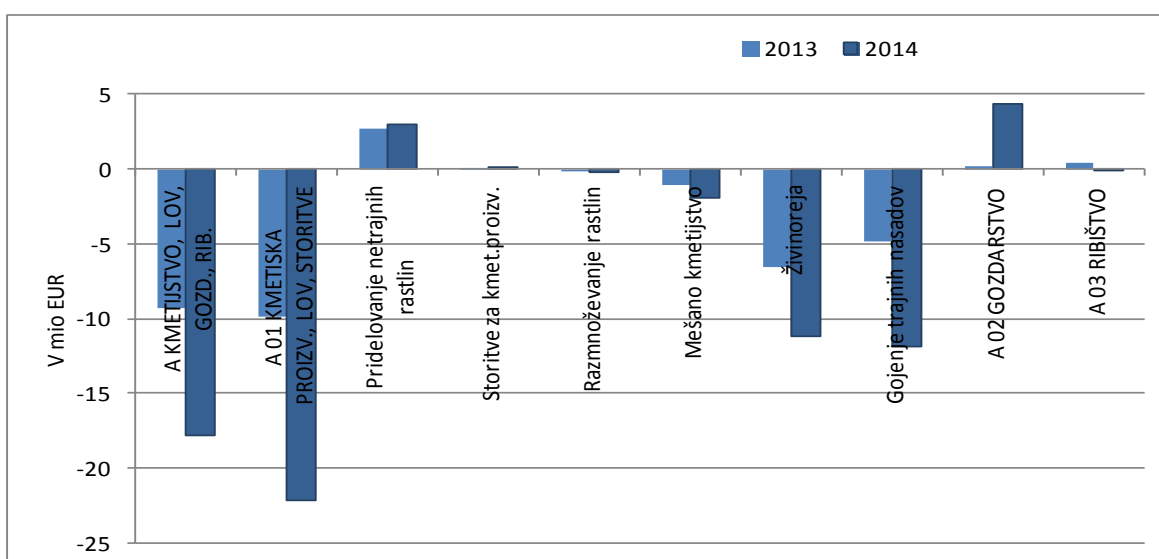
kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve. Leto so zaključile z okoli 22 mio EUR izgube, predvsem zaradi izgube iz financiranja. Pri tem so poslovno leto z izgubo ponovno zaključile vse skupine tega oddelka, razen v pridelovanju netrajnih rastlin in v storitvah. Največjo so tudi lani imele družbe v gojenju trajnih nasadov in v živinoreji, obe globljo kot v letu prej. Z izgubo so poslovno leto zaključile tudi družbe iz oddelka ribištvo in gojenje vodnih organizmov, ki pa k skupnemu rezultatu dejavnosti prispevajo razmeroma malo. Nasprotno pa so družbe iz oddelka gozdarstvo, ki so leto prej zaključile s skromnim dobičkom, tega povečale na okoli 4 mio EUR.

Slika 12: Poslovni izid gospodarskih družb primarne dejavnosti v obdobju 2008–2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 13: Neto poslovni izid gospodarskih družb primarne dejavnosti po strukturi v letih 2013 in 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Skupine v oddelku 01 Kmetijska proizvodnja in lov ter storitve so razvrščene glede na izid v letu 2014.

5.1.2 Proizvodnja živil in pijač (C10 in C11)

Tabela 3: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb (GD) v dejavnosti proizvodnje živil in pijač v obdobju 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število GD	532	560	592	599	617	642	689
Število zaposlenih ¹	14.358	13.329	13.007	12.823	12.886	12.516	12.498
Delež v zaposlenosti vseh GD (v %)	2,81	2,78	2,81	2,85	2,96	2,94	2,06
Delež v dodani vrednosti vseh GD (v %)	2,59	2,77	2,59	2,52	2,60	2,59	2,54
Neto ² čisti dobiček/izguba (v tisoč EUR)	11.898	-109.373	7.688	-2.536	-28.493	-23.681	34.358
VELIKOST PODJETJA							
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	5.632	4.594	4.143	4.290	4.026	3.681	3.265
Število zaposlenih/podjetje	27,0	23,8	22,0	21,4	20,9	19,5	18,1
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povp. sredstva / zaposlenega (v tisoč EUR)	206	199	191	198	196	192	183
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,028	1,039	1,033	1,026	1,031	1,036	1,045
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	0,40	-4,12	0,31	-0,10	-1,13	-0,98	1,50
Donosnost prihodkov (v %)	0,55	-5,61	0,40	-0,12	-1,38	-1,16	1,66
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost / zaposlenega (v EUR)	32.453	34.071	33.175	33.106	33.392	34.440	35.497
STROŠKI DELA							
Stroški dela / zaposlenega (v tisoč EUR)	19.646	20.202	20.744	20.865	20.906	20.962	21.481
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	60,5	59,3	62,5	63,0	62,6	60,9	60,5
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	58,6	59,7	60,9	61,4	61,5	60,6	57,8
Delež kratk.obveznosti v virih sredst. (v %)	36,6	39,0	42,0	41,9	42,5	42,2	36,2
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	64,3	59,2	65,6	64,4	64,3	65,8	69,8
Dolg. pokritost dolg. sred. in zalog (v %)	87,5	80,0	85,3	83,8	83,0	84,0	90,8
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prih. od prodaje na tujem trgu (v %)	18,6	18,3	20,2	21,1	22,3	22,0	23,2
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	64,4	68,0	59,6	59,9	59,9	59,8	60,5
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg.sred. (v %)	16,1	15,5	17,6	16,1	16,5	16,0	16,3

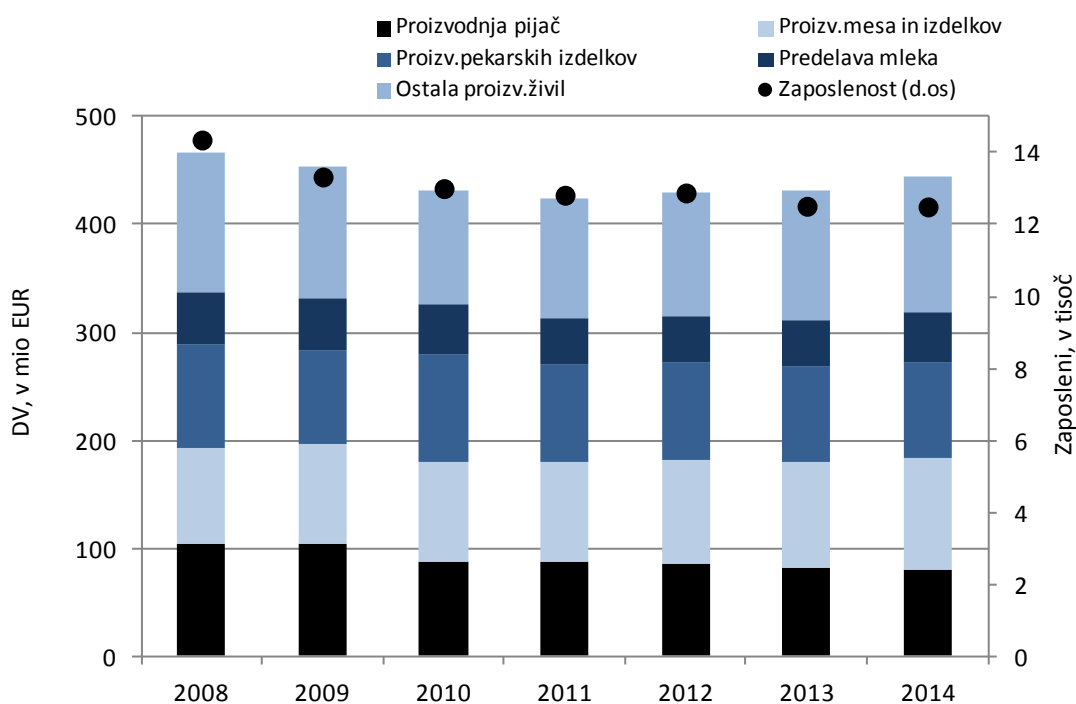
Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlencev na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Tudi v živilsko predelovalni industriji (ŽPI; C 10 in C 11) se je dodana vrednost v letu 2014 zvišala, kar je bilo ob približno enaki zaposlenosti doseženo z večjo produktivnostjo dela.

Računovodske izkaze je oddalo 689 gospodarskih družb s področja ŽPI, ki so skupno zaposlovale 12.498 zaposlenih¹⁴. To je pomenilo 7 % družb več in 0,1 % zaposlenih manj kakor v letu prej, tako da se je povprečna velikost družbe glede na zaposlenost, pa tudi glede sredstev na podjetje, lani ponovno znižala¹⁵. Skupaj so ustvarili 443,7 mio EUR dodane vrednosti, kar je okoli 3 % več kot v letu prej in največ po letu 2009. Dodana vrednost se je ponovno zvišala v proizvodnji živil, za 4 % (najbolj v predelavi in konzerviranju rib ter sadja in zelenjave, pa tudi v predelavi mleka), v proizvodnji pijač pa se je ponovno znižala, za 2 % (najbolj v proizvodnji vina). Povprečna produktivnost, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, se je zvišala za okoli 3 %, na 35,5 tisoč EUR, a je bilo to še vedno precej pod povprečno produktivnostjo v družbah predelovalne dejavnosti in tudi v vseh gospodarskih družbah (41 oz. 40 tisoč EUR). Razlika v doseženi produktivnosti med obema osnovnima skupinama se je ohranila. Produktivnost v proizvodnji živil je bila tako za skoraj polovico nižja kakor v proizvodnji pijač.

Slika 14: Dodana vrednost in njena struktura ter zaposlenost v gospodarskih družbah ŽPI v obdobju 2008–2014

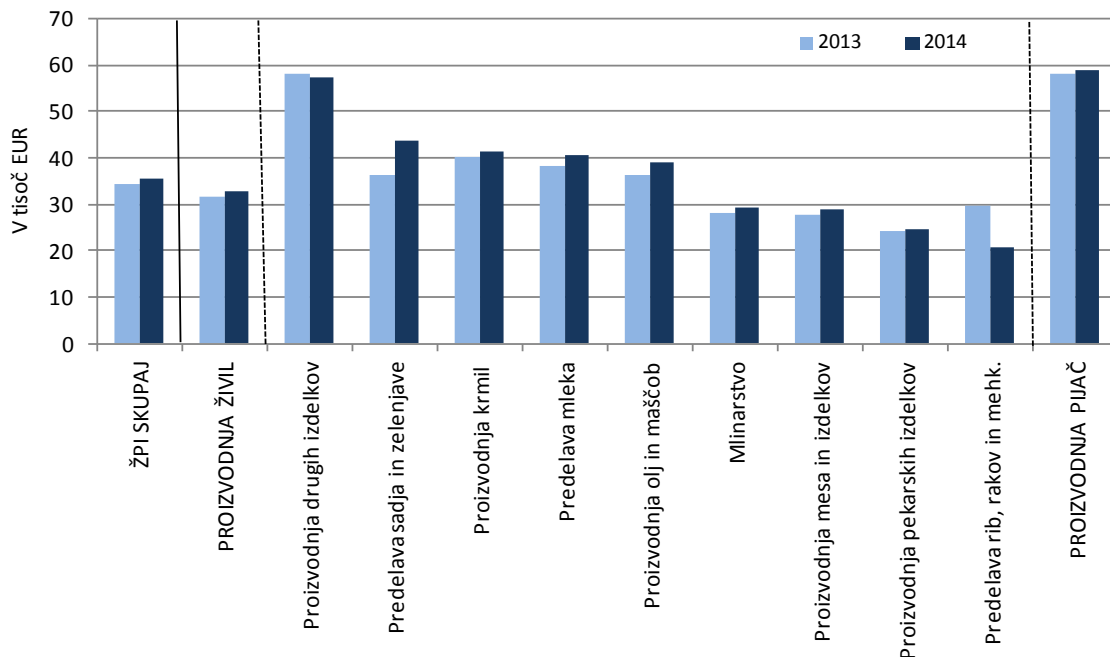

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.
 Opomba: Skupine v oddelku C 10 Proizvodnja živil so razvrščene glede na delež dodane vrednosti v letu 2014.

¹⁴ Delež gospodarskih družb proizvodnje živil in pijač v gospodarskih družbah vseh predelovalnih dejavnosti je bil v letu 2014 v številu okoli 9-odstoten, v zaposlenosti 8-odstoten, v dodani vrednosti pa 7-odstoten.

¹⁵ S stališča doseganja višje konkurenčnosti bi bil zaželen obraten proces, to je združevanje manjših družb v večje enote.

Slika 15: Dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah ŽPI v letih 2013 in 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Skupine v oddelku C 10 Proizvodnja živil so razvrščene glede na višino produktivnosti v letu 2014.

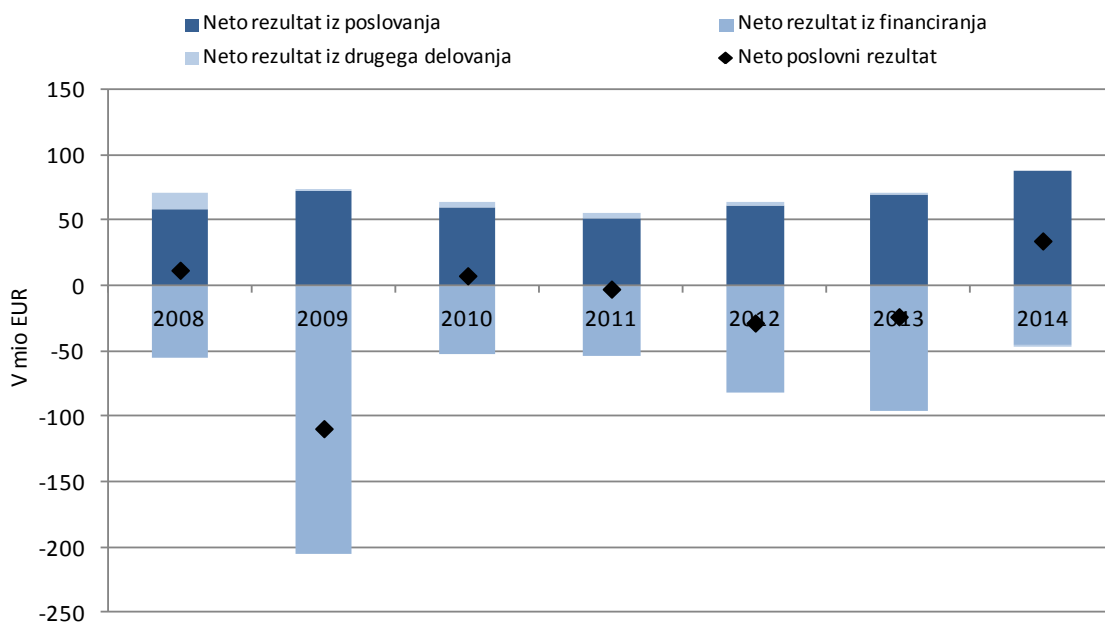
Družbe ŽPI so v letu 2014 uspele prihodke zvišati (za 1,1 %) z večjim izvozom, odhodke pa znižati (za 2,2 %) predvsem z manjšimi finančnimi obveznostmi, oslavitvami in odpisi.

Poslovni prihodki, ki predstavljajo glavnino prihodkov, so se zvišali za okoli 1 %, nekoliko manj pa v tem čisti prihodki od prodaje. Zvišali so se le prihodki od prodaje na tujem trgu, za 6 %, na domačem trgu pa so se znižali. S tem se je delež prihodkov od prodaje na tujem trgu v skupnih prihodkih od prodaje približal četrtini, kar pa je bilo še vedno precej manj kot pri družbah predelovalnih dejavnosti in družbah skupaj. Znotraj dejavnosti je izvozna usmerjenost v proizvodnji živil nekoliko višja kot v proizvodnji pijač. Lani se je povečala usmerjenost družb ŽPI na trg EU, kjer je bilo pridobljenih 60 % vseh prihodkov od izvoza. Poleg poslovnih so se zvišali tudi finančni prihodki, drugi pa so se znižali. Med odhodki so odhodki iz poslovanja ostali skoraj enaki kot v letu prej. Skupno znižanje odhodkov pa je bilo predvsem posledica znižanja finančnih odhodkov, ki so bili nižji za več kot 40 %. Pri tem so se znižali finančni odhodki iz vseh treh skupin; močno iz oslabeitev in odpisov finančnih naložb ter iz finančnih obveznosti, nekoliko pa tudi iz poslovnih obveznosti.

Poslovno leto 2014 so družbe ŽPI po treh letih izgube zaključile z najvišjim pozitivnim izidom v opazovanem obdobju zadnjih sedmih let. Skupni neto čisti dobiček je lani znašal 34,4 mio EUR, kar je bila trikratna vrednost iz leta 2008. V strukturi so rezultat izboljšale tako družbe v skupini proizvodnje živil (dobiček in izboljšanje v primerjavi z letom prej niso prikazale le družbe v proizvodnji krmil in hrane za hišne živali), kot tudi družbe v skupini pijač, ki so vse opazovano šestletno obdobje pred tem izkazovale negativni izid (dobiček niso prikazale le družbe v proizvodnji vina in žganih pijač). Izboljšanje skupnega izida je rezultat izboljšanja na ravni poslovanja, kjer se je dobiček v primerjavi z letom prej povečal za četrtino, in na ravni

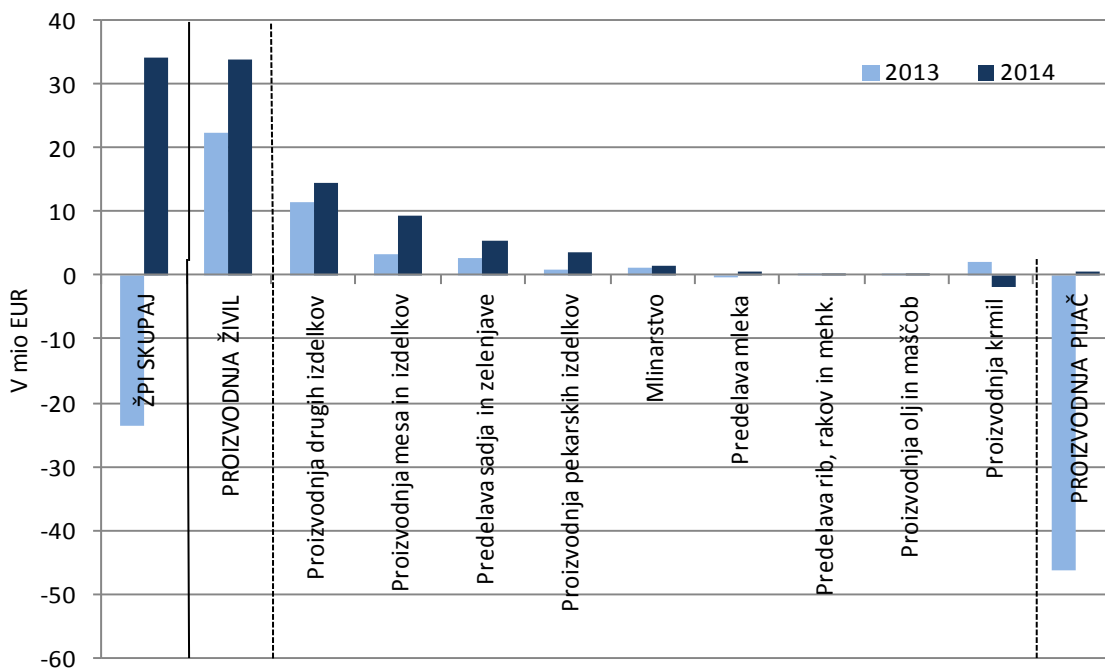
financiranja, kjer se je izguba prepolovila. Na ravni izrednih dogodkov se je rezultat poslabšal, vendar pa na skupni izid ni imel večjega vpliva.

Slika 16: Poslovni izid gospodarskih družb ŽPI v obdobju 2008–2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 17: Neto poslovni izid gospodarskih družb ŽPI po strukturi v letih 2013 in 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Skupine v oddelku C 10 Proizvodnja živil so razvrščene glede na neto poslovni izid v letu 2014.

5.2 RUDARSTVO (B)

Tabela 4: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb rudarstva v obdobju 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	66	71	73	72	71	71	67
Število zaposlenih ¹	3.321	3.094	2.827	2.695	2.678	2.487	2.406
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,6	0,7
Neto ² čisti dobiček/izguba (v tisoč EUR)	-3.286	1.859	-477	-2.287	-11.835	-40.170	-26.700
VELIKOST							
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	7.333	6.887	7.129	7.371	7.441	6.877	6.643
Število zaposlenih/podjetje	50,3	43,6	38,7	37,4	37,7	35,0	35,9
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	144	158	180	194	198	204	189
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,013	1,044	1,017	1,012	0,992	0,936	0,961
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	-0,7	0,4	-0,1	-0,4	-2,2	-7,9	-5,9
Donosnost prihodkov (v %)	-1,0	0,6	-0,2	-0,8	-4,1	-14,5	-9,3
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	44.147	47.830	49.855	50.232	48.346	43.340	47.748
STROŠKI DELA							
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	32.426	32.695	33.498	34.944	35.586	35.054	37.433
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	73,5	68,4	67,2	69,6	73,6	80,9	78,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	49,4	51,2	52,7	55,3	57,5	64,2	70,6
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	24,7	24,9	25,8	25,6	28,4	33,2	35,1
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	67,1	66,1	64,0	57,6	54,6	45,8	39,2
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	94,1	94,5	92,8	88,6	85,8	80,3	80,4
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	9,2	11,3	14,5	16,3	17,8	23,0	27,9
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	75,4	74,6	75,9	78,9	77,8	78,2	75,1
Delež proizvodnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	32,2	31,5	32,6	29,7	28,7	31,3	26,9

Vir podatkov: AJ PES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

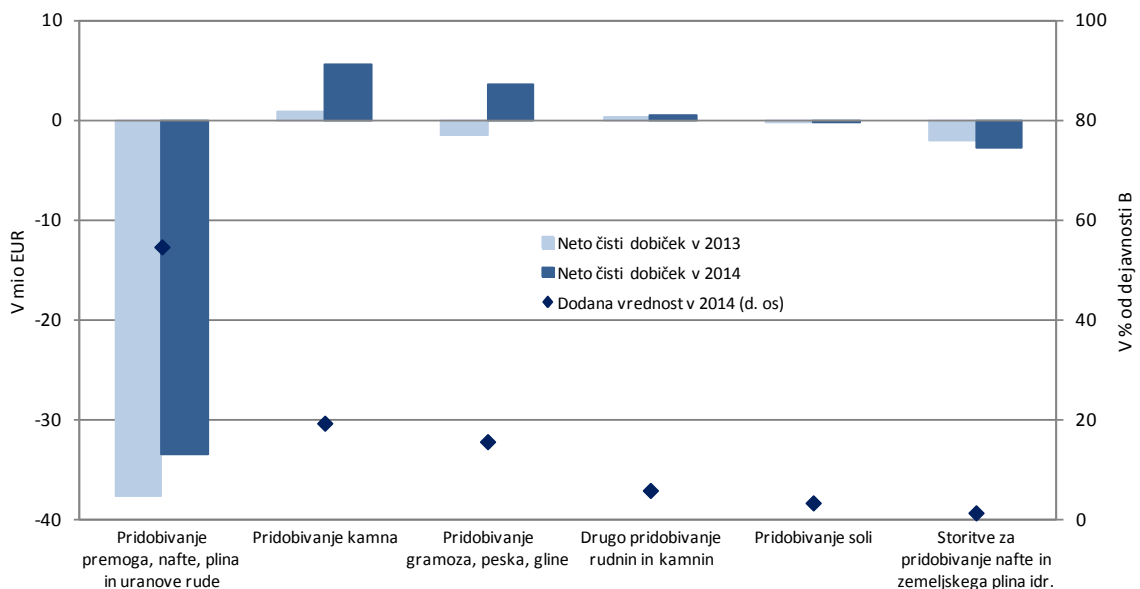
Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

V letu 2014 se je dodana vrednost v gospodarskih družbah rudarstva (B) po štiriletnem zniževanju zaradi ugodnih gibanj v neenergetskem delu dejavnosti ponovno malo povečala.

Dodana vrednost v rudarstvu se je leta 2014 povečala za 6,6 % (in bila za 22,4 % nižja kot v letu 2009). Povečanju je tokrat botrovalo veliko izboljšanje v neenergetskem delu rudarstva, kar je deloma povezano tudi s pozitivnim obratom gospodarske aktivnosti v gradbeni dejavnosti. Dodana vrednost v tem delu rudarstva se je z omenjenim povečanjem ponovno vrnila na raven

iz predkriznega leta. V energetske delu rudarstva se je v obdobju 2008–2014 dodana vrednost znižala za tretjino, kar pa večinoma ni bilo povezano z zastojem svetovnega gospodarstva. Krčenje dejavnosti premogovništva namreč poteka že dolga leta in vpliva na trendno zniževanje dodane vrednosti rudarstva. Po letu 2013 je Premogovnik Velenje ostal edini slovenski rudnik, ki še aktivno pridobiva premog za prodajo, medtem ko je Rudnik Trbovlje–Hrastnik v postopku zapiranja. Delež energetskega dela rudarstva se je tako v letu 2014 zmanjšal na le še 55 % celotne ustvarjene dodane vrednosti v rudarstvu.

Slika 18: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2014 ter poslovni rezultat v letih 2013 in 2014

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

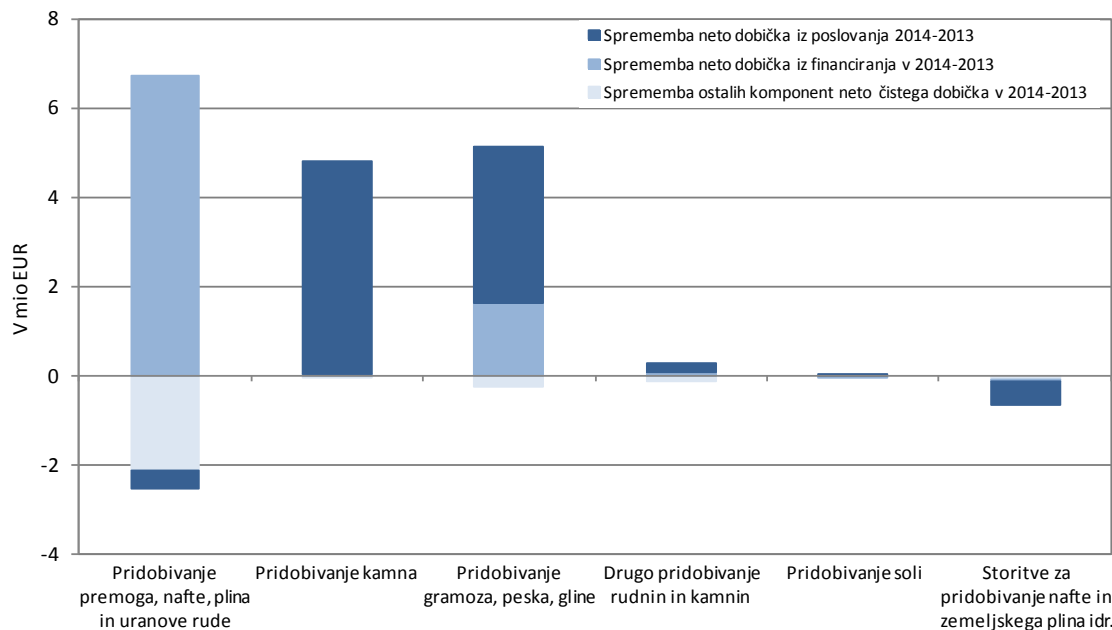
V rudarstvu se je v letu 2014 nadaljevalo zmanjševanje števila zaposlenih. Od leta 1995 do leta 2014 se je število zaposlenih znižalo z 8.732 na 2.406, to je za 72,4 % ali v povprečju po 6,6 % letno, v letu 2014 pa se je zaposlenost znižala za 3,3 %. V prejšnjih letih je bilo zniževanje števila zaposlenih povezano večinoma s premogovništvom, kjer se je tudi na ta način skušalo ohranjati konkurenčnost te dejavnosti na liberaliziranem energetske trgu EU. Po letu 2008 se je pod vplivom šibke aktivnosti v gradbeništvu pričela postopoma zniževati tudi zaposlenost v neenergetskem delu rudarstva, v letu 2014 pa se je zniževanje ustavilo.

Potem ko se je v letu 2013 izguba v rudarstvu izjemno povečala, se je v letu 2014 ob ponovnem dobičku v neenergetskem delu precej zmanjšala. Neto čista izguba, ki se je v letu 2013 povzpela kar na 40,2 mio EUR, se je v letu 2014 spustila na sicer še vedno visokih 26,7 mio EUR. K izgubi v rudarstvu je, tako kot v letu 2013, tudi lani najbolj prispeval slabši poslovni rezultat v Premogovniku Velenje¹⁶. K zmanjšanju izgube pa je skoraj tri četrtine prispevalo

¹⁶ Vir: <http://www.energetika-portal.si/>.

izboljšanje poslovanja v neenergetskem delu rudarstva. Malo več kot polovico neto čiste izgube je še vedno pomenila izguba iz financiranja, ostalo pa izguba iz poslovanja. Kadar je bila v preteklih letih v rudarstvu zabeležena visoka izguba, je praviloma izhajala iz premogovništva, predvsem kot izguba pri pridobivanju rjavega premoga, po letu 2013 pa je postala izrazito povezana s pridobivanjem lignita. V zadnjih letih je k izgubi v manjši meri prispevala tudi dejavnost odkrivanja novih nahajališč nafte in zemeljskega plina, neenergetske dejavnosti rudarstva pa so bile rahlo v rdečih številkah v obdobju 2011–2013.

Slika 19: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2014 glede na leto 2013 po komponentah

Vir podatkov: AJ PES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V energetskem delu rudarstva je tudi v letu 2014 relativno majhno povpraševanje po premogu skupaj s problemi v proizvodnji vplivalo na ohranjanje slabih poslovnih rezultatov.

V letu 2014 je bilo po podatkih ELES cenejše elektrike iz hidroelektrarn ob rekordno visokih vodostajih rek za skoraj 30 % več kot leto prej, poraba elektrike v Sloveniji se je celo nekoliko zmanjšala, možnosti za donosnejše povečanje izvoza elektrike v druge države pa so bile zaradi nizkih cen elektrike na evropskem trgu precej omejene. Zato se je zmanjšalo povpraševanje po proizvodnji termoelektrarn, hkrati pa so se tudi pri pridobivanju lignita pojavljale tehnične težave pri odkopu¹⁷, kar vse je vplivalo na znižanje proizvodnje premoga. Po podatkih SURS je proizvodnja velenjskega lignita upadla za 18,8 %, proizvodnja rjavega premoga za prodajo pa je, kot je bilo predvideno, prenehala kot posledica zakona o postopnem zapiranju Rudnika Trbovlje–Hrastnik. V energetskem delu rudarstva, kamor uvrščamo poleg pridobivanja rjavega premoga in lignita tudi pridobivanje nafte in zemeljskega plina, pridobivanje uranove in torijeve rude ter storitve za pridobivanje nafte in zemeljskega plina (podrazredi B 05.200, 06.100, 06.200,

¹⁷ Vir: STA, Intervju podjetja, Uprava Premogovnika Velenje za STA o tekočem poslovanju in razlogih za insolventnost.

07.210 in 09.100), se je v letu 2014 čisti poslovni rezultat glede na predhodno leto kljub temu nekoliko izboljšal (za 3,5 mio EUR), čeprav je izguba še vedno dosegala visokih 36,2 mio EUR. V letu 2014 so tako v premogovništvu zabeležili 33,5 mio EUR neto čiste izgube, 2,7 mio EUR izgube pa še v dejavnosti storitev za pridobivanje nafte in zemeljskega plina.

V neenergetskem delu rudarstva so po treh letih z manjšo izgubo v letu 2014 dosegli zelo dober poslovni rezultat. Neenergetski del rudarstva je do leta 2010 vseskozi posloval pozitivno, kjer je do predkriznega leta 2008 najbolje poslovala dejavnost pridobivanja gramoza, peska in glin, ki je bila tudi najbolj povezana s tedaj visoko aktivnostjo v gradbeništvu (posebej gradnjo avtocest). V naslednjih treh letih so zabeležili manjšo neto čisto izgubo (1,4 mio EUR, 1,1 mio EUR in 0,4 mio EUR), poslovanje v letu 2014 pa so zaključili z 9,5 mio neto čistega dobička. V okviru neenergetskega dela rudarstva sta največji neto čisti dobiček ustvarili dejavnosti pridobivanja kamna ter pridobivanja gramoza, peska in glin, 5,6 mio EUR in 3,5 mio EUR, izboljšanje poslovnega rezultata pa je bilo v obeh dejavnostih podobno.

5.3 PREDELOVALNE DEJAVNOSTI (C)

V strukturi predelovalnih dejavnosti še naprej upada delež nizko tehnološko zahtevnih panog, v zadnjih dveh letih pa se ne povečuje delež tehnološko zahtevnejših panog, ki sicer predstavljajo največji delež v strukturi dejavnosti¹⁸. Družbe nizko tehnološko zahtevnih panog so znova ustvarile večjo dodano vrednost (z izjemo tekstilnih), vendar se je njihov delež v celotni dejavnosti v povprečju še zmanjšal (za 0,6 o. t. na 19,4 %). Poleg tekstilnih (za 0,2 o. t. na 2,0 %) so k temu tudi v 2014 prispevale prehrabne družbe (za 0,4 o. t. na 6,8 %), kjer je bila rast dodane vrednosti nižja od povprečja vseh družb dejavnosti. Ob nadaljnjem zmanjšanju zaposlenosti se je še zmanjšal tudi delež družb tehnološko najmanj zahtevnih panog v zaposlenosti (za 1,2 o. t. na 23,9 %). Od začetka krize se je najbolj zmanjšalo število zaposlenih v tekstilnih družbah, v letu 2014 za 29,6 % oz. 1.820 oseb, in sicer predvsem zaradi stečaja enega največjih podjetij iz panoge. Delež družb večine srednje nizko tehnološko zahtevnih panog se je znova povečal in sicer v zaposlenosti (za 0,9 o. t. na 35,9 %) in dodani vrednosti (za 0,3 o. t. na 33,2 %). Zaradi ponovnega zmanjšanja števila zaposlenih se je nadalje zmanjšal le delež družb iz proizvodnje drugih nekovinskih mineralnih izdelkov v zaposlenosti. Delež družb tehnološko zahtevnejših panog v dodani vrednosti pa se je drugo leto zapored zmanjšal (za 0,8 o. t. na 47,4 %). Tako kot v 2013 se je zmanjšal pomen družb iz proizvodnje IKT opreme in električnih naprav (za 0,8 o. t. na 12,9 %) in družb iz proizvodnje drugih strojev in naprav. Po precejšnjem

¹⁸ Na podlagi Eurostatove klasifikacije ločimo 3 oz. 4 skupine panog po tehnološki zahtevnosti. Srednje visoko in visoko tehnološko zahtevne (tehnološko zahtevnejše) panoge so: kemična in farmacevtska industrija (C20-21), proizvodnja IKT opreme in električnih naprav (C26-27), proizvodnja drugih strojev in naprav (C28), proizvodnja vozil in plovil (C29-30). Visoko tehnološko zahtevni panogi sta farmacevtska industrija in proizvodnja IKT opreme. Srednje nizko tehnološko zahtevne panoge so: proizvodnja koksa in naftnih derivatov (C19), proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas (C22), proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov (C23), kovinska industrija (C24-25), popravila in montaža strojev in naprav (C33). Nizko tehnološko zahtevne panoge so: prehrabna industrija (C10-11), tekstilna industrija (C13-14), usnjarska industrija (C15), lesna industrija (C16), papirna industrija in tiskarstvo (C17-18), pohišvena industrija in druge raznovrstne predelovalne dejavnosti (C31-32).

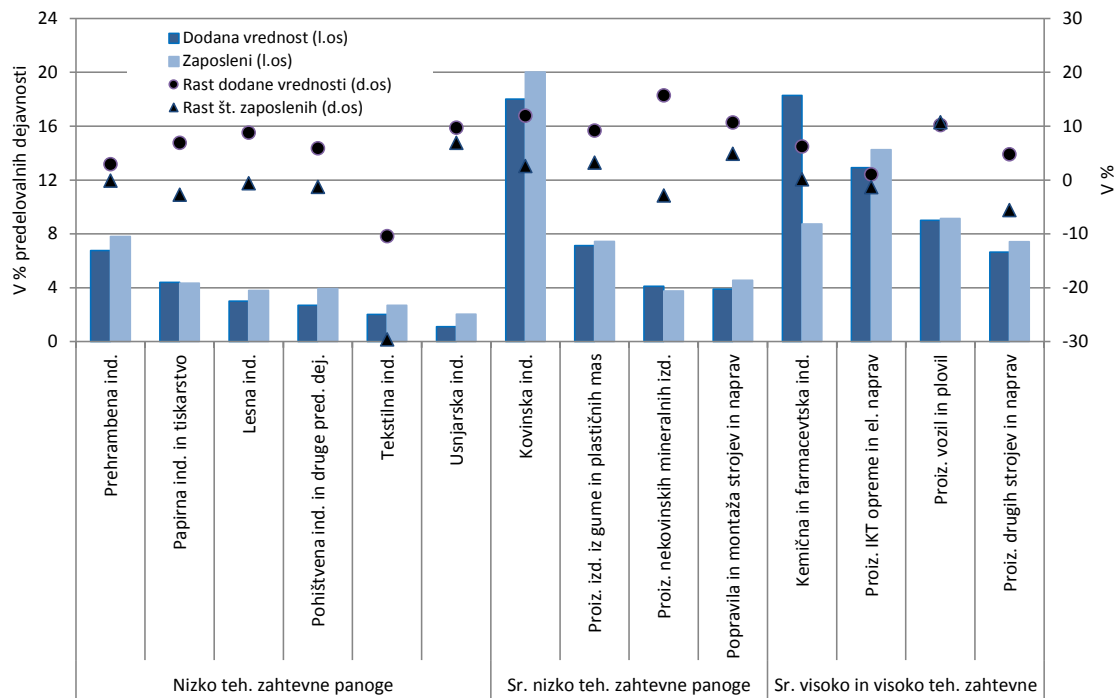
zmanjšanju v 2013 pa se je povečal delež družb iz proizvodnje vozil in plovil, ki so v 2014 tudi edine prispevale k povečanju deleža tehnološko zahtevnejših panog v zaposlenosti (za 0,3 o. t. na 40,2 %).

Tabela 5: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v predelovalnih dejavnostih v letih 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	6.676	6.726	6.906	7.033	7.165	7.334	7.614
Število zaposlenih ¹	198.011	172.775	166.685	165.515	163.784	160.154	159.979
Delež dejavnosti v zaposlenosti	38,8	36,0	36,0	36,8	37,6	37,6	37,0
Delež v dodani vrednosti vseh družb	35,2	33,2	34,2	35,4	36,0	36,9	37,6
Neto ² čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	588.073	208.983	360.781	542.983	431.948	315.590	867.562
VELIKOST							
Sredstva / podjetje (v tisoč EUR)	3.512	3.296	3.259	3.252	3.163	3.044	2.893
Število zaposlenih / podjetje	29,7	25,7	24,1	23,5	22,9	21,8	21,0
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva / zaposlenega (v tisoč EUR)	114	130	132	136	138	139	137
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,046	1,033	1,038	1,041	1,039	1,042	1,059
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	2,60	0,93	1,63	2,40	1,91	1,41	3,95
Donosnost prihodkov (v %)	2,35	1,04	1,61	2,26	1,84	1,36	3,58
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost / zap. (v EUR)	32.003	31.523	34.205	36.014	36.374	38.276	40.993
DELOVNA STROŠKOVNOST							
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	20.135	20.583	21.955	22.749	23.308	23.878	24.799
Stroški dela v dodani vrednosti (v %)	62,9	65,3	64,2	63,2	64,1	62,4	60,5
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	57,9	56,5	57,3	56,8	55,9	55,8	53,8
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	39,3	36,7	38,1	37,2	36,8	37,5	34,8
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	76,5	76,5	78,7	79,4	80,1	80,4	84,3
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	87,3	91,0	91,6	92,2	91,8	90,9	94,5
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	62,6	62,2	64,8	65,9	66,9	67,1	67,3
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	55,0	56,9	54,2	54,4	55,0	55,0	54,7
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v stalnih sredstvih (v %)	30,1	30,0	30,4	29,6	28,4	27,8	30,8

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

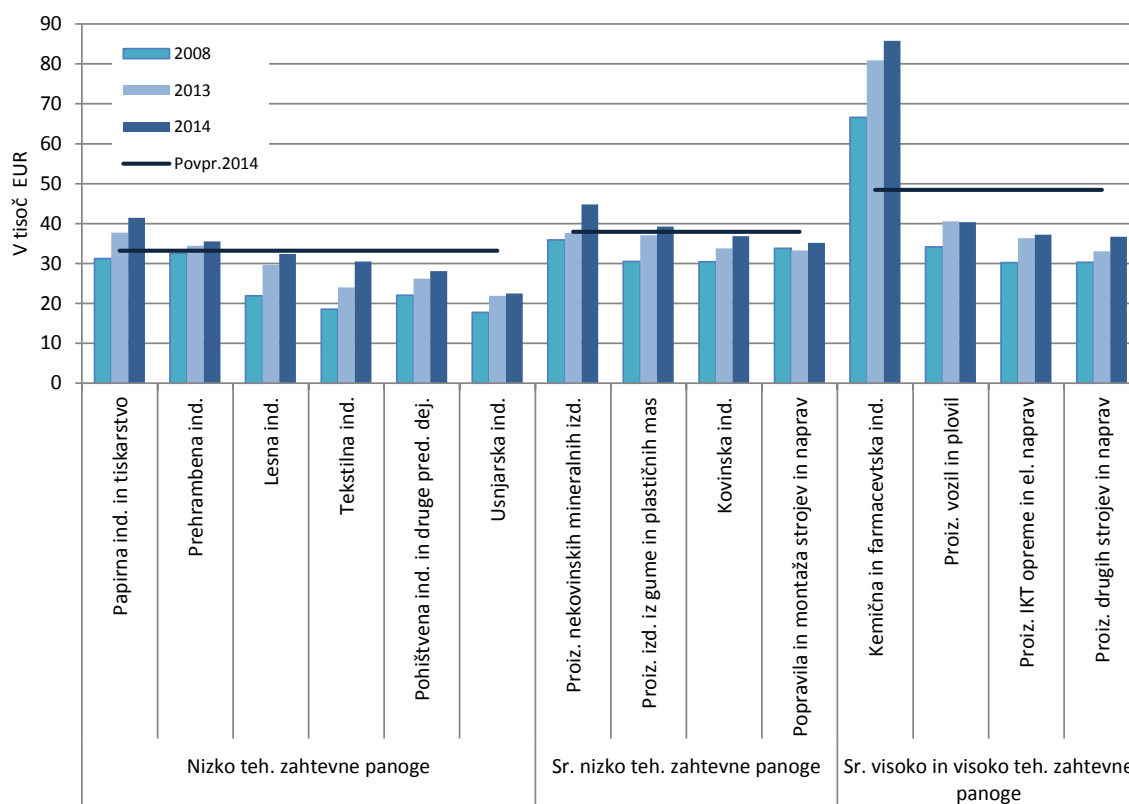
Slika 20: Dodana vrednost in zaposlenost v družbah predelovalnih dejavnosti, 2014

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Produktivnost dela v predelovalnih družbah se je leta 2014 znova izboljšala, k rasti je ob podobnem številu zaposlenih kot leto prej (za 0,1% manjše) prispevala predvsem večja dodana vrednost (za 7,0%). Po stagnaciji v 2012 se je dodana vrednost predelovalnih družb znova povečala, v vseh panogah je bila rast močnejša kot leto prej. V povprečju se je bolj povečala v družbah nizko (z izjemo tekstilnih) in predvsem srednje nizko tehnološko zahtevnih panog. Po zmanjševanju v preteklih letih je število zaposlenih v predelovalnih družbah ostalo skoraj nespremenjeno, nadalje se je zmanjšalo le v družbah nizko tehnološko zahtevnih panog ter tako prispevalo k izboljšanju produktivnosti v teh družbah. Najbolj se je izboljšala v tekstilnih družbah, kjer je bil padec zaposlenosti trikrat večji od padca dodane vrednosti. V usnjarskih družbah pa je bilo ob povečanju števila zaposlenih izboljšanje produktivnosti najmanjše. V družbah srednje nizko tehnološko zahtevnih panog se je po skromni rasti v predhodnih dveh letih število zaposlenih povečalo za 2,4%. Nadalje se je precej povečala tudi njihova dodana vrednost (za 11,4%), s tem pa drugo leto zapored tudi produktivnost. Najbolj v družbah iz proizvodnje drugih nekovinskih mineralnih izdelkov, kjer se je število zaposlenih ob rasti dodane vrednosti nadalje zmanjšalo. Dodana vrednost na zaposlenega se je nadalje povečala tudi v družbah tehnološko zahtevnejših panog. Po skromni rasti v preteklih letih najbolj v družbah iz proizvodnje drugih strojev in naprav, ki so znova po letu 2011 ustvarile večjo dodano vrednost in nadalje zmanjšale število zaposlenih. Dodana vrednost se je sicer najbolj povečala v družbah iz proizvodnje vozil in plovil, kjer pa se produktivnost ob podobni rasti števila zaposlenih ni izboljšala.

Slika 21: Produktivnost dela (dodana vrednost na zaposlenega) v družbah predelovalnih dejavnosti

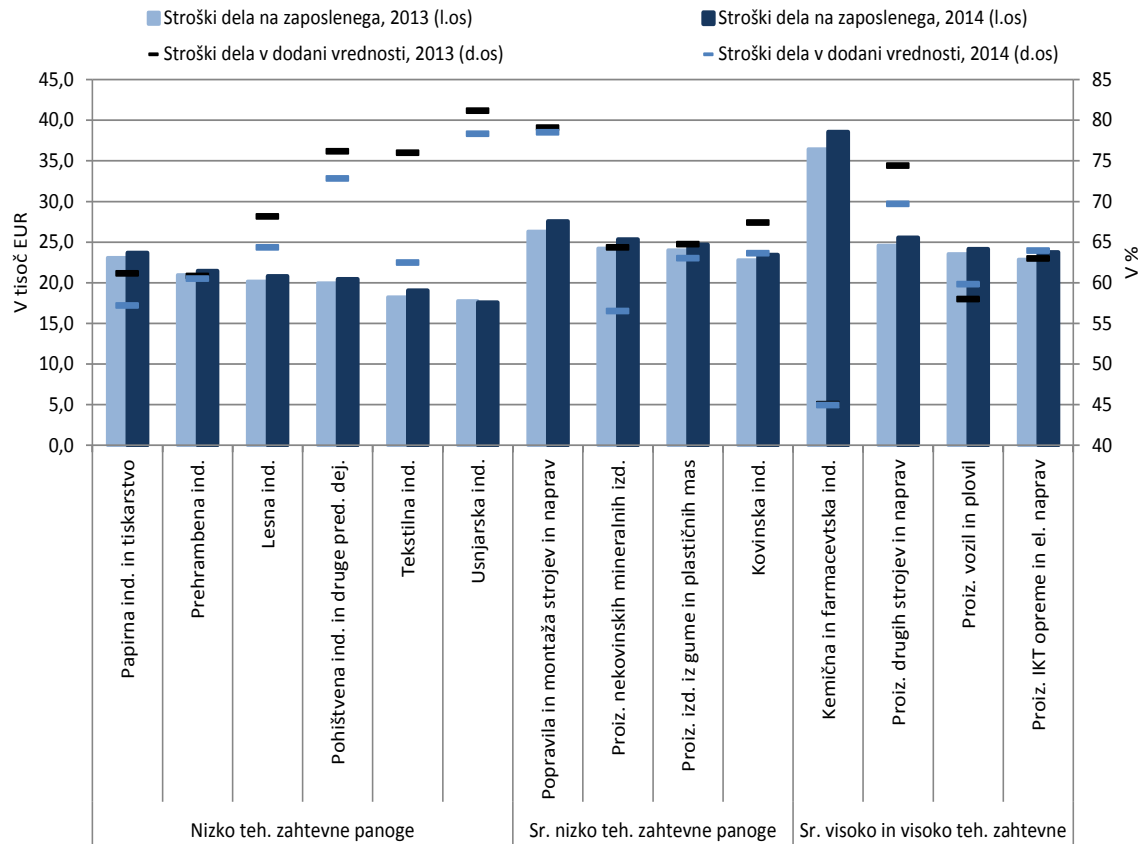

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Stroški dela v predelovalnih družbah so se ob podobnem številu zaposlenih povečali bolj kot v preteklih letih, nadalje so se povišali tudi stroški dela na zaposlenega. Stroški dela na zaposlenega so bili večji za 3,9 % in so se znova povečali v družbah vseh panog. Zmanjšali so se le v usnjarskih družbah zaradi padca povprečne plače na zaposlenega¹⁹, s tem pa so kljub večjemu številu zaposlenih upadli tudi skupni stroški dela. Nasprotno pa se je povprečna plača na zaposlenega povečala v tekstilnih družbah, kjer se je število zaposlenih močno zmanjšalo. V tekstilnih družbah, ki so bile še leta 2013 med najbolj delovno intenzivnimi, se je delež stroškov dela v dodani vrednosti tako močno zmanjšal. Ta se je lani nadalje zmanjšal tudi v družbah iz večine ostalih panog. Četrto leto zapored se je povečal v družbah proizvodnje vozil in plovil, večji pa je bil tudi v družbah iz proizvodnje IKT opreme in električnih naprav ter iz proizvodnje drugih nekovinskih mineralnih izdelkov.

¹⁹ Plača predstavlja večino stroškov dela na zaposlenega, v povprečju vseh družb dejavnosti okoli 73 %.

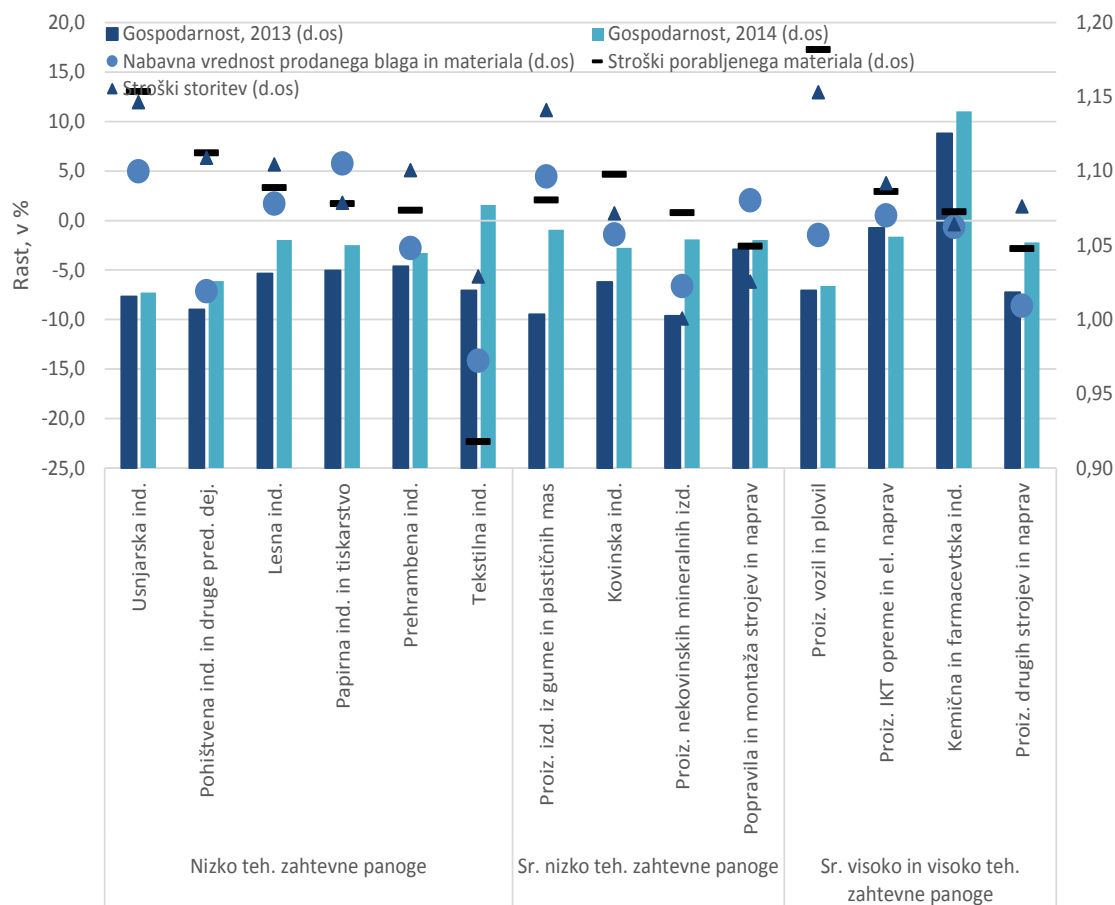
Slika 22: Stroški dela v družbah predelovalnih dejavnosti

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Po zmanjšanju v 2013 so bili višji stroški blaga, materiala in storitev (za 2,9 %), ki v povprečju predstavljajo tri četrtine vseh poslovnih odhodkov predelovalnih družb. Povečali so se predvsem stroški materiala (4,0 %), višji pa so bili tudi stroški storitev (2,1 %). V povprečju vseh predelovalnih družb so bili poslovni odhodki višji za 2,3 %. Zmanjšali so se v tekstilnih družbah, družbah v proizvodnji drugih nekovinskih mineralnih izdelkov ter v proizvodnji drugih strojev in naprav, v katerih se je zmanjšala tudi nabavna vrednost prodanega blaga in materiala. Z izjemo družb iz proizvodnje drugih nekovinskih mineralnih izdelkov so družbe iz teh panog ustvarile tudi manjše poslovne prihodke. Poslovni odhodki so se v povprečju vseh družb dejavnosti povečali manj oz. zmanjšali bolj kot poslovni prihodki. Gospodarnost poslovanja se je zato znova izboljšala (z izjemo družb v proizvodnji IKT opreme in elektronskih naprav) in bila večinoma višja kot v obdobju od začetka krize (od leta 2008). Nekoliko nižja je ostala le gospodarnost poslovanja v družbah iz nekaterih srednje nizko tehnološko zahtevnih dejavnosti (proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov, popravila in montaža strojev in naprav).

Slika 23: Poslovni odhodki in gospodarnost poslovanja v družbah predelovalnih dejavnosti

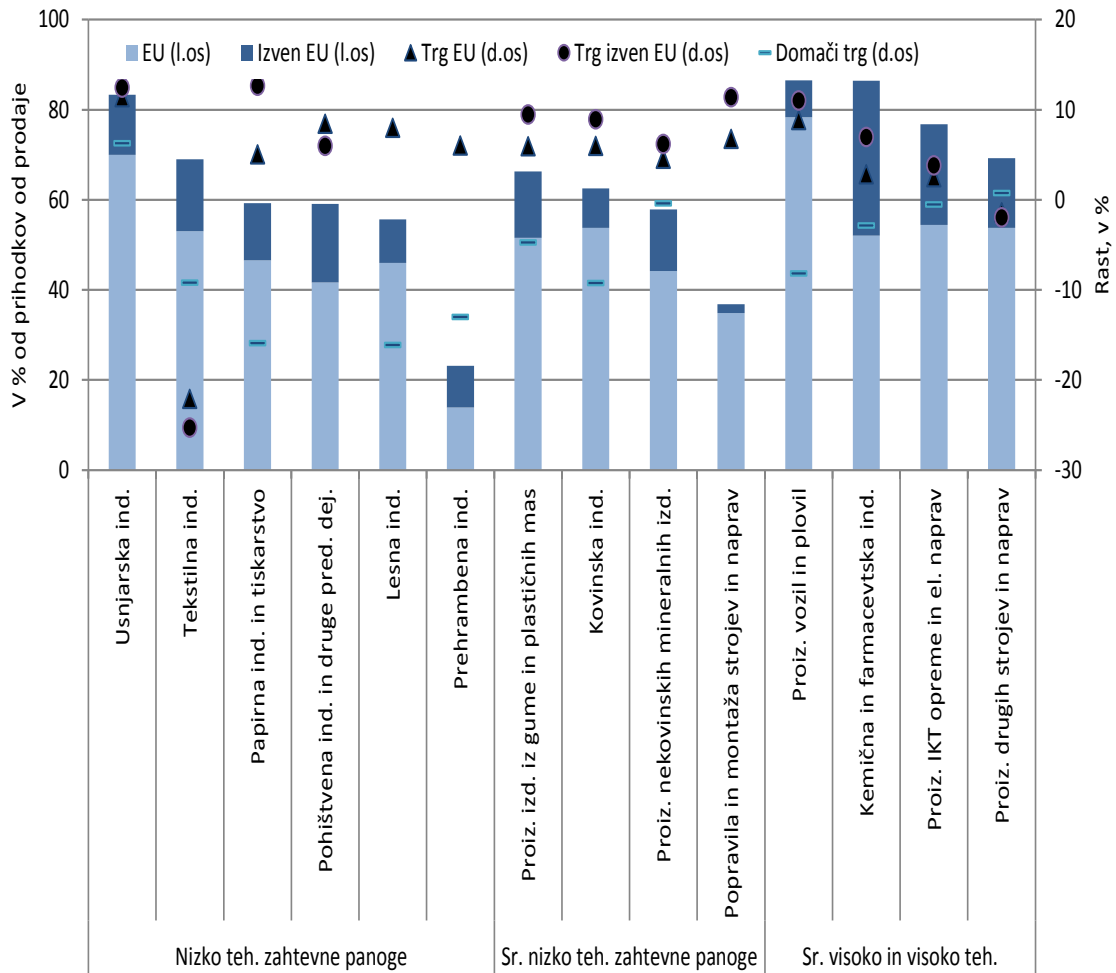
Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Po dveh letih stagnacije so se znova povečali prihodki od prodaje na tujem trgu, po zmanjševanju v predhodnih dveh letih pa tudi prihodki na domačem trgu. Prihodki od prodaje doma so se povečali v glavnini panog (v povprečju za 3,2%), vendar večinoma manj kot na tujem trgu (v povprečju za 4,3%), tako da se je izvozna usmerjenost predelovalnih dejavnosti zvišala tudi lani (na 67,3%). Na domačem trgu so lani prodajo najbolj povečale družbe iz proizvodnje vozil in plovil (za 33,5%)²⁰, ki pa so kljub temu ostale najbolj izvozno usmerjena predelovalna dejavnost, saj se je prodaja na tujem trgu po dveh letih zmanjševanja povečala za 8,9%. Nižja kot leto prej je bila tudi izvozna usmerjenost v tekstilnih družbah in v družbah iz proizvodnje drugih strojev in naprav, v katerih so se prihodki od prodaje na tujem trgu (ob rasti na domačem) zmanjšali predvsem zaradi nižjih prihodkov od prodaje na trgih evrskega območja. Zaradi počasnejšega okrevanja domačega trga (prihodki od prodaje so po zmanjšanju v letu 2009 padli tudi v letih 2012 in 2013; na tujem trgu pa le leta 2009) se izvozna usmerjenost

²⁰ Jeseni 2014 je bilo v Sloveniji registrirano podjetje, ki izvažajo osebno vozilo nemške avtomobilske znamke proizvedeno v Sloveniji. Zaradi tega so se proizvajalcu tega osebnega vozila prihodki od prodaje na domačem trgu močno povečali, saj vozilo proda temu novo registriranemu podjetju, ta pa ga izvozi na tuje trge. Rast prihodkov od prodaje na domačem trgu v proizvodnji motornih vozil je tako po naši oceni precenjena, saj se večina teh osebnih vozil proda v tujino, kar pomeni (višjo) rast prihodka od prodaje na tujih trgih.

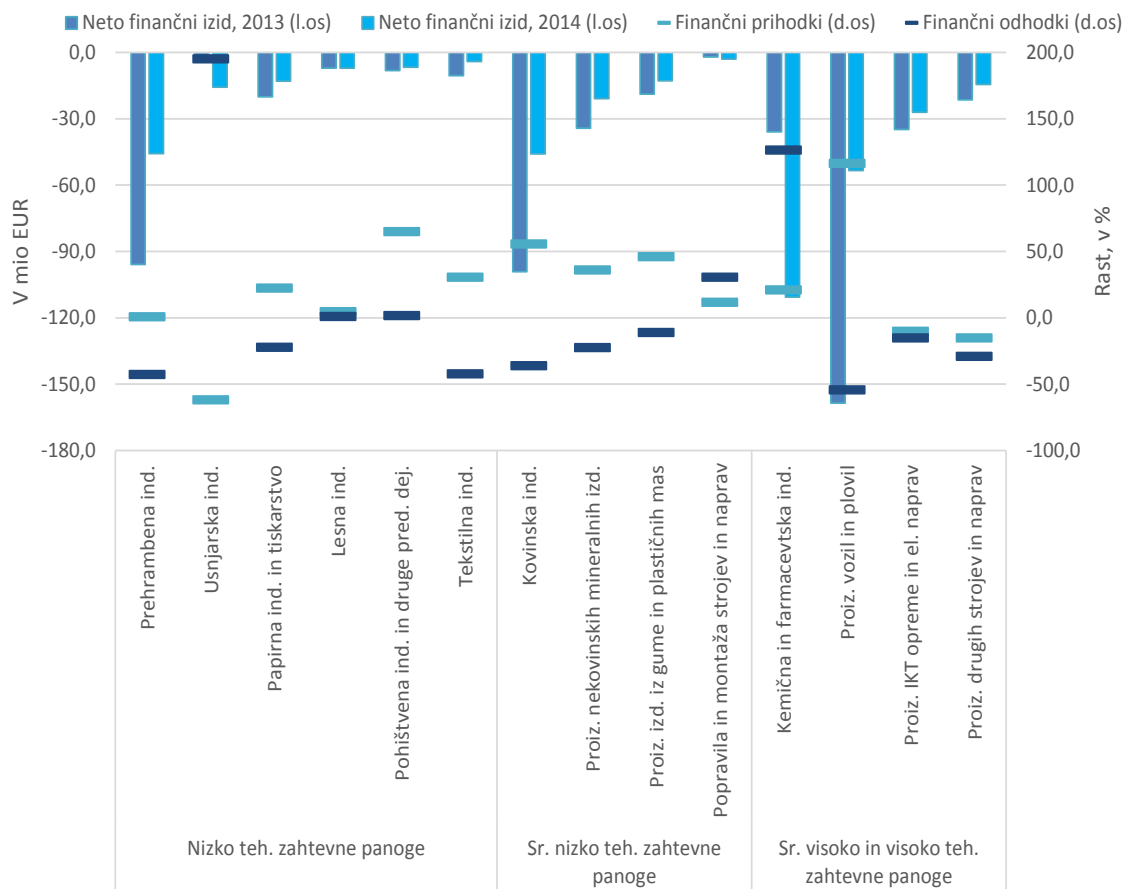
predelovalnih družb povečuje od začetka krize. V primerjavi z letom 2008 se je najbolj povečala v usnjarskih družbah ter družbah iz proizvodnje drugih nekovinskih mineralnih izdelkov, kjer se je precej povečal pomen bolj izvozno usmerjenih pododdelkov.

Slika 24: Izvozna usmerjenost družb predelovalnih dejavnosti

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 25: Finančno poslovanje družb predelovalnih dejavnosti

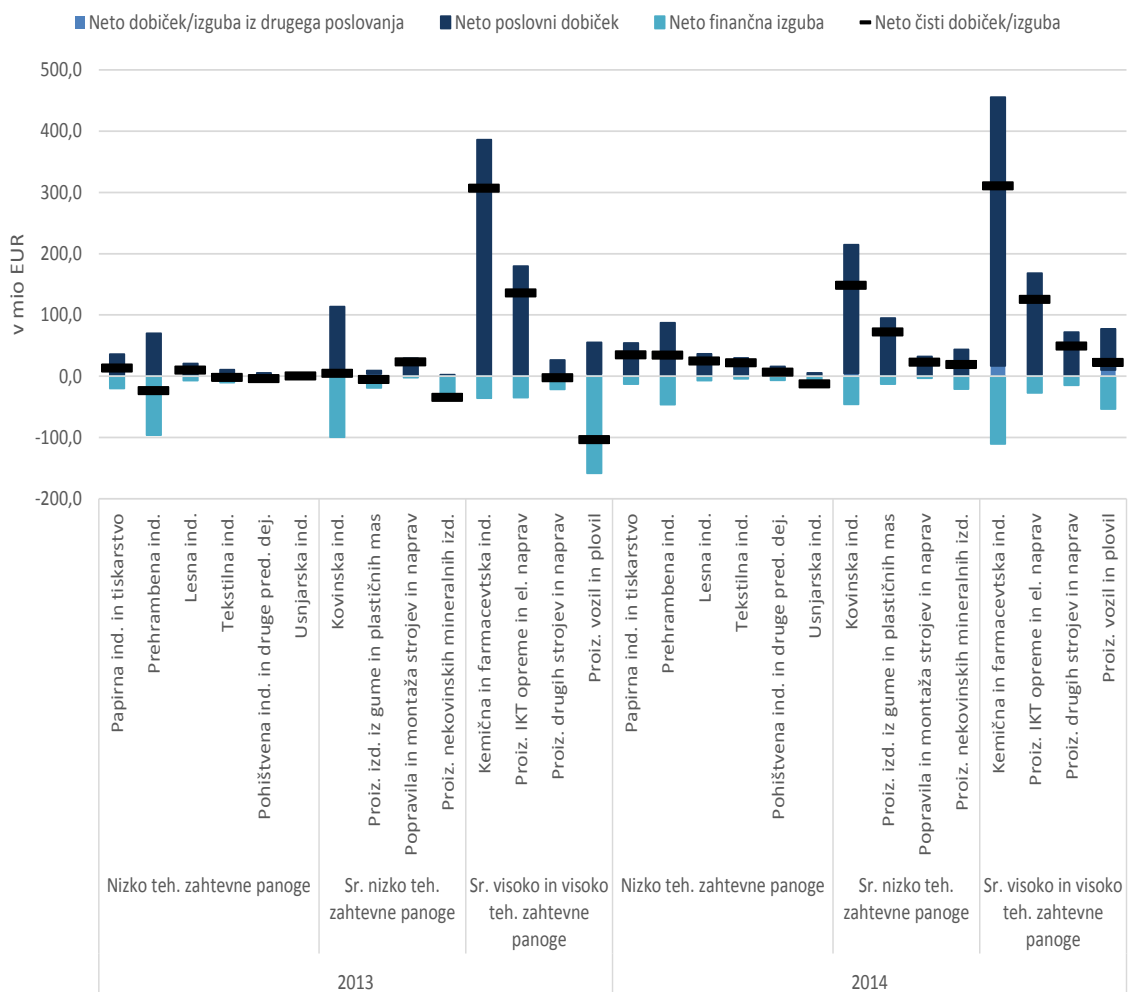
Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Neto finančna izguba predelovalnih družb se je po dveh letih rasti zmanjšala. Po zmanjševanju v predhodnih dveh letih so se finančni prihodki povišali (za 19,9%), odhodki pa so se znova po letu 2011 zmanjšali (za 18,0%). Neto finančna izguba se je tako zmanjšala na 389,1 mio EUR (550,6 mio EUR v letu 2013). Najbolj so neto finančno izgubo zmanjšale družbe v proizvodnji vozil in plovil, ki so ob močni rasti finančnih prihodkov precej zmanjšale odhodke. Izguba iz financiranja se je precej zmanjšala tudi v kovinskih (višji prihodki in nižji odhodki) in prehrabnih družbah (nižji odhodki), poglobila pa v usnjarski in farmacevtski industriji, kjer so ustvarili precej višje finančne odhodke. Finančni odhodki usnjarskih družb so se povečali predvsem zaradi višjih oslabitev in odpisov finančnih naložb. V farmacevtskih družbah pa so k njihovi nadaljnji rasti največ prispevale višje poslovne obveznosti, višji pa so bili tudi oslabitve in odpisi ter finančne obveznosti.

Ob manjši neto finančni izgubi in večjem neto poslovnem dobičku se je neto čisti dobiček predelovalnih družb prvič po letu 2011 povečal in bil najvišji po začetku krize. Po rasti v predhodnih dveh letih se je neto finančna izguba predelovalnih družb zmanjšala (za 29,3%), znova pa se je povečal neto poslovni dobiček (za 45,2%) in presešel raven iz leta 2008. Skupaj so predelovalne družbe ustvarile 867,6 mio EUR neto čistega dobička oz. največ od začetka krize

(588,1 mio EUR v letu 2008). Neto čisti rezultat se je izboljšal v večini panog dejavnosti, najbolj v panogah, v katerih se je ob rasti neto poslovnega dobička močno zmanjšala tudi neto finančno izguba (kovinske družbe, družbe v proizvodnji vozil in plovil). Neto čisti rezultat so predvsem zaradi večjega neto poslovnega dobička precej izboljšale tudi družbe v proizvodnji izdelkov iz gume in plastičnih mas, v proizvodnji drugih nekovinskih mineralnih izdelkov in v proizvodnji drugih strojev in naprav, ki so leta 2013 ustvarile neto čisto izgubo. Manjši neto čisti dobiček pa so ustvarile družbe v proizvodnji IKT opreme in električnih naprav, v katerih se je zmanjšal neto poslovni dobiček. Neto čisto izgubo pa so zaradi večje neto finančne izgube imele usnjarske družbe. V družbah obeh omenjenih panog sta se poslabšali donosnost prihodkov in sredstev.

Slika 26: Neto čisti dobiček in izguba v družbah predelovalnih dejavnosti

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

5.4 OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN PARO (D)

Tabela 6: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb za oskrbo z elektriko, plinom in paro v obdobju 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	206	269	379	531	676	678	669
Število zaposlenih ¹	7.542	7.745	7.600	7.549	7.507	7.516	7.475
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	1,5	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,7
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	3,5	4,3	4,4	4,4	4,7	5,0	4,6
Neto ² čisti dobiček/izguba (v tisoč EUR)	104.895	133.980	173.504	133.195	167.627	165.017	144.170
VELIKOST							
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	23.681	22.839	17.489	14.093	12.350	12.461	12.729
Število zaposlenih/podjetje	36,6	28,8	20,1	14,2	11,1	11,1	11,2
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	614	793	846	935	1.054	1.114	1.129
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,052	1,052	1,052	1,031	1,028	1,037	1,035
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	2,3	2,2	2,7	1,9	2,1	2,0	1,7
Donosnost prihodkov (v %)	3,6	3,5	4,2	2,5	2,5	2,7	2,5
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	82.690	90.560	97.191	98.650	103.635	110.095	106.760
STROŠKI DELA							
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	31.831	33.156	34.813	35.841	36.784	38.236	38.543
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	38,5	36,6	35,8	36,3	35,5	34,7	36,1
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	28,5	29,1	29,4	34,3	39,8	37,8	38,3
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	15,1	14,3	15,8	18,3	23,1	15,0	15,8
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	88,5	85,7	87,2	82,1	77,0	76,5	76,9
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	101,5	100,7	101,6	99,7	96,3	102,7	103,1
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	8,6	17,2	25,3	36,9	42,3	39,1	39,7
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	80,8	84,5	83,5	84,8	78,2	81,3	80,3
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	33,1	26,6	27,9	26,8	26,6	25,4	24,4

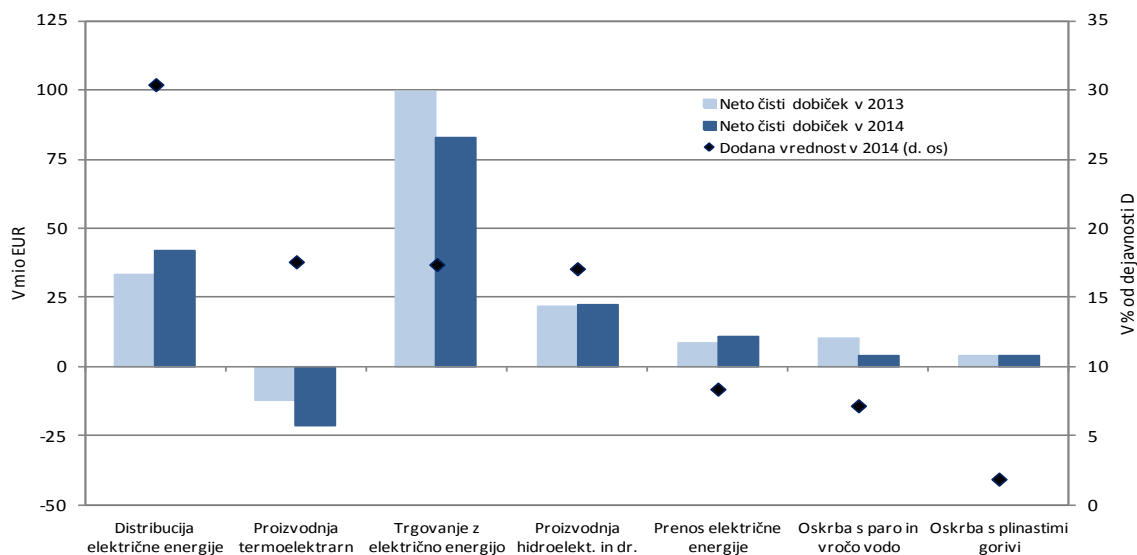
Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

V dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro (D) je dodana vrednost tudi med krizo naraščala, v letu 2014 pa se je znižala zlasti zaradi velikega upada v proizvodnji termoelektrarn. V letu 2014 se je zmanjšala za 3,6 %, od tega najbolj v dejavnosti proizvodnje termoelektrarn in pri trgovanju z elektriko, medtem ko se je v dejavnostih distribucije elektrike, oskrbe s paro in vročo vodo ter prenosa električne energije zmerno povečala. K nižji dodani

vrednosti v dejavnosti proizvodnje termoelektrarn je po naši oceni prevladujoče prispevala zasičenost trga z električno energijo (doma visoka proizvodnja hidroelektrarn z relativno nizko lastno ceno elektrike, malo nižja poraba elektrike, nizka cena elektrike na debelo v Evropi), kar je privedlo do znižanja proizvodnje termoelektrarn, po podatkih ELES za 26,0 %. Dodana vrednost se je v teh elektrarnah znižala malo manj, za 21,4 %. Dodana vrednost se je precej, za 9,8 %, znižala tudi v dejavnosti trgovanja z elektriko, kjer je vključeno tako mednarodno trgovanje kot tudi trženje energije odjemalcem na slovenskem trgu. Do znižanja je prišlo na obeh segmentih, ocenjujemo, da zaradi nizkih evropskih cen pri mednarodni dejavnosti in zaradi močne konkurence med ponudniki na domačem trgu. Kljub zelo povečani proizvodnji hidroelektrarn se njihova dodana vrednost ni povečala, iz česar bi lahko sklepali, da so se pri njih nastali viški energije lahko prodajali le po nižji ceni. Dodana vrednost se je v letu 2014 v okviru dejavnosti D najbolj povečala pri distribuciji elektrike, za 5,2 %. V obdobju 2008–2014 se je dodana vrednost v dejavnosti D povečala za petino²¹, k tej rasti pa je največ (64 %) prispevala dejavnost trgovanja z električno energijo²². Po podatkih ELES se je namreč mednarodna menjava elektrike (brez polovičnega deleža Hrvaške v nuklearki) v tem obdobju zelo okrepila (izvoz za 95,4 %, uvoz za 56,4 %). Daleč največ dodane vrednosti v dejavnosti D ustvarijo v dejavnosti distribucije električne energije (prek 30 %), dosti manj, a že približno enako pa v termoelektrarnah in v trgovalni dejavnosti z elektriko.

Slika 28: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2014 ter poslovni rezultat v letih 2013 in 2014

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

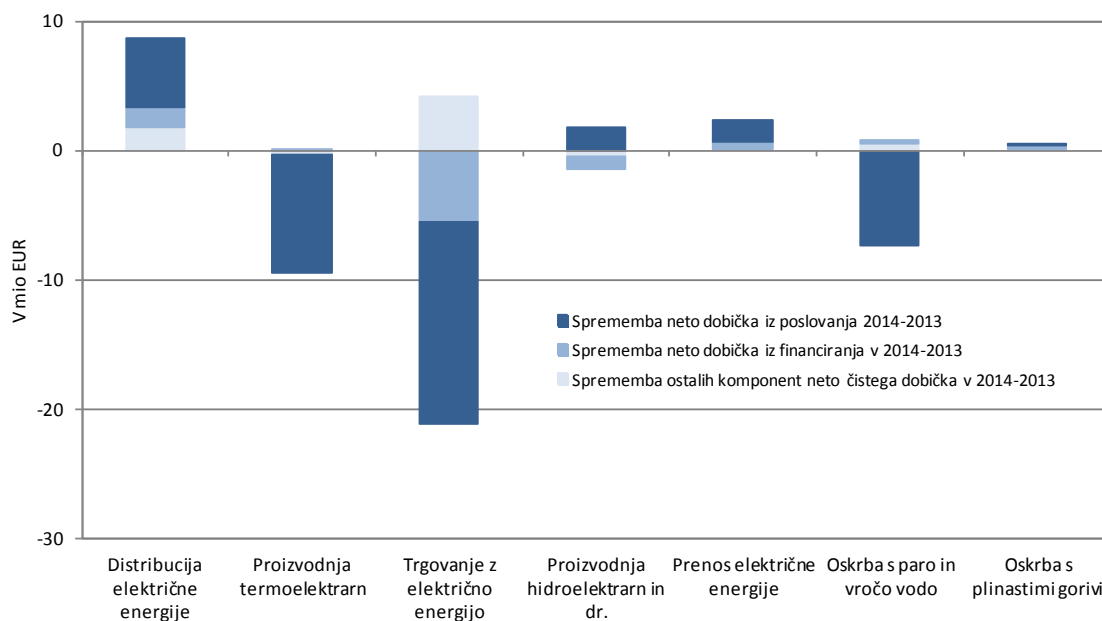
Neto čisti dobiček dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro se je v letu 2014 znižal zaradi poslabšanja poslovnih rezultatov pri trgovalni dejavnosti in v termoelektrarnah. V dejavnosti

²¹ Družba HSE je bila leta 2008 registrirana še v dejavnosti holdingov, a smo njeno dodano vrednost zaradi primerljivosti podatkov prišteli trgovalni dejavnosti pri elektriki.

²² V trgovalno dejavnost so od leta 2011 uvrščene tudi družbe za trženje elektrike v maloprodaji, ki so bile prej sestavni deli enovitih družb za distribucijo elektrike, kar je delež te dejavnosti dodatno povečalo.

oskrbe z elektriko, plinom in paro se je zmanjšal za 12,6 % in je bil z okoli 144 mio EUR približno tolikšen kot leta 2008 (z vključenim dobičkom družbe HSE, ki je bila takrat registrirana v drugi dejavnosti). Spremembe neto čistega dobička po posameznih dejavnostih v okviru dejavnosti D grejo pri večini v isto smer kot pri dodani vrednosti, tako da so najbolj poslabšali sicer še vedno zelo dober poslovni rezultat v dejavnosti trgovanja z elektriko, v dejavnosti termoelektrarn pa so precej povečali izgubo.

Slika 29: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2014 glede na leto 2013 po komponentah

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V okviru dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro je največja dejavnost oskrba z elektriko (skupina D 35.1). V tej so v letu 2014 ustvarili 91 % dodane vrednosti in 95 % neto čistega dobička celotne dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in paro. Neto čisti dobiček je znašal 136,3 mio EUR in se je glede na leto prej zmanjšal za 8,9 %. Največ neto čistega dobička, 82,6 mio EUR, so ustvarili v trgovanju z električno energijo, kar je bilo za 17,0 % manj kakor leto prej. Druga po uspešnosti poslovanja je bila z 41,8 mio EUR dejavnost distribucije elektrike, kjer pa se je poslovanje izboljšalo za 26,1 %. Tretja po višini dobička je bila s 25,4 mio EUR dejavnost hidroelektrarn, rezultat v tej dejavnosti je bil za 6,4% nižji kot v predhodnem letu (-6,4 % glede na leto prej). Največjo neto čisto izgubo, v višini 21,3 mio EUR, pa so zabeležili v proizvodnji termoelektrarn, s čimer se je poslovni rezultat glede na leto prej poslabšal za skoraj 80 %. Medtem ko je v letu 2013 k izgubi v dejavnosti termoelektrarn najbolj prispevala trboveljska termoelektrarna, je v letu 2014 največ izgube ustvarila Termoelektrarna Šoštanj²³. V tej so še leta 2012 poslovali z velikim dobičkom, v letu 2013 se je ta precej znižal, lani pa so zabeležili zelo veliko izgubo. Na poslovni rezultat so po naši oceni, poleg manjšega povpraševanja po

²³ Vir: MzI, Poslovanje družb elektrogospodarstva, premogovništva in prenosa zemeljskega plina (za leta 2012, 2013 in 2014).

termoenergiji, verjetno delno vplivali tudi investicija TEŠ 6 ter manjše motnje pri oskrbi z vhodnim energentom zaradi tehničnih težav pri odkopu premoga v rudniku Velenje (gl. poglavje o rudarstvu).

Oskrba s plinom (skupina D 35.2) ter oskrba s paro in vročo vodo (skupina D 35.3) sta manjši dejavnosti, poslovni rezultat pa se je v 2014 v prvi malo izboljšal, v drugi pa precej poslabšal.

V dejavnosti oskrba s plinastimi gorivi se je neto čisti dobiček v letu 2014 povečal za 10,9 %, na 4,2 mio EUR, kar je blizu večletnih povprečnih gibanj dobička v tej dejavnosti. V dejavnosti oskrba s paro in vročo vodo se je poslovni rezultat poslabšal za skoraj dve tretjini, tako da je neto čisti dobiček znašal 3,7 mio EUR. Pomembna družba v tej dejavnosti je Javno podjetje Energetika Ljubljana, ki je s pripojitvijo družbe Termoelektrarna–toplarna Ljubljana vplivala na povečanje dodane vrednosti v celotni dejavnosti oskrbe s paro in vročo vodo. K znižanju dobička celotne dejavnosti so v letu 2014 veliko pripomogle visoke temperature v ogrevalni sezoni in posledično precej manj prodane toplotne energije ter relativno nizke cene plina in elektrike (slednje je pomembno, če družbe iz dejavnosti D 35.3 tržijo tudi plin in elektriko iz soproizvodnje toplote in elektrike).

5.5 OSKRBA Z VODO; RAVNANJE Z ODPLAKAMI IN ODPADKI; SANIRANJE OKOLJA (E)

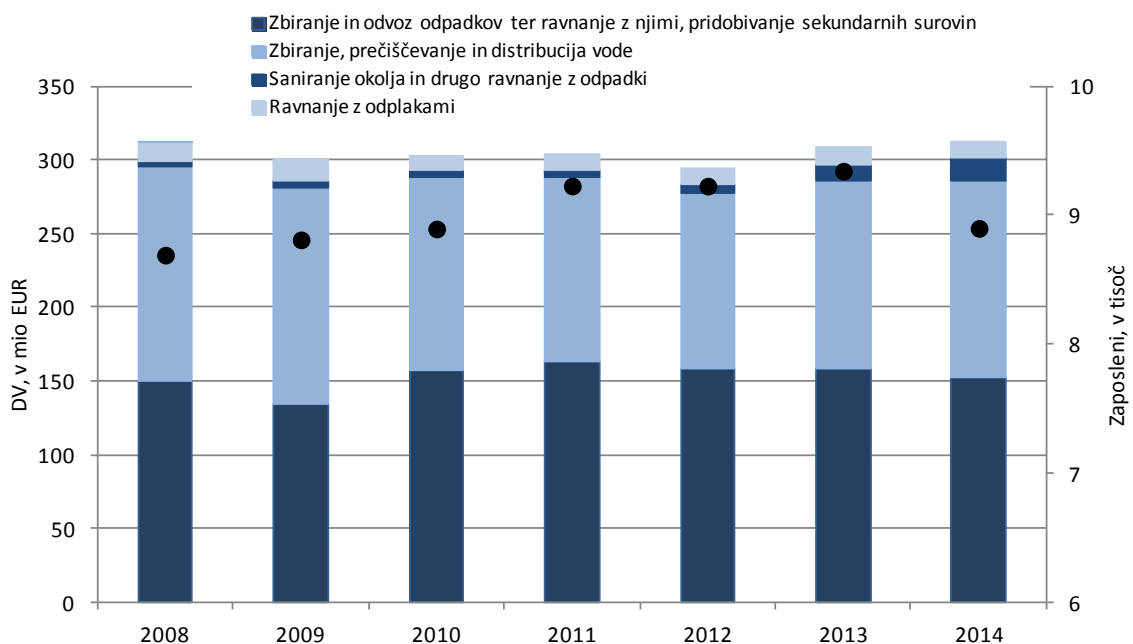
Tabela 7: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti oskrbe z vodo, ravnanja z odplakami in odpadki ter saniranja okolja (E) v obdobju 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	260	276	287	314	319	331	339
Število zaposlenih ¹	8.693	8.812	8.896	9.229	9.228	9.344	8.900
Delež dejavnosti v zaposlenosti	1,7	1,8	1,9	2,1	2,1	2,2	2,1
Delež v dodani vrednosti vseh družb	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9	1,8
Neto ² čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	18.447	9.156	24.075	14.030	11.454	13.550	25.624
VELIKOST							
Sredstva / podjetje (v tisoč EUR)	8.637	8.329	3.868	3.558	3.474	3.732	3.586
Število zaposlenih / podjetje	33,4	31,9	31,0	29,4	28,9	28,2	26,3
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva / zaposlenega (v tisoč EUR)	251,2	257,9	191,2	121,0	119,6	125,0	136,4
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,00	0,98	1,03	1,02	1,01	1,02	1,03
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	0,8	0,4	1,4	1,3	1,0	1,2	2,1
Donosnost prihodkov (v %)	2,0	1,1	2,3	1,2	1,0	1,1	2,1
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost / zap. (v EUR)	35.927	34.088	34.099	32.896	31.849	33.042	35.100
STROŠKI DELA							
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	22.909	23.101	23.765	23.699	23.819	23.931	24.452
Stroški dela v dodani vrednosti (v %)	63,8	67,8	69,7	72,0	74,8	72,4	69,7
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	79,6	79,9	56,5	55,9	55,8	49,2	46,5
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	13,6	14,9	33,1	32,1	32,0	28,4	25,4
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	24,6	24,2	72,1	72,8	71,8	79,5	82,2
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	102,7	101,3	105,0	105,4	103,5	106,0	108,2
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	10,3	9,5	16,1	20,4	19,6	17,8	17,3
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	82,9	82,7	60,4	60,5	61,6	64,0	65,1
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	13,8	13,2	23,5	23,0	21,4	17,4	19,6

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Gospodarske družbe s področja oskrbe z vodo, ravnanja z odplakami in odpadki ter saniranja okolja (E) so v letu 2014 prvič v opazovanem obdobju znižale zaposlenost, dodano vrednost pa z višjo produktivnostjo ohranile približno na ravni iz leta prej. Računovodske izkaze je oddalo 339 gospodarskih družb s skupno 8.900 zaposlenimi, kar je bilo 8 družb več in 444 oz. 4,8 % zaposlenih manj kot v letu prej. Večletna rast zaposlenosti, ki je bila v obdobju po letu 2008 v tej dejavnosti ena redkih v gospodarstvu, se je s tem prekinila. Ob še vedno naraščajočem številu družb se je njihova povprečna velikost glede na zaposlenost ponovno znižala, a glede na povprečno gospodarsko družbo ostala razmeroma visoka. Povprečna produktivnost dela pa se je drugo leto zapored zvišala, za okoli 6 %, in s tem se je zaostanek za povprečno produktivnostjo v vseh gospodarskih družbah zmanjšal. Ustvarili so dodano vrednost v višini okoli 312 mio EUR, kar je za okoli 1 % več kot v letu prej²⁴. Ponovno se je precej povišala v družbah iz saniranja okolja (E 39), ki k skupni dodani vrednosti dejavnosti ne prispevajo veliko, in tudi v družbah iz oskrbe z vodo (E 36), ki pa imajo v skupni dodani vrednosti pomembnejši delež.

Slika 30: Dodana vrednost, njena struktura in zaposlenost v gospodarskih družbah dejavnosti E v obdobju 2008–2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.
 Opomba: Skupine so razvrščene glede na delež dodane vrednosti v letu 2014.

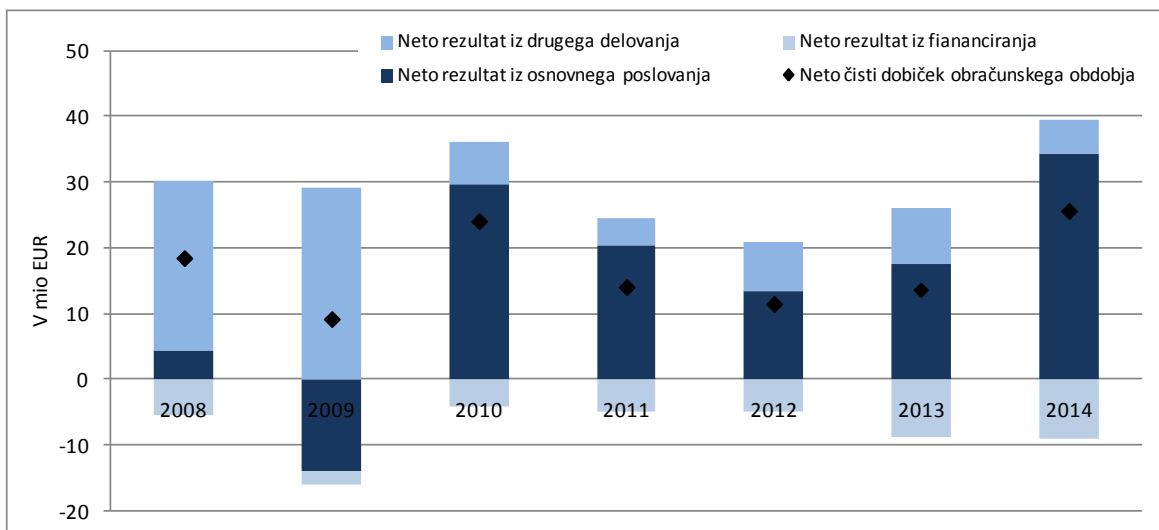
Družbe dejavnosti E so letne prihodke nekoliko zvišale z višjimi poslovnimi prihodki, odhodke pa so ohranile na ravni iz leta prej. Med prihodki so se zvišali le prihodki iz poslovanja, ki predstavljajo glavnino skupnih prihodkov, za okoli 1 %, v tem pa čisti prihodki od

²⁴ Delež dodane vrednosti gospodarskih družb v skupni dodani vrednosti dejavnosti E, ocenjeni po metodologiji nacionalnih računov, je po naši oceni znašal okoli 93 %.

prodaje za okoli 2 %²⁵. Bolj kot na tujem so se zvišali na domačem trgu, s čimer se je razmeroma skromen delež prihodkov na tujem trgu v vseh prihodkih še znižal, na okoli 17 %. Izvozno usmerjenost so znižale družbe iz saniranja okolja (E 39), na okoli 9%, zvišale pa družbe iz ravnanja z odpadki (E 38), kjer je v dejavnosti tudi najvišja, na okoli 27 %²⁶. Med skupnimi odhodki so odhodki iz poslovanja ostali skoraj enaki kot v letu prej. Finančni in drugi odhodki so se znižali, vendar pa je njihov delež v skupnih odhodkih razmeroma skromen.

Poslovno leto 2014 so družbe dejavnosti E zaključile z najvišjim pozitivnim izidom v opazovanem obdobju zadnjih sedmih let. Skupni neto čisti dobiček je znašal 25,6 mio EUR, kar je bilo za okoli 12 mio več kot v letu prej in tudi nekoliko več od dotlej najvišjega v letu 2006. Družbe so v primerjavi z letom prej prikazale precej višji pozitivni rezultat na ravni osnovnega poslovanja, na ravni financiranja približno enako izgubo, na ravni izrednih dogodkov pa so dobiček znižale. V strukturi so ponovno pozitivno poslovale vse skupine družb, razen ene, največji dobiček pa so v tem letu izkazale družbe iz ravnanja z odpadki. V primerjavi z letom prej jih je večina izid izboljšala, izjema so le družbe iz oskrbe z vodo. Izid so izboljšale tudi družbe iz saniranja okolja, ki so poslovno leto ponovno zaključile z negativnim izidom, a manjšim kot v letu prej.

Slika 31: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E v obdobju 2008–2014

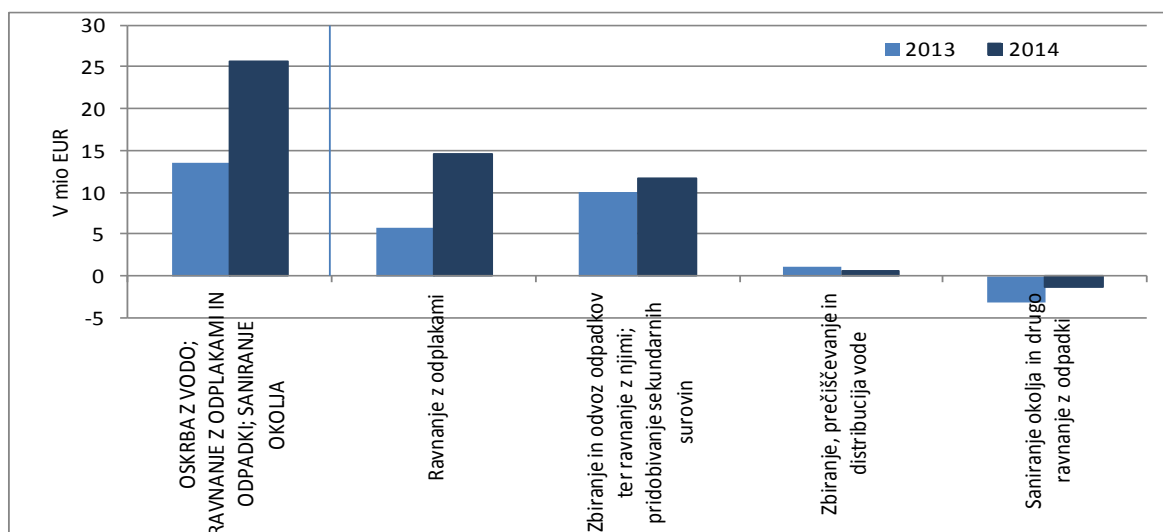

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

²⁵ Rast prihodkov je bila tudi pod vplivom rasti cen komunalnih storitev, ta je bila v tem letu 2,5 – odstotna (vir: SURS, Indeks cen življenjskih potrebščin).

²⁶ Izvozna usmerjenost v ostalih dveh skupinah je ostala razmeroma nizka.

Slika 32: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E po strukturi v letih 2013 in 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.
Opomba: Skupine so razvrščene glede na izid v letu 2014.

Razdelitev na javna podjetja in ostale gospodarske družbe²⁷ pokaže, da je slednjih precej več, a so manjše, ob višjih stroških dela na zaposlenega pa so tudi lani dosegli višjo produktivnost in višjo dodano vrednost kot v javnih podjetjih. Lani se je število podjetij, ki niso javna, ponovno povečalo, zaposlenost v njih pa se je znižala za več kot desetino. Njihova povprečna velikost se je glede na sredstva in glede na zaposlenost še zmanjšala, medtem ko je v javnih podjetjih glede na sredstva ostala nespremenjena, glede na zaposlenost pa se je povečala za okoli petino²⁸. Produktivnost, ki je bila v ostalih podjetjih že sicer precej višja kot v javnih, so uspeli povišati, za okoli desetino, in jo s tem približati povprečni produktivnosti v vseh gospodarskih družbah. V družbah, ki niso javne, so ustvarili okoli 57 % skupne dodane vrednosti in okoli 67 % skupnega neto čistega dobička dejavnosti.

Tabela 8: Izbrani kazalniki poslovanja javnih podjetij in ostalih gospodarskih družb (GD) v dejavnosti E, leto 2014

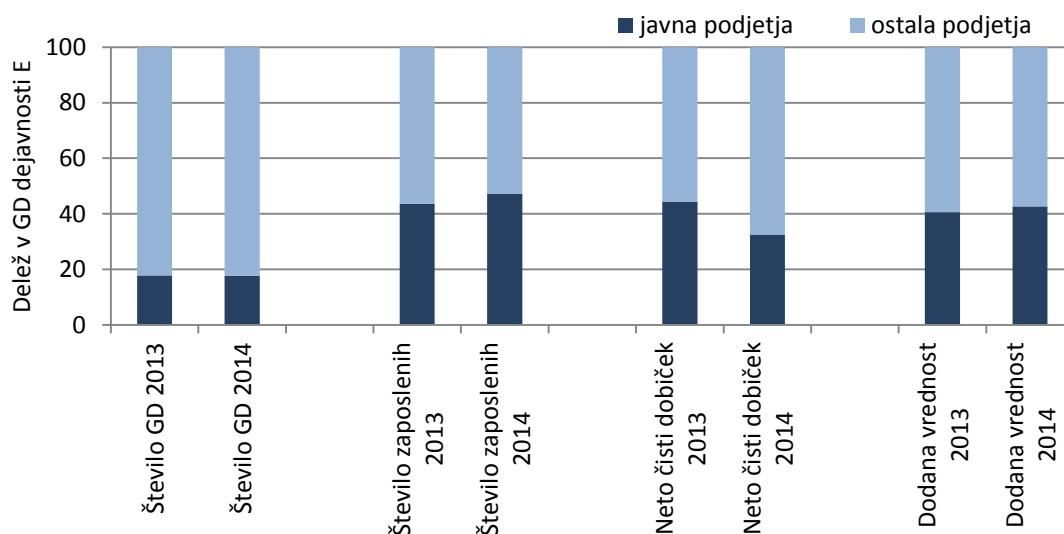
	Javna podjetja	Ostale GD
Število GD	60	279
Število zaposlenih	4.211	4.689
Neto čisti dobiček posl. leta (v tisoč EUR)	8.353	12.270
Sredstva / podjetje (v tisoč EUR)	7.495	2.746
Število zaposlenih / podjetje	70,2	16,8
Gospodarnost poslovanja	1,02	1,03
Dodana vrednost (v mio EUR)	133.479	178.921
Dodana vrednost / zaposlenega (v EUR)	31.698	38.154
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	24.176	24.701
Stroški dela v dodani vrednosti (v %)	76,3	64,7

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

²⁷ V skupino javna podjetja smo uvrstili vse gospodarske družbe dejavnosti E, ki imajo v svojem imenu besedno zvezo »javno podjetje«.

²⁸ Skupna zaposlenost v javnih podjetjih se je tudi v letu 2014 povečala, rast je bila okoli 3 – odstotna.

Slika 33: Izbrani kazalniki po strukturi v dejavnosti E, leti 2013 in 2014

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

5.6 GRADBENIŠTVO (F)

V gradbeništvu se je v letu 2014 aktivnost močno okrepila, poslovni rezultat pa se je poslabšal. Po zniževanju v preteklih letih so se prihodki in dodana vrednost družb v gradbeništvu leta 2014 povečali. Prihodki so se povečali za 1,3 %, dodana vrednost za 9,0 %, oboji pa so bili še vedno znatno nižji kot leta 2008. Ob višji aktivnosti pa se je poslabšal poslovni rezultat. Družbe kot celota so leta 2014 poslovale z izgubo. Poslabšanje rezultatov ob višji aktivnosti je bilo v prvi vrsti posledica visokega prevrednotenja zalog v zgolj dveh družbah²⁹; brez teh dveh prevrednotenj bi prišlo do znižanja neto čiste izgube celotne dejavnosti; povečal bi se tudi dobiček iz poslovanja. Slab poslovni izid je tako rezultat pripoznanja preteklih napačnih odločitev, tekoče poslovanje pa je bilo bolj pozitivno.

Povečanje prihodkov v letu 2014 je povezano z okrepljenimi investicijami države, kar je vidno tudi v različni dinamiki rasti prihodkov po različnih oddelkih gradbeništva. V letu 2014 so se znatno povečale javne investicije, ki so nadproporcionalno usmerjene v gradbeništvo³⁰. Po podatkih SURS se je vrednost opravljenih del v inženirskih objektih povečala za 32,5 %, v gradnji stavb pa nadalje znižala za 9,0 %. Prihodki so se tako močno povečali v oddelku *gradnja inženirskih objektov* (18,6 %) ³¹, še naprej pa so se znižali v oddelku *gradnja stavb* (-17,3 %). V oddelku *specializirana gradbena dela*, kjer podjetja pogosto nastopajo kot podizvajalci podjetij v drugih dveh oddelkih, pa so se prihodki zmerno okrepili (4,5 %).

²⁹ Prevrednotenje zalog (Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih) v družbah v gradbeništvu je v letu 2014 znašalo 204 mio EUR, kar je največ v zadnjih sedmih letih, odkar razpolagamo s primerljivi podatki. V eni družbi so zaloge prevrednotili v višini 116 mio EUR, v drugi pa 49 mio EUR.

³⁰ Povečale so se predvsem investicije v železniško in komunalno infrastrukturo (vodovod in kanalizacija).

³¹ Gospodarske družbe so po oddelkih razvrščene glede na pretežno dejavnost. Ocenjujemo, da kar nekaj prihodkov ustvarijo v aktivnostih, ki se sicer uvrščajo v druge oddelke.

Tabela 9: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb (GD) v dejavnosti gradbeništva, 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	6.746	6.814	6.803	6.943	7.090	7.342	7.426
Število zaposlenih ¹	56.817	53.328	46.535	39.260	34.567	33.175	33.833
Delež v zaposlenosti vseh GD (v %)	11,1	11,1	10,1	8,7	7,9	7,8	7,8
Delež v dodani vrednosti vseh GD (v %)	8,7	8,3	6,6	5,8	5,4	5,1	5,3
Neto ² čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	152.858	11.489	-236.289	-173.867	-81.460	-48.156	-184.919
VELIKOST							
Sredstva / podjetje (v tisoč EUR)	1.120	1.165	1.077	914	764	647	564
Število zaposlenih / podjetje	8,4	7,8	6,8	5,7	4,9	4,5	4,6
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva / zaposlenega (v tisoč EUR)	122	144	156	161	157	141	126
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,043	1,024	0,986	0,993	0,998	1,012	0,979
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	2,2	0,1	-3,2	-2,8	-1,5	-1,0	-4,3
Donosnost prihodkov (v %)	2,0	0,2	-4,4	-4,0	-2,1	-1,3	-5,1
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost / zap. (v EUR)	27.685	25.538	24.257	24.843	25.872	25.664	27.418
DELOVNA STROŠKOVNOST							
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	18.195	18.185	18.977	19.252	19.223	19.456	19.862
Stroški dela v dodani vrednosti (v %)	65,7	71,2	78,2	77,5	74,3	75,8	72,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	81,6	81,0	82,0	78,8	76,1	74,0	75,2
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	64,4	62,3	60,7	56,3	54,7	53,0	52,2
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	58,8	56,3	49,1	56,2	59,6	63,4	58,9
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	67,3	67,2	66,3	72,6	73,8	78,6	85,3
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	5,5	6,0	5,3	7,0	9,5	11,3	11,0
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	31,4	33,7	36,6	37,8	40,1	41,1	42,1
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v stalnih sredstvih (v %)	23,6	18,5	15,1	12,9	12,0	12,2	13,8

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Po petih letih zniževanja se je lani povečala zaposlenost v gradbenih družbah. Gospodarske družbe gradbeništva so v obdobju 2008–2013 znižale zaposlenost za več kot 40 %, lani pa so v povprečju zaposlovale 2 % delavcev več kot leto pred tem. Zaposlenost se je najbolj povečala v oddelku *gradnja inženirskih objektov* (5,9 %), znatno pa tudi v oddelku *specializirana gradbena dela* (4,3 %), še naprej pa se je znižala v oddelku *gradnja stavb* (-5,5 %).

Ob okrepljenem domačem povpraševanju se je v letu 2014 prekinilo povečevanje usmerjenosti prodaje na tuje trge. Po začetku krize v letu 2008 in drastičnem upadu domačega povpraševanja so gradbene družbe povečale izvoz in delež prihodkov od prodaje na tujih trgih. V letu 2014 se je ob znatno povečanem povpraševanju na domačem trgu to povečevanje prekinilo; delež prihodkov gradbenih družb od prodaje na tujih trgih se je malce znižal, na 11,0 %.

Zniževanje kapitalne intenzivnosti se leta 2014 ni nadaljevalo. Razmerje med proizvajalnimi stroji in napravami ter drugo opremo in zaposlenimi v gradbeništvu, ki se je v predhodnih letih znatno znižalo, je lani ostalo približno nespremenjeno. Ob pomanjkanju kapitala (tako dolžniškega kot lastniškega) oziroma njegovi visoki ceni in ob relativno veliki razpoložljivosti dela so podjetja v gradbeništvu deloma nadomeščala stroje z delovno silo. Lani pa so gradbene družbe ob rasti zaposlenosti povečale tudi investicije, tako da se je kapitalna intenzivnost ohranila na ravni preteklega leta.

Leta 2014 se je povečala produktivnost v gospodarskih družbah gradbeništva. Produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, se je lani povečala (za 6,8 %) in se tako približala ravni iz leta 2008. Rast produktivnosti je povezana z ugodnim povpraševanjem, pa tudi s povečanjem investicij v opremo (ki je posledica tako ugodnega povpraševanja, pa tudi manj neugodnih razmer v bančnem sistemu).

V letu 2014 so gospodarske družbe gradbeništva ponovno poslovale z izgubo iz poslovanja, pomembno so k temu prispevali prevrednotovalni odhodki. Ob višjih prihodkih (1,3 %) so se stroški blaga materiala in storitev lani znižali za 0,6 %, stroški dela pa povečali za 4,1 %. Na poslabšanje poslovnega izida pa so lani močno vplivali prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih (prevrednotenje zalog), ki so bili približno štirikrat višji kot leta 2013. Povečali so se za 152 mio EUR in bili ključni za poslabšanje rezultatov poslovanja (dobiček iz poslovanja se je prevesil v izgubo, sprememba je bila v višini 120 mio EUR). Tako visoko prevrednotenje zalog je bilo skoncentrirano v zgolj dveh družbah.

Izguba iz financiranja se je ohranila na ravni predhodnega leta. Finančni prihodki in odhodki so ostali na podobni ravni kot leto pred tem, tako da se je tudi izguba iz financiranja ohranila na ravni leta 2013. Znotraj posameznih vrst prihodkov in odhodkov so se opazno povečali finančni

odhodki iz oslabitev in odpisov finančnih naložb³², znižali pa odhodki iz finančnih obveznosti. Družbe gradbeništva so lani oslabile/odpisale kar 6,9 % vseh finančnih naložb, ki so jih imele v bilancah na začetku leta.

Po zniževanju v predhodnih letih se je lani delež dolga v virih sredstev povečal. Podobno kot v preteklih letih so družbe sicer znižale absolutno vrednost svojega dolga (predvsem bančnega, a tudi obveznosti do dobaviteljev), a je zaradi zgoraj omenjenih odpisov prišlo do še večjega znižanja vrednosti kapitala, kar je povzročilo dvig deleža dolga v virih sredstev.

Na vrednosti nekonsolidiranih kazalnikov gradbeništva je tudi v letu 2014 vplivalo prenehanje poslovanja nekaterih gradbenih podjetij, a je bil njihov delež manjši kot predhodnih treh letih. Lani je prenehalo poslovati³³ 1.026 družb, ki so se leto pred tem uvrščale v gradbeništvo, kar je podobno kot v predhodnih dveh letih. Družbe, ki so lani prenehale poslovati, so predstavljale pomemben del gradbeništva, njihov delež pa je bil nižji kot v preteklih letih. V zaposlenosti je predstavljal 7,7 %, pri finančnih obveznostih do bank pa 6,8 %. Prenehanje poslovanja teh družb je bilo sicer pomembno za znižanje dolga, a precej manj kot v preteklih letih³⁴.

Tabela 10: Družbe iz gradbeništva, ki so prenehale poslovati*

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število družb, ki so prenehale poslovati	943	988	910	1.046	1.016	1.026
Število zaposlenih v predhodnem letu	2.327	4.641	7.272	5.602	3.774	2.547
Delež v zaposlenosti gradbeništva v predhodnem letu, v %	4,1	8,7	15,6	14,3	10,9	7,7
Delež v čistih prihodkih od prodaje gradbeništva v predhodnem letu, v %	1,9	6,3	16,3	12,0	7,5	6,5
Delež v poslovnih obveznostih gradbeništva konec predhodnega leta, v %	3,4	11,5	22,6	17,9	14,5	11,3
Delež v poslovnih terjatvah gradbeništva konec predhodnega leta, v %	2,8	8,6	17,0	12,8	11,7	9,5
Delež v finančnih obveznostih do bank gradbeništva konec predhodnega leta, v %	1,5	9,9	18,6	19,0	17,5	6,8
Delež v zalogah gradbeništva konec predhodnega leta, v %	1,8	12,2	17,1	17,6	17,5	8,1

Vir: Lastni izračuni na podlagi podatkov AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida).

Opomba: * Gre za družbe, ki niso oddale zaključnih računov. Dejansko vse družbe sicer niso prenehale poslovati; lahko samo niso oddale zaključnega računa, ali pa so v stečajnem postopku, tako da niso uvrščene v bazo AJPES, ki je predmet analize, ocenjujemo pa, da so vsekakor močno znižale svojo aktivnost.

³² Sicer je tudi pri teh odpisih/oslabitvah ključna zgolj ena družba, ki je lani realizirala 33 mio EUR teh odpisov/oslabitev, vse družbe v gradbeništvu pa 46 mio EUR.

³³ Izraz »prenehalo poslovati« uporabljamo za vse družbe, ki niso oddale zaključnih računov. Dejansko vse družbe sicer niso prenehale poslovati; lahko samo niso oddale zaključnega računa, ali pa so v stečajnem postopku, tako da niso uvrščene v bazo AJPES, ki je predmet analize, ocenjujemo pa, da so vsekakor močno znižale svojo aktivnost.

³⁴ Obveznosti teh družb, ki so prenehale poslovati (tako poslovne kot finančne), se sicer niso izničile, ampak jih njihovi upniki poskušajo izterjati.

5.7 TRGOVINA, VZDRŽEVANJE IN POPRAVILA MOTORNIH VOZIL (G)

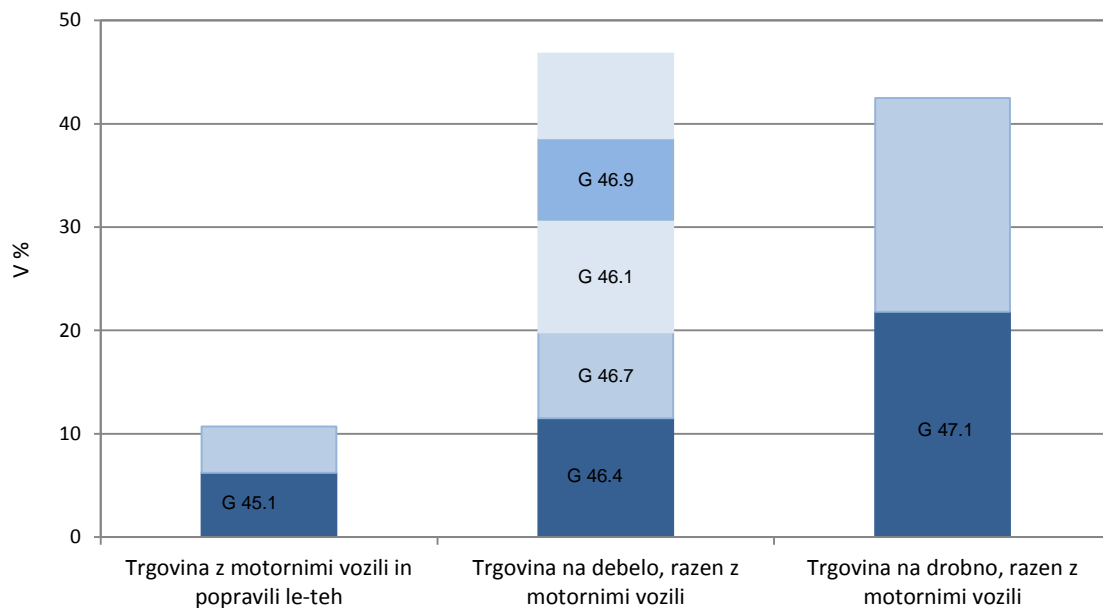
Tabela 11: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil v obdobju 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	13.456	13.789	13.947	14.263	14.571	14.755	15.110
Število zaposlenih ¹	90.311	89.405	86.871	83.935	81.299	79.064	79.044
Delež dejavnosti v zaposlenosti	17,7	18,6	18,8	18,7	18,7	18,6	18,6
Delež v dodani vrednosti vseh družb	18,9	18,9	18,7	18,2	17,6	17,5	17,1
Neto ² čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	443.546	362.855	154.954	284.227	106.261	-31.376	297.504
VELIKOST							
Sredstva / podjetje (v tisoč EUR)	1.356	1.297	1.274	1.239	1.179	1.119	1.052
Število zaposlenih / podjetje	6,7	6,5	6,2	5,9	5,6	5,4	5,2
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva / zaposlenega (v tisoč EUR)	190	201	202	208	212	209	201
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,032	1,027	1,025	1,021	1,018	1,018	1,023
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	2,6	2,0	0,9	1,6	0,6	-0,2	1,9
Donosnost prihodkov (v %)	1,5	1,5	0,6	1,1	0,4	-0,1	1,1
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost / zap. (v EUR)	37.698	34.753	35.908	36.637	35.779	36.769	37.791
STROŠKI DELA							
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	21.170	21.200	22.142	22.678	22.911	23.156	23.576
Stroški dela v dodani vrednosti (v %)	56,2	61,0	61,7	61,9	64,0	63,0	62,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	66,0	64,2	65,7	65,1	64,6	65,0	60,4
Delež kratkoroč. obveznosti v virih sredstev (v %)	48,7	46,1	47,1	43,1	43,7	46,3	41,4
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	73,1	72,7	68,0	70,0	70,3	72,4	84,4
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	79,4	82,0	80,3	85,6	84,2	82,5	92,3
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	17,2	14,2	15,2	16,0	17,5	19,5	20,9
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	46,6	49,2	50,4	49,9	50,4	48,4	46,9
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	10,2	9,4	9,3	9,2	9,0	9,2	9,7

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Kljub povečanju dodane vrednosti se je delež družb dejavnosti trgovine ter vzdrževanja in popravil motornih vozil (G) v skupni dodani vrednosti gospodarskih družb leta 2014 še nekoliko zmanjšal. Po zmanjševanju v preteklih treh letih se je dodana vrednost trgovinskih družb v letu 2014 povečala, vendar manj kot v povprečju vseh gospodarskih družb, tako da je njihov delež v skupni dodani vrednosti upadel na 17,1 %. Rast dodane vrednosti so dosegli vsi trije oddelki trgovinske dejavnosti. Drugo leto zapored se je najbolj (za 4,2 %) povečala v najmanjšem oddelku - v družbah trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili (SKD 45). Drugo leto zapored se je povečala tudi v družbah oddelka trgovine na drobno, razen z motornimi vozili (G 47), ki zaposlujejo skoraj polovico vseh zaposlenih in so leta 2014 ustvarile približno 40 % čistih prihodkov od prodaje celotne trgovske dejavnosti (G). Po padanju v preteklih letih pa se je povečala tudi v družbah, ki se ukvarjajo s posredništvom in trgovino na debelo, razen z motornimi vozili (G 46). Te ustvarijo približno polovico dodane vrednosti celotne trgovinske dejavnosti in zaposlujejo okoli 40 % vseh zaposlenih.

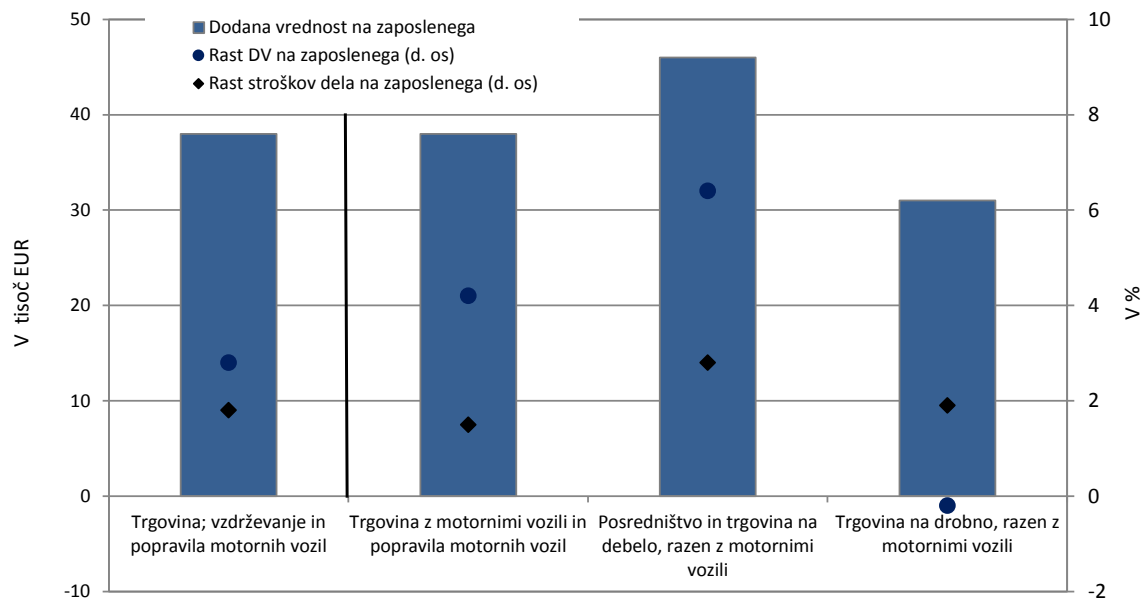
Slika 34: Struktura dodane vrednosti po oddelkih dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Legenda: 45.1 Trgovina z motornimi vozili, 46.1 Posredništvo, 46.4 Trgovina na debelo z izdelki za široko rabo, 46.7 Druga specializirana trgovina na debelo, 46.9 Nespecializirana trgovina na debelo, 47.1 Trgovina na drobno v nespecializiranih prodajalnah. Kjer niso navedene šifre, gre za seštevke preostalih manjših dejavnosti oddelka.

Produktivnost dela trgovinskih družb se je leta 2014 še izboljšala. Njeno zvišanje je bilo ob nespremenjenem številu zaposlenih posledica višje dodane vrednosti. Ob manjšem povečanju stroškov dela na zaposlenega se je za 0,6 o. t. zmanjšal tudi delež stroškov dela v dodani vrednosti. Do nadaljnjega znižanja stroškov dela v dodani vrednosti je prišlo pri družbah, kjer so se v letu 2012 močneje povečali – v družbah trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili. Znižali so se tudi v družbah trgovine na debelo, v družbah trgovine na drobno pa so se nekoliko povišali.

Slika 35: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2014

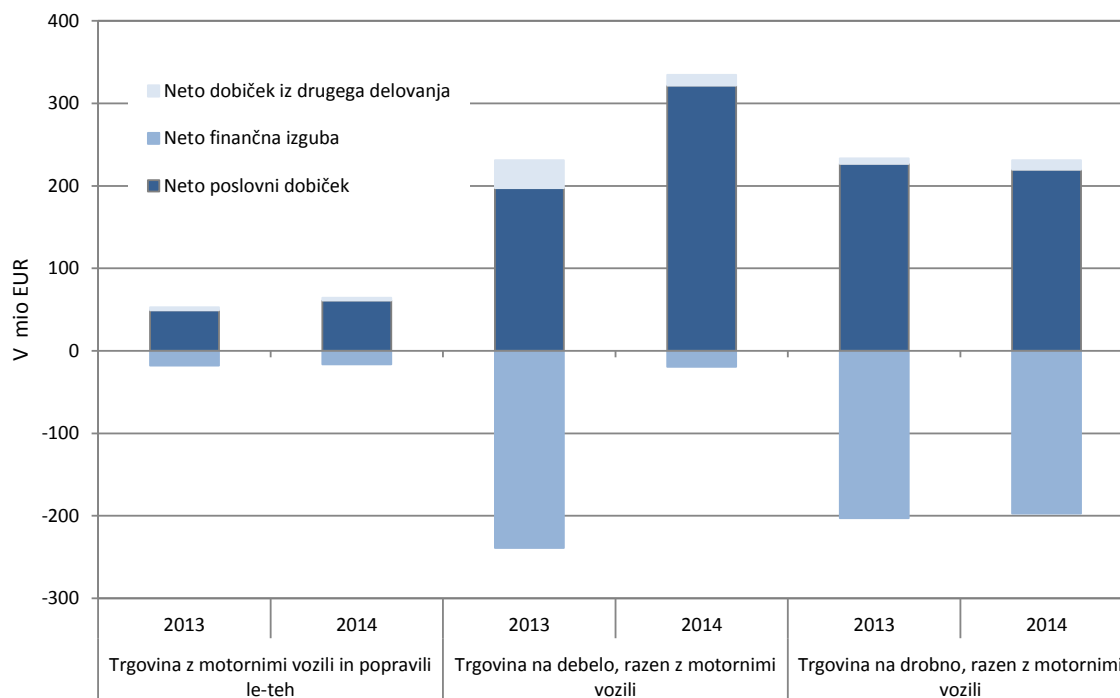
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Trgovske družbe so v letu 2014 iz negativnega prešle v pozitivni poslovni rezultat, kar je bilo predvsem posledica izboljšanja poslovanja družb v trgovini na debelo. Po zmanjševanju neto čistega dobička po letu 2008, ko je dosegel 443,5 mio evrov³⁵, so družbe leto 2013 prvič zaključile z neto čisto izgubo v višini 31,4 mio evrov. Ta je izhajala iz za več kot polovico večje neto izgube iz financiranja, medtem ko sta se neto dobiček iz poslovanja in neto dobiček iz drugega delovanja povečala. V letu 2014 se je neto izguba iz financiranja prepolovila, tako da so družbe, ob za četrtno večjem neto dobičku iz poslovanja, leto zaključile z visokim (297,5 mio evrov) neto čistim dobičkom. Tako velika nihanja v zadnjih dveh letih so predvsem posledica precejšnjega zmanjšanja neto finančne izgube družb posredništva in trgovine na debelo, ki se je v letu prej močno povečala. V letu 2014 so družbe znatno povečale tudi neto dobiček iz poslovanja, ki se je v predhodnih dveh letih precej zmanjšal. Poslovanje se je drugo leto zapored močno izboljšalo tudi v družbah trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili³⁶, ki so za četrtno povečale neto čisti dobiček iz poslovanja in za desetino zmanjšale neto izgubo iz financiranja in poslovno leto zaključile z za tretjino višjim neto čistim dobičkom. Družbe trgovine na drobno pa so leto 2014 prvič po daljšem obdobju zaključile z višjim neto čistim dobičkom kot leto prej, kar je bila predvsem posledica zmanjšanja neto izgube iz financiranja in povečanja neto dobička iz izrednih dogodkov, medtem ko se je neto dobiček iz poslovanja nekoliko zmanjšal. Ob poslovanju z neto čistim dobičkom je bila donosnost prihodkov in sredstev trgovinskih družb v letu 2014 spet pozitivna in višja kot v obdobju 2010–2012.

³⁵ Do leta 2012 se je neto čisti dobiček trgovskih družb zmanjšal na 106 mio evrov.

³⁶ Leto 2012 so družbe prvič zaključile z neto čisto izgubo.

Slika 36: Poslovni izid družb trgovskih oddelkov v letih 2013 in 2014

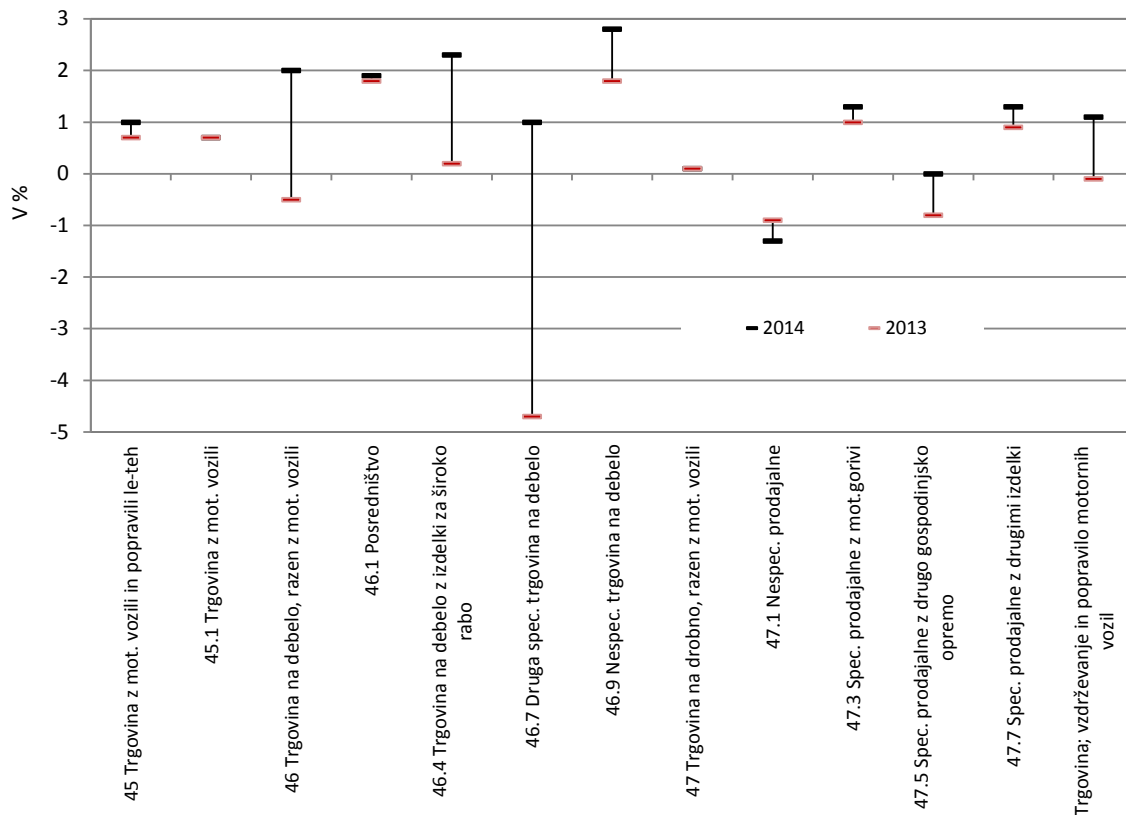

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Gospodarnost poslovanja trgovinskih družb se je zvišala po petih letih zniževanja, a ostaja nižja kot v povprečni gospodarski družbi. Zvišali so se tako poslovni prihodki kot, sicer nekoliko manj, poslovni odhodki. Ob višji prodaji so se poslovni prihodki povečali za 2,5 %, od tega se je bolj povečala prodaja na tujih trgih, kjer je bilo ustvarjene 21 % vse prodaje. Ob večji prodaji so se zvišali tudi stroški blaga, materiala in storitev (ti zavzemajo 90 % vseh poslovnih odhodkov) in stroški dela, medtem ko so se odpisi vrednosti precej zmanjšali. Obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški blaga, materiala in storitev se je v letu 2014 malenkostno znižala, a ostala precej višja kot v letih 2008–2011. Po tem ko se je pribitek³⁷ povprečne trgovinske družbe po letu 2008 zmanjševal, se je v zadnjih dveh letih spet nekoliko povečal. Zvišal se je pribitek v družbah trgovine na debelo in v trgovini z motornimi vozili. Po zmanjševanju po letu 2009 je zadnji dve leti ostal nespremenjen v trgovini na drobno, v kateri pa so razlike med posameznimi vrstami prodajaln zelo velike. Pribitek družb, ki se ukvarjajo s prodajo na drobno pretežno živilskih proizvodov (diskonti, hipermarketi, marketi...), se znižuje že od leta 2010. Ocenjujemo, da je na znižanje poleg številnih akcij in popustov, s katerimi so si, ob spremenjenih nakupovalnih navadah kupcev in povečanjem previdnosti pri nakupih, družbe poskušale izboriti večji delež prodaje vplival tudi dvig davka na dodano vrednost.

³⁷ Pribitek je izračunan kot razmerje med prihodki od prodaje in stroški za nabavo blaga, materiala in storitev ter stroški dela.

Slika 37: Donosnost prihodkov v največjih oddelkih ter skupinah trgovinske dejavnosti v letih 2013 in 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

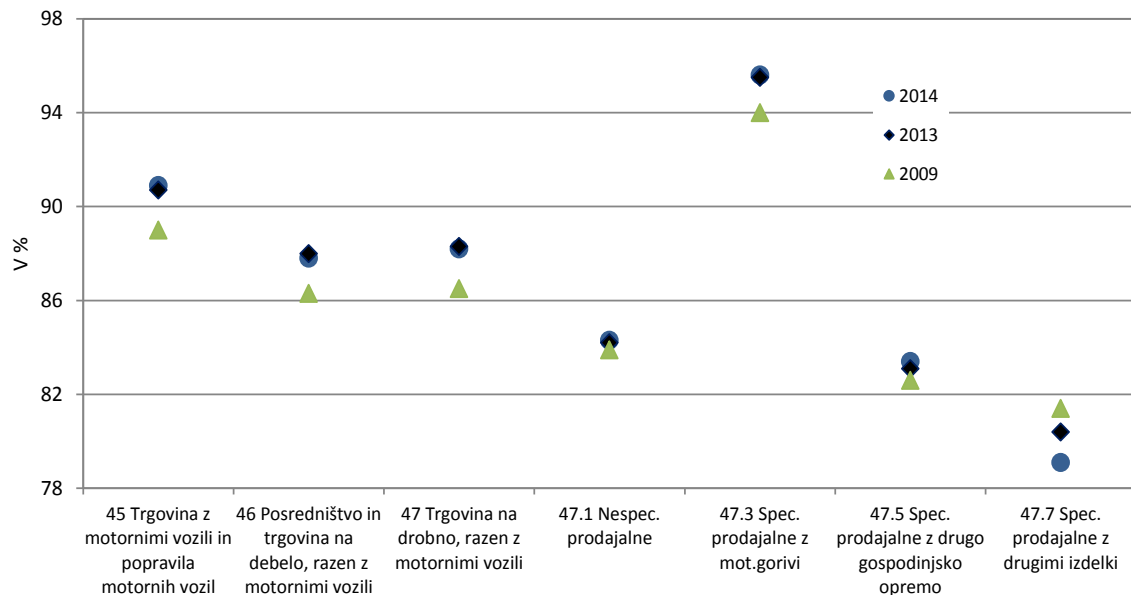
Neto dobiček iz poslovanja se je znatno povečal v družbah trgovine na debelo in trgovine z motornimi vozili. Neto dobiček iz poslovanja družb oddelka posredništvo in trgovina na debelo, ki se je v letih 2012 in 2013 zmanjšal, se je v letu 2014 povečal za 62,9 % oz. 124,2 mio evrov in bil podoben kot leta 2011. Povečanje je bilo predvsem posledica prenehanja poslovanja večje družbe, ki je še v letu 2013 poslovala z visoko neto izgubo iz poslovanja kot posledica visokih odpisov vrednosti³⁸. Ob tem so se za četrtno zmanjšali odpisi vrednosti celotnega oddelka, ob preregistraciji približno 1.500 zaposlenih v novo dejavnost, pa tudi stroški dela. Skupaj so se poslovni odhodki, ob povečanju stroškov blaga, materiala in storitev, povečali za manj kot poslovni prihodki, kar je privedlo do neto dobička iz poslovanja v višini 321,7 mio evrov. Drugo leto zapored se je povečal tudi neto dobiček iz poslovanja v družbah trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili. V letu 2014 so se poslovni prihodki ob večji prodaji novih avtomobilov³⁹ nominalno povečali za 6,6 %, poslovni odhodki pa zaradi povečanja nabavne vrednosti prodanega blaga za 6,4 %. Neto dobiček iz poslovanja teh družb je bil tako v letu 2014

³⁸ Zdravo jedro družbe, ki se je v letih do vključno 2013 ukvarjala s trgovino na debelo s kovinskimi proizvodi, inštalacijskim materialom in napravami za ogrevanje, se je v letu 2014 registriralo v dejavnosti trgovine na drobno v specializiranih prodajalnah z gradbenim materialom, kovinskimi izdelki, barvami in steklom.

³⁹ Število prvih registracij osebnih vozil se je glede na leto 2013 povečalo za 5,0 % (lastni preračuni na osnovi podatkov MNZ).

večji za skoraj četrtnino in je dosegel 61,1 mio evrov, kar pa je bilo še vedno precej manj kot leta 2008, ko se je prodalo najvišje število novih avtov⁴⁰.

Slika 38: Obremenjenost poslovnih prihodkov z nabavno vrednostjo prodanega blaga, materiala in storitev v trgovinskih družbah v letih 2009, 2013 in 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Neto dobiček iz poslovanja v trgovini na drobno se je v letu 2014 nekoliko zmanjšal. Po zmanjšanju v letu 2011 se je v naslednjih dveh letih povečal, v letu 2014 pa ponovno nekoliko zmanjšal (na 219,5 mio evrov). Zmanjšanje je bilo posledica poslovanja družb največjih dveh skupin (trgovine na drobno v specializiranih prodajalnah z motornimi gorivi - G 47.3 in trgovine na drobno v nespecializiranih prodajalnah - G 47.1), medtem ko so družbe, ki prodajajo predvsem trajno in poltrajno blago⁴¹ izboljšale poslovanje. Družbe obeh največjih skupin so po povečanju v letih 2012 in 2013, v letu 2014 zmanjšale neto dobiček iz poslovanja, kar je bila posledica višje rasti poslovnih odhodkov od poslovnih prihodkov. Na povišanje poslovnih odhodkov so poleg višje nabavne vrednosti prodanega blaga vplivali predvsem relativno višji stroški dela in odpisi vrednosti. Višji poslovni prihodki pa so bili posledica izboljšanja razmer na trgu dela in s tem večje potrošnje gospodinjstev. Ob višji prodaji goriv in nekaterih drugih proizvodov in storitev, ki jih družbe registrirane v tej dejavnosti tudi prodajajo⁴², so se nekoliko povišali poslovni prihodki družb, ki se ukvarjajo s prodajo motornih goriv. Povišanje čistih prihodkov od prodaje družb trgovine na drobno v nespecializiranih prodajalnah, ki jih skoraj v celoti določa poslovanje hipermarketov, večjih marketov in diskontov (G 47.110), pa je bila

⁴⁰ V letu 2008 je bilo prvič registriranih nekaj več kot 72.000 novih osebnih avtomobilov, v letu 2014 pa nekoliko več kot 55.100.

⁴¹ Družbe, ki prodajajo predvsem tekstil, oblačila, obutev, kozmetiko, pohištvo, svetila in električne gospodinjstvene naprave.

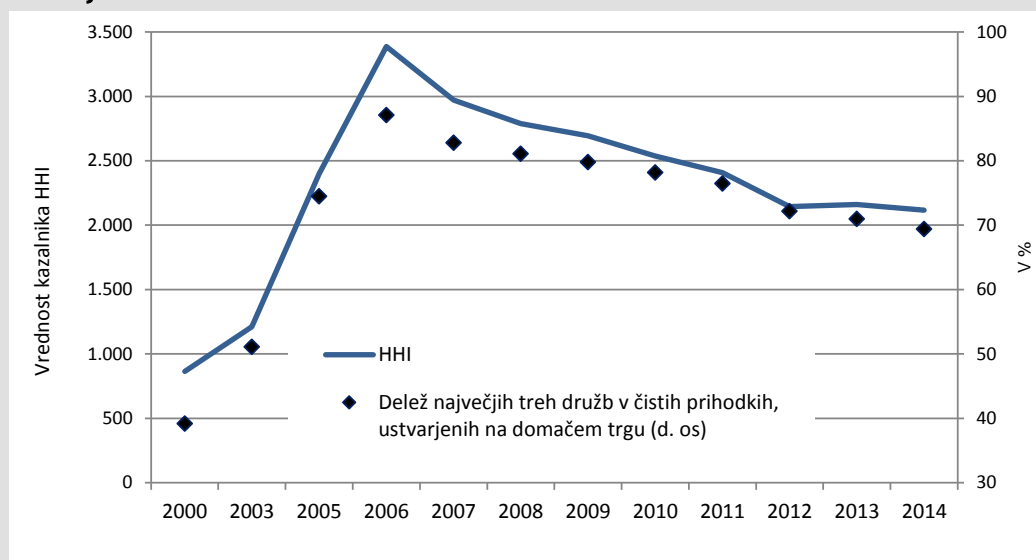
⁴² Kot so zemeljski plin, električna in toplotna energija, trgovsko blago.

posledica višje prodaje v diskontnih prodajalnah, medtem ko se je prodaja največjih treh družb v tej panogi tudi lani zmanjšala. Na spremembe v strukturi te dejavnosti pokaže tudi analiza koncentracije panoge. Ob zmanjševanju števila družb se namreč niža delež največjih treh družb v ustvarjenih poslovnih prihodkih, krepijo pa deleži drugih družb, zaradi česar se stopnja koncentracije, merjena s Hirschman-Herfindahlovim indeksom (HHI), po letu 2006 znižuje, je pa še vedno visoka⁴³.

Okvir 1: Koncentracija v nespecializiranih pretežno živilskih prodajalnah na drobno

Za pretežno živilske prodajalne v Sloveniji je značilna visoka koncentracija, ki pa se po letu 2006 zmanjšuje predvsem zaradi povečane prodaje v diskontnih trgovinah. Za nespecializirane prodajalne, ki pretežno prodajajo živila (hipermarketi, marketi, diskonti ...) ⁴⁴, je bila od leta 2000 značilna krepitev koncentracije, ki je bila posledica propadanja manjših družb oz. njihovega povezovanja ali prevzemanja s strani večjih podjetij. Stopnja koncentracije, merjena s Hirschman-Herfindahlovim indeksom (HHI), je v tej panogi po nizki vrednosti v letu 2000 leta 2005 presegla mejo visoke koncentracije (1.800). Potem ko je leta 2006 dosegla najvišjo vrednost (3.387), se je v naslednjih letih zniževala in v letu 2014 dosegla vrednost 2.117. Kljub zniževanju je indeks HHI v vseh letih še izkazoval visoko koncentracijo. Zniževanje koncentracije v zadnjih letih je bilo predvsem posledica krepitve prodaje v tujih diskontih, ki so na slovenski trg vstopili v letih 2005 in 2007. Ti so s širitvijo svojih poslovnih mrež in spreminjanjem nakupovalnih navad slovenskega kupca, do katerih je prišlo tudi zaradi gospodarske krize, v letu 2014 skupaj ustvarili 19,6 % celotnega prihodka od prodaje panoge na slovenskem trgu (leta 2007 6,5 %, v letu 2013 17,9 %). To je vplivalo na padec deleža največjih treh družb v prihodku panoge, ki se je z 82,9 % leta 2007 znižal na 69,4 % v letu 2014.

Slika 39: Kazalnika koncentracije v nespecializiranih, pretežno živilskih prodajalnah na drobno v obdobju 2000–2014

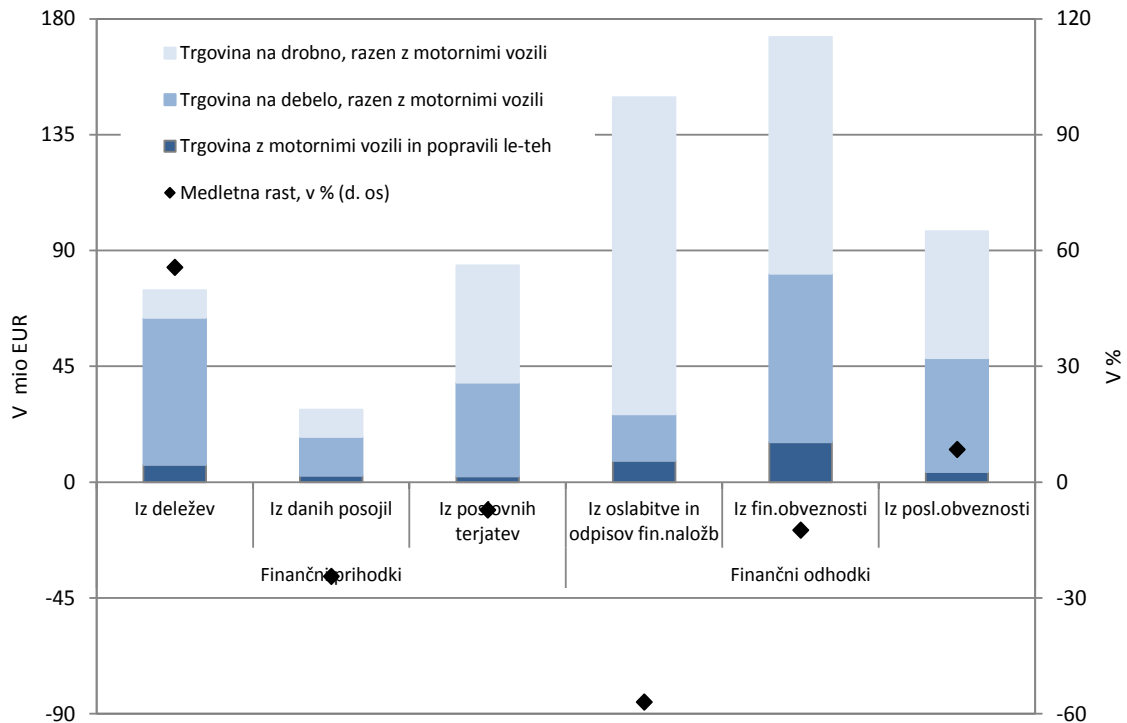

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.
 Opomba: HHI – Hirschman-Herfindahlov indeks koncentracije.

⁴³ Po tem merilu je visoka koncentracija pri vrednostih indeksa nad 1800.

⁴⁴ Družbe, ki so po SKD registrirane v 47.110.

Slika 40: Finančno poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

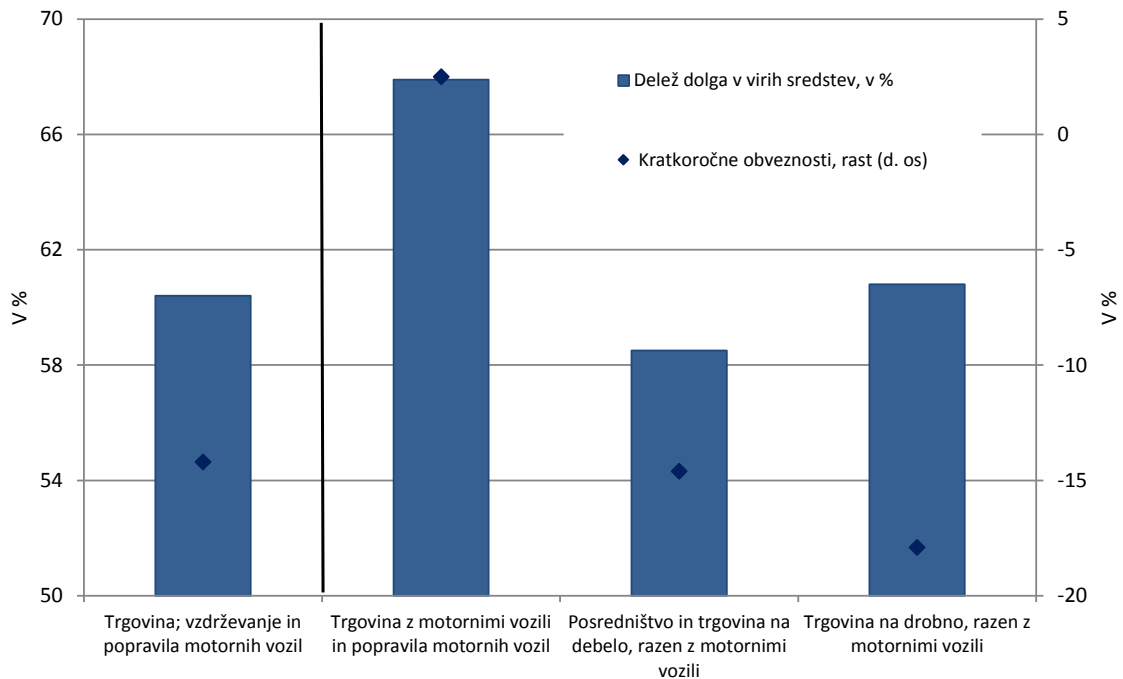
Neto finančna izguba trgovinskih družb se je v letu 2014 skoraj prepolovila, kar je izhajalo predvsem iz izboljšanja finančnega poslovanja družb trgovine na debelo. Trgovske družbe so v celotnem obdobju 2008–2014 poslovale z neto finančno izgubo, katere višina pa se je skozi leta spreminjala. Po povečanju v letu 2010 in zmanjšanju v letu 2011, se je v naslednjih dveh letih povečala (na 459,6 mio evrov v letu 2013), v letu 2014 pa skoraj prepolovila in bila z 233 mio evrov podobna kot v letu 2011. Gibanje neto finančne izgube je bilo v preteklih letih v veliki meri posledica finančnega poslovanja večje družbe posredništva in trgovine na debelo, ki v letu 2014 zaradi stečaja ni več poslovala. Poleg poslovanja te družbe, kjer se je vrednost finančnih odhodkov iz oslabitev in odpisov finančnih naložb v posameznih letih zelo različno gibala, so na povečanje neto finančne izgube v letu 2012 vplivale tudi družbe trgovine na drobno⁴⁵, ki so poleg ostalih družb trgovine na debelo vplivale tudi na povečanje v letu 2013. V letu 2014 so poleg manjše neto finančne izgube družb trgovine na debelo (za 219,5 mio evrov)⁴⁶, finančno poslovanje izboljšale tudi družbe v trgovini na drobno (za 5,5 mio evrov) in družbe v trgovini z motornimi vozili in njihovimi popravili (za skoraj desetino oz. 1,7 mio evrov). Za družbe slednjih

⁴⁵ Le-te so neto finančno izgubo povečale za skoraj 40 %, kar je bilo posledica povečanj finančnih odhodkov največje trgovske družbe na drobno, ki pretežno prodaja živila, ki je izvedla odpise, popravke vrednosti in oslabitve v višini 75,5 mio evrov.

⁴⁶ Poleg stečaja družbe, ki je imela še v letu 2013 za več kot 100 mio evrov neto finančne izgube, je na izboljšanje rezultatov vplivalo tudi izboljšanje poslovanja drugih družb v trgovini na debelo.

dveh oddelkov je bilo značilno, da so se ob manjših finančnih prihodkih še bolj zmanjšali finančni odhodki.

Slika 41: Zadolženost trgovinskih družb v letu 2014

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Zadolženost trgovinskih družb se je leta 2014 precej zmanjšala in bila najnižja po letu 2008.

Kratkoročne obveznosti, ki predstavljajo večino deleža trgovskega dolga v virih sredstev, so se v letu 2014 precej zmanjšale (za več kot desetino), kar je bila posledica nižjih obveznosti družb trgovine na drobno in trgovine na debelo. Dolgoročne obveznosti pa so ostale podobne kot v letu 2013, ko so se zmanjšale. Skupaj so imele tako družbe za desetino manjše finančne obveznosti kot v letu prej. Ob hkratnem povečanju obsega kapitala se je njihova zadolženost, merjena z deležem dolga v virih sredstev, močno zmanjšala (za 4,5 o. t.) in bila s 60,4 % najnižja v obdobju 2008–2014. Tudi v letu 2014 so najbolj zadolžene med družbami trgovinske dejavnosti ostale družbe trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili. Najmanj zadolžene pa ostajajo družbe v trgovini na drobno, ki so v letu 2014 precej, za 2,8 o. t., zmanjšale zadolženost, ki je bila s 60,8 % najnižja v obdobju 2008–2014.

5.8 PROMET IN SKLADIŠČENJE (H)

Tabela 12: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti prometa in skladiščenja v obdobju 2008–2014

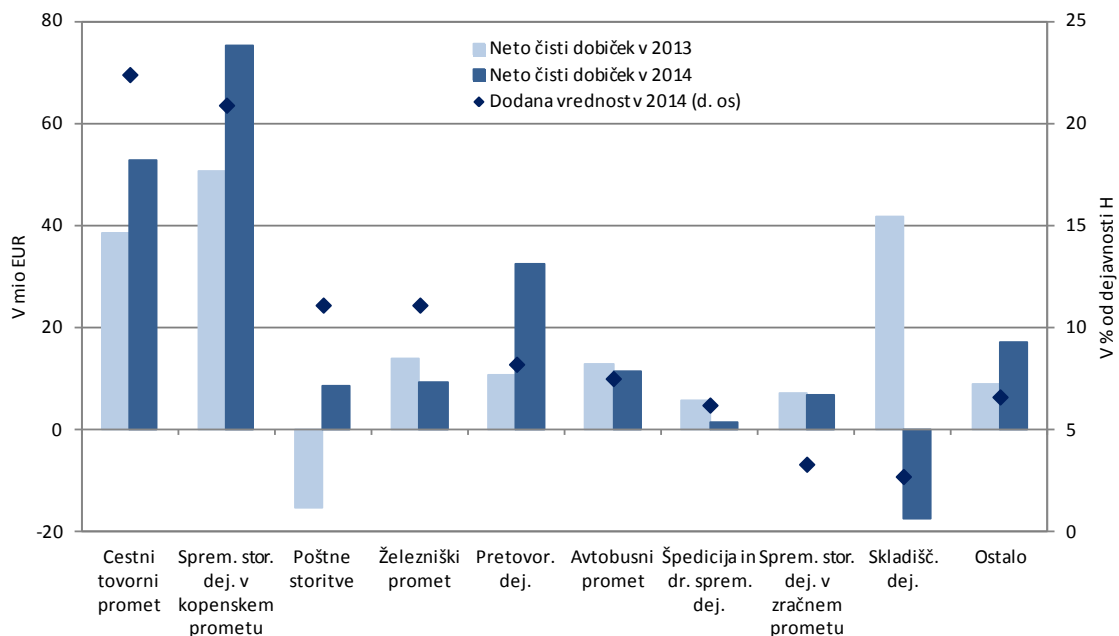
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	2.253	2.375	2.506	2.643	2.789	2.901	2.996
Število zaposlenih ¹	37.557	36.783	35.665	33.128	32.827	32.102	33.021
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	7,4	7,7	7,7	7,4	7,5	7,5	7,6
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	7,3	7,3	8,7	8,7	8,9	9,0	9,2
Neto ² čisti dobiček/izguba (v tisoč EUR)	109.870	-127.192	-21.751	-13.664	139.629	174.103	197.040
VELIKOST PODJETJA							
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	4.689	4.497	4.195	3.870	3.620	3.501	3.383
Število zaposlenih/podjetje	16,7	15,5	14,2	12,5	11,8	11,1	11,0
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	269	290	300	300	307	315	307
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,047	1,007	1,045	1,059	1,067	1,074	1,078
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	1,1	-1,2	-0,2	-0,1	1,4	1,7	1,9
Donosnost prihodkov (v %)	2,8	-3,7	-0,6	-0,3	3,4	4,1	4,4
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	35.153	32.407	40.503	44.303	44.839	46.694	48.652
STROŠKI DELA							
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	23.003	23.009	23.599	23.654	23.891	24.398	24.934
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	65,4	71,0	58,3	53,4	53,3	52,3	51,2
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	82,2	83,0	58,8	58,7	56,3	55,4	53,8
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	15,6	14,5	15,0	15,9	13,5	16,3	16,1
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	20,6	19,6	49,8	50,1	52,0	54,8	56,9
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	96,4	97,5	98,8	97,4	98,1	97,2	98,1
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	42,8	38,5	38,9	41,3	41,6	41,1	41,5
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	86,4	88,3	81,3	84,8	84,0	81,5	81,3
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	12,5	12,1	12,2	11,5	10,9	11,2	11,7

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

V letu 2014 se je dodana vrednost dejavnosti promet in skladiščenje (H) zelo povečala in je bila precej višja kot ob začetku krize leta 2008⁴⁷. V letu 2014 so gospodarske družbe v dejavnosti H ustvarile 1.607 mio EUR dodane vrednosti (za 108 mio oz. 7,2 % več kot leto prej), majhni samostojni podjetniki pa še dodatnih 204 mio EUR (4 mio več kot leto prej). Od slednjega so največji del, kar 88 %, ali 179 mio EUR dodane vrednosti ustvarili majhni podjetniki v dejavnosti cestnega tovornega prometa (še 20,5 mio EUR dodane vrednosti je v okviru dejavnosti H ustvarilo pet srednjih in velikih podjetnikov iz dejavnosti cestnega tovornega prometa). Po dodani vrednosti je tako s 559 mio EUR cestni blagovni promet najpomembnejši v dejavnosti H (in je tudi najbolj prispeval k rasti, pri družbah 48,8 mio EUR), ko gledamo le gospodarske družbe pa so v letu 2014 le malo manj dodane vrednosti ustvarili tudi v drugih spremljajočih dejavnostih v kopenskem prometu (kjer je najpomembnejša družba DARS).

Slika 42: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2014 ter poslovni rezultat v letih 2013 in 2014

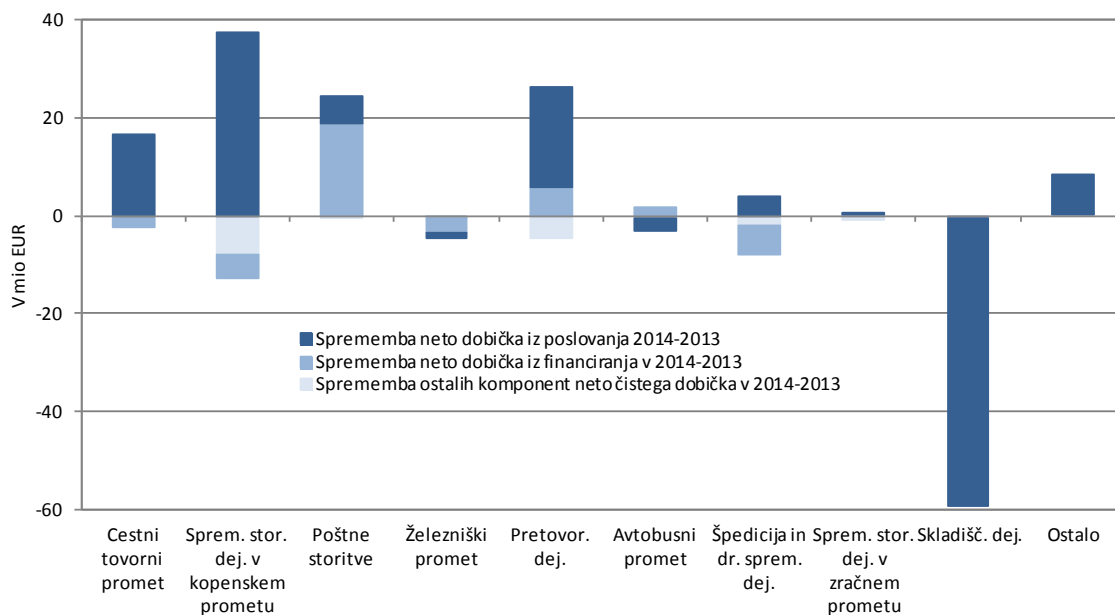
Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V dejavnosti promet in skladiščenje (H) se je izboljševanje poslovnega rezultata gospodarskih družb nadaljevalo tudi v letu 2014. Po treh letih negativnih poslovnih rezultatov so v letu 2012 dosegli 140 mio EUR neto čistega dobička, ki se je v naslednjem letu povečal za četrtno, v letu 2014 pa je znašal že 197 mio EUR. Končni poslovni izid je še vedno sestavljen predvsem iz velikega neto dobička iz poslovanja (+319 mio EUR) in precejšnje neto izgube iz financiranja (-95 mio EUR). Dobiček iz poslovanja se tudi hitreje povečuje, kot se znižuje izguba

⁴⁷ Neposredna primerjava podatkov kaže 21,7-odstotno povečanje dodane vrednosti v omenjenem obdobju. K taki spremembi dodane vrednosti pa je v veliki meri prispevala reorganizacija družbe DARS (povečanje) v letu 2010 in reorganizacija družbe Slovenske železnice (zmanjšanje) v letu 2011. Če vpliv obeh reorganizacij izločimo, bi bila rast dodane vrednosti v tem obdobju v prometu in skladiščanju okoli polovico manjša. V tabeli in grafih ter v ostalem tekstu, kjer to ni posebej poudarjeno, podatkov nismo »popravljali« na zgoraj opisani način.

iz financiranja (za 30 mio EUR in 10 mio EUR v letu 2014). Najbolj so v dejavnosti H izboljšali poslovanje v spremljajočih storitvenih dejavnostih v kopenskem prometu (za 24,6 mio EUR), v poštni dejavnosti (za 23,8 mio EUR) ter v dejavnosti pretovarjanja (za 21,9 mio EUR), daleč najbolj pa so ga poslabšali v dejavnosti skladiščenja (za 59,5 mio EUR). Največji neto čisti dobiček so v letu 2014 dosegli v spremljajočih storitvenih dejavnostih v kopenskem prometu, 75,1 mio EUR, največjo izgubo pa v dejavnosti skladiščenja, 17,7 mio EUR.

Slika 43: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2014 glede na leto 2013 po komponentah

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Oddelek kopenski promet in cevovodni transport (H 49), ki je še v letu 2011 posloval z veliko izgubo, je v letu 2014 ustvaril že skoraj tolikšen dobiček. V okviru oddelka kopenski promet in cevovodni transport sta po številu zaposlenih (11.045⁴⁸ in 6.937⁴⁹ v letu 2014) najpomembnejši dejavnosti cestni tovorni promet (podrazred H 49.410) in železniški promet (podrazreda H 49.100 in 49.200). V primerjavi s predkriznim letom 2008 je bilo v letu 2014 v prvi dejavnosti 673⁵⁰ (za 6,5 %) več zaposlenih, v drugi pa 2.147 (za 23,6 %) manj zaposlenih, slednje pa je predvsem posledica procesa racionalizacije poslovanja v družbi Slovenske železnice. Poleg železniškega prometa se je število zaposlenih v omenjenem obdobju precej znižalo še v špedicijski dejavnosti ter v poštni in kurirski dejavnosti. Celotna dejavnost kopenski promet in

⁴⁸ Podatek velja za zaposlene v družbah. V letu 2014 je v dejavnosti cestni tovorni promet poleg gospodarskih družb poslovalo še 3.345 majhnih samostojnih podjetnikov, ki so imeli 4.811 zaposlenih ter 5 srednjih in velikih podjetnikov s 468 zaposlenimi.

⁴⁹ Da je podatek primerljiv s tistimi za prejšnja leta, so prišteti zaposleni v matični družbi Slovenske železnice d. o. o. ter v SŽ Vleka in tehnika, ki sta sedaj registrirani v drugih dejavnostih.

⁵⁰ Število majhnih samostojnih podjetnikov in pri njih zaposlenih se je v dejavnosti cestni tovorni promet v omenjenem obdobju znižalo dosti bolj kot število zaposlenih pri gospodarskih družbah, in sicer za 3.550, ali za 30,3 %.

cevodni transport, ki je leta 2008 še dosegla skromen dobiček, je do leta 2011 močno poslabševala poslovanje, do lanskega leta pa je neto čisti dobiček okrepila na 80 mio EUR. Dejavnost cevovodni transport je v obdobju 2008–2014 v okviru kopenskega prometa poslovala najstabilneje, z neto čistim dobičkom med 5 in 10 mio EUR (v letu 2014 7,7 mio EUR), medtem ko so vse ostale dejavnosti v več letih ali vsaj občasno poslovale z izgubo, predvsem povezano z gospodarsko krizo.

V železniškem prometu v zadnjih letih spet poslujejo z dobičkom. Poslovanje na železnici se je po letu 2009, ko je bila ustvarjena velika neto čista izguba (v višini 29,7 mio EUR), izboljševalo do znatnega dobička v letu 2013 (21,4 mio EUR). V lanskem letu pa se je neto čisti dobiček zmanjšal na 16,9 mio EUR (v zadnjih dveh letih zaradi primerljivosti vključimo poslovni rezultat Slovenskih železnic d. o. o. ter SŽ Vleka in tehnika). Tako razširjena dejavnost železniškega prometa je v lanskem letu ponovno imela precej večje finančne odhodke od finančnih prihodkov (izgubo iz financiranja). Poslabšanja pri financiranju ni nadomestil niti boljši rezultat iz poslovanja, ki je bil tudi posledica povečanja obsega poslovanja, saj se je po podatkih SURS obseg prepeljanega blaga po železnici (merjeno v tonskih kilometrih) v letu 2014 povečal za 8,2 %. Zato so se tudi čisti prihodki od prodaje v razširjeni dejavnosti povečali za dobrih 53 mio EUR (za 10 %), a so se poslovni odhodki povečali še malo bolj. V okviru poslovnih prihodkov je država za spodbujanje prevoza (zlasti potnikov) po železnici v letu 2014 namenila prek 58 mio EUR subvencij, kar je bilo za skoraj 15 % več kot leto prej.

Dejavnost cestnega tovornega prometa (podrazred H 49.410) že tretje leto zapored močno povečuje dobiček, dve leti pa povečuje tudi vrednost sredstev. Po stečajih nekaterih večjih družb v letu 2011 je dejavnost že naslednje leto poslovala s solidnim neto čistim dobičkom, ki se je do leta 2014 okrepil na 52,7 mio EUR. Izboljšanje končnega poslovnega izida je posledica povečanja neto dobička iz poslovanja (+17 mio EUR). Neto izguba iz financiranja je v letu 2014 znašala okoli 12 mio EUR in se je v primerjavi s prejšnjima dvema letoma malenkost povečala. Čista izguba družb, ki so poslovale z rdečimi številkami, se je lani zmanjšala za 1 mio EUR, čisti dobiček družb s pozitivnimi rezultati pa se je izboljšal za 13 mio EUR. Skupna zadolženost dejavnosti cestnega tovornega prometa se je po začetku krize daleč najbolj znižala leta 2012, za 173 mio EUR, nato pa je bolj ali manj stagnirala (lani manjše povečanje, za 24 mio EUR). Po letu 2012 pa se je znova precej povečala vrednost sredstev, samo v letu 2014 za 96 mio EUR, oziroma za 10,8 %, kar tudi kaže na krepitev dejavnosti. Vrednost sredstev v družbah cestnega tovornega prometa tako v primerjavi z letom 2008 zaostaja še za manj kot desetino.

V mestnem in primestnem kopenskem potniškem prometu (razred H 49.31) zadnji dve leti poslujejo s pozitivno ničlo, v medkrajevnem in drugem cestnem potniškem prometu (podrazred H 49.391) pa s solidnim dobičkom. V prvi dejavnosti so od leta 2008 do leta 2012 poslovali z nekajmilijonsko neto čisto izgubo in šele v zadnjih dveh letih spet ustvarjajo neto čisti dobiček, ki pa je dosegel le okoli polovico mio EUR. V medkrajevnem avtobusnem prometu pa so po letu 2008 večinoma dosegali manjši dobiček, ki pa se je nekoliko okrepil šele v letih 2013 in 2014, ko je znašal 12,3 in 11,1 mio EUR. Javni avtobusni prevozi potnikov so podobno kakor prevozi potnikov po železnici subvencionirani. Tako so tudi nekoliko zmanjšane

subvencije pri medkrajevnih avtobusnih prevozih nekoliko vplivale na poslovni rezultat. Sicer so v mestnem prometu v letu 2014 dobili dobrih 20 mio EUR subvencij (tretjina vseh poslovnih prihodkov), v medkrajevem prometu pa 29 mio EUR (17 % poslovnih prihodkov). Po podatkih SURS so v letu 2014 v mestnem potniškem prometu prepeljali približno toliko potnikov kot leto prej (za -0,4 % manj), v cestnem javnem linijskem prometu pa so obseg prevozov potnikov nekoliko povečali (za 4,0 %, merjeno v potniških kilometrih).

V vodnem prometu (oddelek H 50), kjer je osrednja dejavnost pomorski blagovni promet, so tudi v letu 2014 dosegli zmerno pozitiven poslovni rezultat. Potem ko so še v letu 2008 poslovno leto zaključili z 8,3 mio EUR neto čistega dobička, je ta v naslednjih letih (z izjemo manjše izgube v 2011) dosegal le nekaj milijonov letno (v letu 2014 2,9 mio EUR). Velik del dodane vrednosti vodnega prometa poleg nekaj večjih pomorskih ladjarjev ustvarijo tudi družbe, ki opravljajo storitve vleke in asistence ladij v koprskem pristanišču.

V zračnem prometu (oddelek H 51) so po daljšem obdobju v letu 2014 spet poslovali z dobičkom, ki pa je bil dosežen tudi ob velikem znižanju vrednosti sredstev v zadnjih nekaj letih. V letu 2010 je neto čista izguba znašala prek 20 mio EUR in se je v naslednjih nekaj letih zniževala, v letu 2014 pa so zabeležili 2,9 mio EUR neto čistega dobička. V dejavnosti zračnega prometa pomembno mesto zavzema družba Adria Airways, kjer so tudi s prestrukturiranjem družbe in dezinvestiranjem pomembno prispevali k izboljšanju poslovanja celotne dejavnosti zračnega prometa. V zračnem prometu se je v obdobju 2008–2014 namreč vrednost sredstev zmanjšala za prek 60 %, zaposlenost pa za 44 %, obenem pa se je pomembno izboljšal kazalnik zadolženosti, saj se je delež dolga v virih sredstev znižal na 77 % (z 205 mio EUR v letu 2010 se je dolg znižal na le 62 mio EUR v letu 2014).

Največ dobička v okviru dejavnosti H še naprej dosegajo v skladiščenju in spremljajočih prometnih dejavnostih (oddelek H 52), a se je le-ta lani po nekajletni rasti malo zmanjšal. Oddelek sestavljajo raznovrstne dejavnosti, poleg prekladalne in špedicijske dejavnosti še skladiščenje in spremljajoče storitvene dejavnosti v kopenskem, vodnem in zračnem prometu. Po večji izgubi v letu 2009 so v oddelku 52 nato neto čisti dobiček povečevali, v letu 2014 pa se je znižal na 102,4 mio EUR (poslabšanje za 17 mio EUR). V okviru oddelka H 52 so največ neto čistega dobička ustvarile spremljajoče storitvene dejavnosti v kopenskem prometu (tam tudi družba DARS; 75 mio EUR) ter dejavnost pretovarjanja (tam tudi družba Luka Koper; 32 mio EUR). V teh dveh dejavnostih se je rezultat poslovanja glede na leto prej tudi najbolj izboljšal (za 25 in 22 mio EUR). Najslabši poslovni rezultat (18 mio EUR neto čiste izgube) pa so lani zabeležili v dejavnosti skladiščenja, kjer se je poslovanje v okviru oddelka 52 tudi daleč najbolj poslabšalo (za 60 mio EUR), kar je bilo povezano zlasti z dejavnostjo blagovnih rezerv. Oddelek H 52 je v letu 2014 dosegel 197 mio EUR neto dobička iz poslovanja (sicer malo več kot leto prej, a podobno kot zadnjih nekaj let), še vedno pa tudi 70 mio EUR neto izgube iz financiranja (povečanje za dobrih 5 mio EUR v letu 2014). V okviru družb prometa in skladiščenja je tako oddelek H 52 ustvaril 62 % neto dobička iz poslovanja in skoraj tri četrtine neto izgube iz financiranja.

V poštni in kurirski dejavnosti (oddelek H 53) se je po veliki izgubi v letu 2013 poslovni rezultat lani močno izboljšal. Neto čista izguba poštne in kurirske dejavnosti je predlani znašala 15 mio EUR, v letu 2014 pa so dosegli 8,5 mio EUR neto čistega dobička (v poštni in kurirski dejavnosti poslovanje pomembno določa družba Pošta Slovenije). V poštni in kurirski dejavnosti se je tako v letu 2014 neto dobiček iz poslovanja povečal s 4 mio EUR na 10 mio EUR, neto izguba iz financiranja pa se je zmanjšala z 19 mio EUR na manj kot 1 mio EUR (v letu 2013 so bili izjemno visoki predvsem finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb).

5.9 GOSTINSTVO (I)

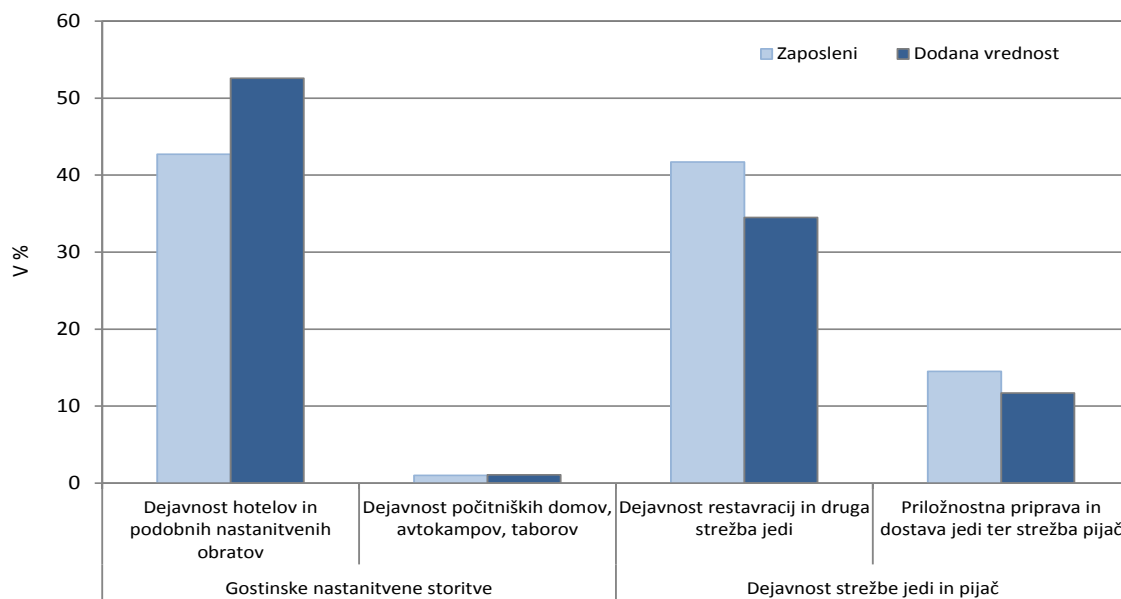
Tabela 13: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v gostinstvu v obdobju 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	2.318	2.459	2.541	2.641	2.733	2.870	3.028
Število zaposlenih ¹	17.255	17.700	17.067	17.042	16.281	15.656	15.988
Delež dejavnosti v zaposlenosti	3,4	3,7	3,7	3,8	3,7	3,7	3,7
Delež v dodani vrednosti vseh družb	2,3	2,5	2,4	2,5	2,5	2,4	2,3
Neto ² čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	-27.620	-37.373	-59.425	-70.155	-93.927	-32.722	-70.885
VELIKOST							
Sredstva / podjetje (v tisoč EUR)	1.004	1.008	995	905	847	776	702
Število zaposlenih / podjetje	7,4	7,2	6,7	6,5	6,0	5,5	5,2
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva / zaposlenega (v tisoč EUR)	127	133	146	140	144	142	133
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,022	1,013	0,987	0,988	0,987	0,992	0,971
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	-1,3	-1,6	-2,4	-2,9	-4,0	-1,5	-3,3
Donosnost prihodkov (v %)	-2,4	-3,6	-5,6	-6,5	-8,7	-3,1	-6,5
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost / zap. (v EUR)	24.068	23.253	23.679	24.528	25.411	25.319	25.351
STROŠKI DELA							
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	16.990	17.157	17.927	18.068	18.397	18.565	18.801
Stroški dela v dodani vrednosti (v %)	70,6	73,8	75,7	73,7	72,4	73,3	74,2
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	58,0	62,0	63,6	63,0	64,2	64,7	65,6
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	26,4	29,4	30,1	29,0	30,2	28,9	30,1
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	50,6	44,9	42,3	42,8	41,6	41,3	42,4
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	86,2	81,3	79,5	80,3	79,5	81,8	84,3
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	4,4	3,8	3,4	3,4	4,1	3,6	3,4
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	83,0	84,8	86,0	86,5	85,9	85,5	81,2
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	10,0	8,9	8,9	9,3	8,8	7,9	8,1

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Dodana vrednost in število zaposlenih gostinskih (I) družb sta se v letu 2014 povečala. Kljub temu je ob hitrejši rasti dodane vrednosti v povprečju vseh gospodarskih družb njihov delež v skupni dodani vrednosti upadel na 2,3 %. Po zmanjševanju od leta 2009 se je lani povečalo tudi število zaposlenih, tako da je produktivnost dela v gostinskih družbah (dodana vrednost na zaposlenega) v letu 2014 ostala podobna kot v letu prej. Ob višjih stroških dela na zaposlenega pa se je za 0,8 o. t. (na 74,2 %) povečal delež stroškov dela v dodani vrednosti. Boljše kot pred letom so poslovale družbe, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač (I 56), in so v letu 2014 ustvarile 46,1 % celotne gostinske dodane vrednosti. Te so ob precejšnjem povečanju števila zaposlenih in njihove produktivnosti zmanjšale tudi delež stroškov dela v dodani vrednosti, ki je bil s 80,6 % najnižji po letu 2009. Še nadalje pa sta se zmanjšala dodana vrednost in število zaposlenih v družbah, ki se ukvarjajo z gostinskimi nastanitvenimi dejavnostmi (I 55), in so ob povečanju stroškov dela na zaposlenega povečale tudi delež stroškov dela v dodani vrednosti. Največji del oddelka nastanitvenih storitev sicer predstavljajo hoteli in podobni obrati (I 55.1), v oddelku strežba jedi in pijač pa restavracije in družbe druge strežbe jedi (I 56.1).

Slika 44: Delež v dodani vrednosti ter zaposlenosti vseh gostinskih družb v letu 2014

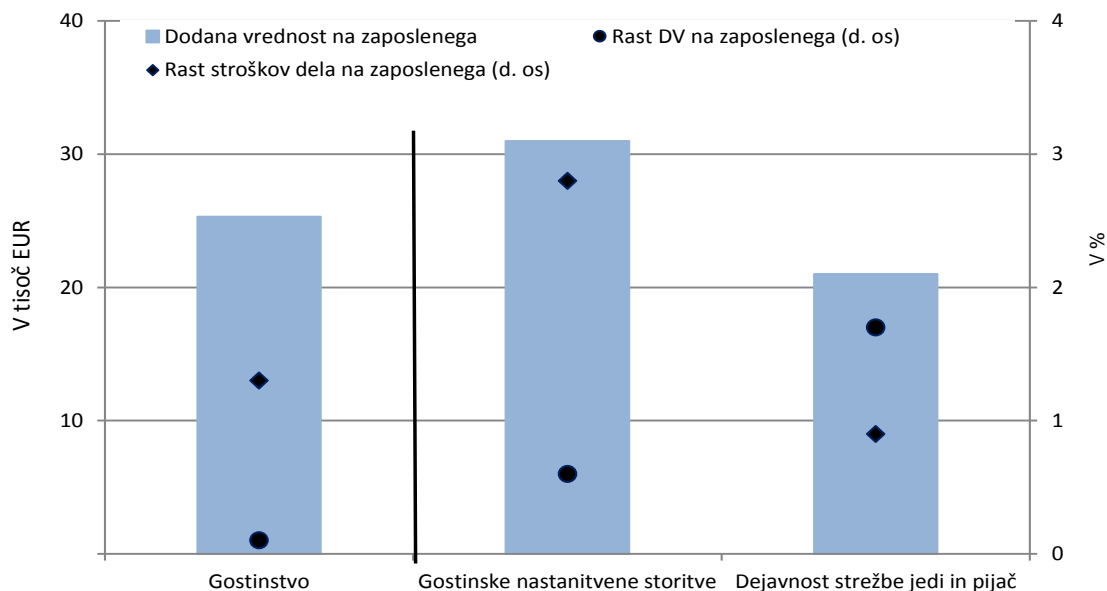

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Gostinske družbe so v letu 2014, po enoletni prekinitvi poslabševanja poslovanja, ponovno poglobile neto čisto izgubo. Gostinske družbe so v celotnem obdobju poslovale z neto čisto izgubo, ki se je povečevala do leta 2013, ko se je zmanjšala za skoraj dve tretjini na 32,7 mio evrov. Izboljšanje se ni nadaljevalo v lanskem letu, saj se je neto čista izguba več kot podvojila in bila s 70,9 mio evrov ena izmed najvišjih v celotnem obdobju. Poslabšanje je izhajalo predvsem iz povišanja neto izgube iz poslovanja, s katero sicer poslujejo gostinske družbe že od leta 2010. Večja je bila tudi neto izguba iz financiranja, manjši pa neto dobiček iz izrednih dogodkov. Zaradi slabšega poslovnega rezultata sta se negativni donosnosti prihodkov ter sredstev gostinskih družb še poslabšali. Z višjo neto čisto izgubo so v letu 2014 poslovale družbe obeh

oddelkov. Poslabšanje pri družbah nastanitvenih dejavnosti je bilo v celoti posledica slabšega poslovanja hotelov in podobnih obratov, pri družbah, ki strežejo jedi in pijačo, pa slabšega finančnega poslovanja restavracij in drugih družb, ki strežejo jedi.

Slika 45: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gostinskih gospodarskih družbah v letu 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

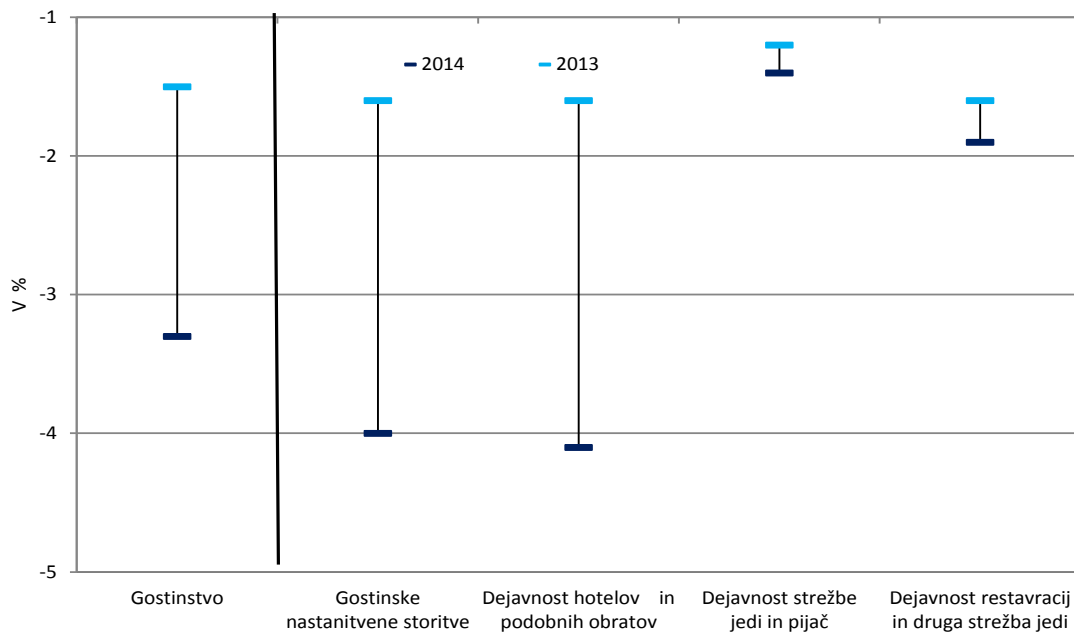
Družbe, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač, so po dveh letih ponovno poslovale z neto dobičkom iz poslovanja, družbe nastanitvenih dejavnosti pa so v letu 2014 močno povečale neto izgubo iz poslovanja. Poslovanje gostinskih družb je bilo po letu 2009, ko so še poslovale z neto dobičkom iz poslovanja, iz leta v leto slabše, tako da so leto 2012 končale z neto čisto izgubo iz poslovanja v višini 14,2 mio evrov. Ta se je v letu 2013 zmanjšala za tretjino na 8,8 mio evrov, v letu 2014 pa povečala na 31,5 mio evrov, kar je bilo največ v celotnem obdobju. Povišanje je bilo posledica delovanja družb nastanitvenih dejavnosti, ki so po neto dobičku iz poslovanja v letu 2009, naslednja leta poslovale negativno, najbolj prav v letu 2014, ko se je neto izguba iz poslovanja močno povečala (za 320 % oz. 25,7 mio evrov) in dosegla 33,7 mio evrov. To je izhajalo iz dejavnosti hotelov in podobnih obratov, kjer so se, ob povečanju poslovnih odhodkov, poslovni prihodki zmanjšali, kar je pripeljalo do za 24,5 mio evrov višje neto izgube iz poslovanja. Med poslovnimi prihodki so se, ob podobnem številu prenočitev turistov⁵¹ kot v letu prej, čisti prihodki od prodaje zmanjšali za skoraj 3 %⁵². Med poslovnimi odhodki pa so se ob zmanjšanju stroškov blaga, materiala in storitev ter stroškov dela močno povečali odpisi vrednosti, ki so bili z izjemo leta 2013 visoki tudi v preteklih letih. Družbe, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač, so v letu 2011 poslovale z dobičkom iz poslovanja, ki se je v naslednjih dveh letih prevesil v izgubo. Ta se je v letu 2013 zmanjšala za skoraj petino na 0,8 mio

⁵¹ Število prenočitev tujih turistov v hotelih in podobnih nastanitvenih objektih se je v letu 2014 povečalo za 1,9%, število prenočitev domačih turistov pa se je zmanjšalo za 2,0%.

⁵² Ker so se nekoliko povečale tudi cene nastanitvenih storitev v hotelih (za 0,6%), bi padec prihodkov od prodaje lahko bil posledica manjše potrošnje turistov za dodatne storitve v hotelih.

evrov. Izboljšanje se je nadaljevalo tudi v letu 2014, ko so družbe poslovale z neto dobičkom iz poslovanja v višini 2,2 mio evrov. Izboljšanje povezujemo tako s sicer skromno rastjo zasebne potrošnje in povečanim obiskom tujih turistov kot tudi z učinki boja proti sivi ekonomiji. Podatki Ministrstva za finance in Davčnega urada RS namreč kažejo, da se je v letih 2013 in 2014 izboljšalo prostovoljno izpolnjevanje davčnih obveznosti in število samoprijav ter zmanjšalo število kršitev ob inšpekcijskih pregledih⁵³. Število zaposlenih v teh družbah se je tako v letu 2014 povečalo za 6,6 %, čisti prihodki od prodaje pa za 7,4 %.

Slika 46: Donosnost sredstev gostinskih gospodarskih družb v letih 2013 in 2014

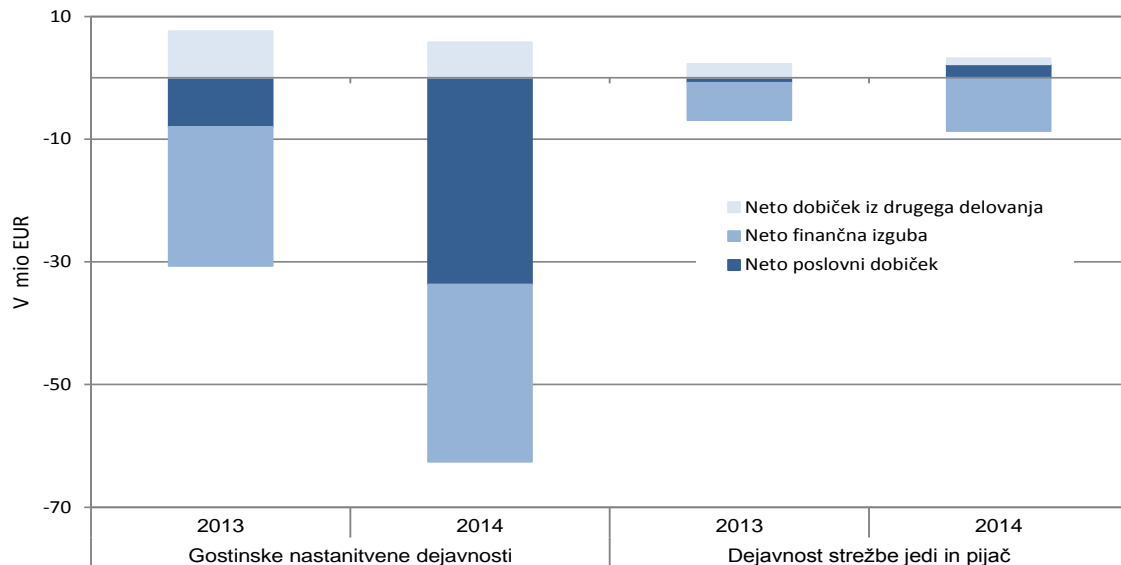

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Finančno poslovanje, ki se je poslabševalo v celotnem obdobju 2009–2012, se je v letu 2013 znatno izboljšalo, v letu 2014 pa ponovno poslabšalo. Neto izguba iz financiranja, ki je bila najvišja v letu 2012 (77,9 mio evrov), se je tako po zmanjšanju v naslednjem letu, v letu 2014 povečala za skoraj tretjino na 37,6 mio evrov. Poslabšanje je bilo posledica poslovanja družb obeh oddelkov, kjer so se ob povišanju finančnih odhodkov precej zmanjšali finančni prihodki (predvsem iz deležev in poslovnih terjatev).

⁵³ Od avgusta 2013 do marca 2014 je bilo tako skupaj prostovoljno plačanega 96 mio evrov več DDV kot v primerljivem obdobju preteklega leta. Najbolj izstopajo dejavnost pralnic in kemičnih čistilnic, trgovina na drobno na stojnicah z živili in pijačami, trgovina, vzdrževanje in popravila motornih koles, druge nastanitve za krajši čas, popravila komunikacijskih naprav, slaščičarne in kavarne, trgovina na drobno v cvetličarnah, proizvodnja kruha, svežega peciva in slaščic, oddajanje zasebnih sob gostom, strežba pijač.

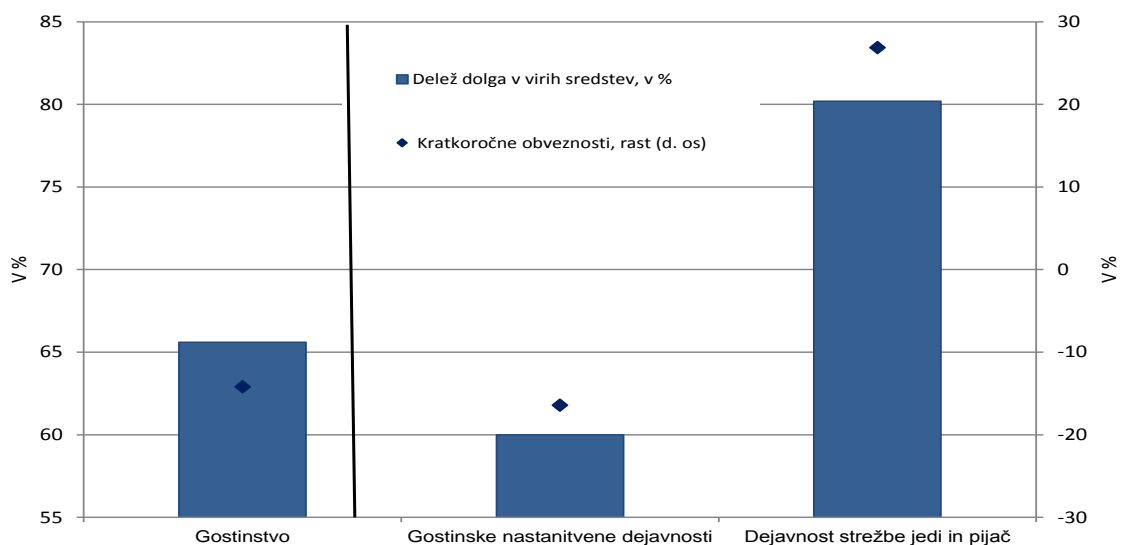
Slika 47: Poslovni izid družb gostinskih oddelkov v letih 2013 in 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Gostinske družbe so leta 2014 še povečale zadolženost, na kar so vplivale družbe, ki strežejo jedi in pijačo. Dolg gostinskih družb se je v letu 2014 povečal še za 0,9 o. t. na 65,6 % virov sredstev. Povišanje je bilo posledica poslovanja družb, ki strežejo jedi in pijačo, katerim so se močno povečale kratkoročne obveznosti, ki so tako v letu 2014 predstavljale že več kot polovico njihovega celotnega dolga. Ob manjšem kapitalu se je njihova zadolženost povzpela na 80,2 % virov sredstev, kar je bilo največ v obravnavanem obdobju. Finančna pokritost sredstev družb nastanitvenih dejavnosti pa se je v letu nekoliko izboljšala, prav tako se je ob nižjih kratkoročnih in dolgoročnih obveznostih zmanjšala njihova zadolženost.

Slika 48: Zadolženost gostinskih družb v letu 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Okvir 2: Poslovanje malih podjetnikov v dejavnosti gostinstvo

Pomemben del dodane vrednosti dejavnosti gostinstva poleg gospodarskih družb ustvarijo samostojni podjetniki⁵⁴, in sicer skoraj četrtno skupne dodane vrednosti dejavnosti. Največji delež imajo v dejavnosti strežbe jedi in pijač, kjer ustvarijo približno 40 % celotne dodane vrednosti panoge.

Število malih podjetnikov, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač, se je po rasti v letih 2008–2011 v naslednjih treh letih zmanjšalo na 4.594. Število njihovih zaposlenih se zmanjšuje že od leta 2009, tako da je bilo v letu 2014 v panogi zaposlenih nekaj manj kot 5.500 ljudi (v družbah v isti panogi skoraj 9.000). Ob povečanju dodane vrednosti se je produktivnost dela v letu 2014 še povečala in bila z 21.840 evri na zaposlenega drugo leto zapored višja kot pri gospodarskih družbah, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač. Leto 2014 so zaključili z 22,8 mio evrov neto podjetnikovega dohodka. Neto podjetnikov dohodek, ki se je v letu 2013 več kot podvojil, v letu 2014 pa povečal še za četrtno, so ustvarili iz poslovanja in iz drugega delovanja, neto rezultat iz finančnega delovanja pa je bil negativen. Neto podjetnikov dohodek iz poslovanja se je, po povečanju za 9,4 mio evrov v letu 2013, v letu 2014 povečal še za 4,6 mio evrov, kar je bila posledica povišanja poslovnih prihodkov delno povezana z učinki boja proti sivi ekonomiji, delno pa tudi z lanskim sicer skromnim okrevanjem zasebne potrošnje in povečanim številom tujih turistov pri nas. Zadolženost malih podjetnikov v gostinstvu se je v letu 2014 kljub zmanjšanju obveznosti zaradi manjšega kapitala še povečala.

Tabela 14: Izbrani kazalniki poslovanja malih samostojnih podjetnikov v gostinstvu v obdobju 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število majhnih podjetnikov	4.902	4.985	5.084	5.129	5.035	4.952	4.930
Število zaposlenih ¹	7.681	7.469	6.962	6.640	6.301	5.813	5.752
Delež dejavnosti v zaposlenosti vseh malih podjetnikov	12,3	13,0	13,8	13,9	13,9	13,7	13,8
Neto dodana vrednost / zap. (v EUR)	17.641	17.162	17.805	18.673	19.041	21.353	22.255
Delež v dodani vrednosti vseh malih podjetnikov	8,0	8,9	9,2	9,2	9,2	9,8	9,8
Neto ² podjetnikov prihodek (v tisoč EUR)	20.130	14.165	10.535	11.035	9.314	19.407	24.144
Gospodarnost poslovanja	1,059	1,041	1,031	1,030	1,027	1,051	1,062

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med prihodki in odhodki obračunskega obdobja oz. podjetnikov dohodek, zmanjšan za negativni poslovni izid.

⁵⁴ Samostojni podjetniki so razvrščeni po velikosti. Za male podjetnike so obrazci predpisani na podlagi Računovodskih rešitev pri malih samostojnih podjetnikih posameznikih, srednji in veliki podjetniki pa predložijo podatke iz letnih poročil na enakih obrazcih kot gospodarske družbe.

5.10 INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI (J)

Tabela 15: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih v obdobju 2008–2014

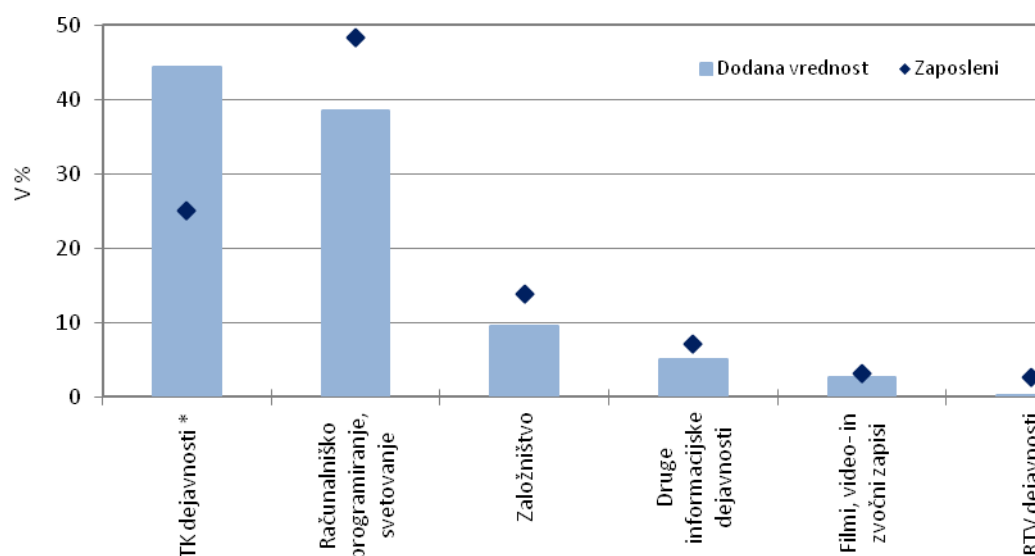
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	2.571	2.803	2.982	3.157	3.289	3.372	3.549
Število zaposlenih ¹	17.843	17.923	17.753	17.428	17.627	17.234	17.270
Delež dejavnosti v zaposlenosti vseh družb (v %)	3,5	3,7	3,8	3,9	4,1	4,0	4,0
Delež dejavnosti v dodani vrednosti vseh družb (v %)	6,3	6,5	6,6	6,5	6,8	6,6	6,2
Neto ² čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	214.921	110.202	-214.941	85.499	138.986	123.991	123.681
VELIKOST							
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.699	1.599	1.408	1.224	1.190	1.131	1.094
Število zaposlenih/podjetje	6,9	6,4	6,0	5,5	5,4	5,1	4,9
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	231	245	244	213	221	222	223
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,080	1,048	1,039	1,065	1,071	1,064	1,053
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	5,2	2,5	-5,0	2,3	3,6	3,2	3,2
Donosnost prihodkov (v %)	6,6	3,6	-7,0	2,9	4,8	4,1	4,0
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	63.823	59.295	61.700	63.057	63.410	63.714	62.269
STROŠKI DELA							
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	33.565	33.270	34.420	34.237	34.463	35.170	35.771
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	52,6	56,1	55,8	54,3	54,4	55,2	57,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	52,5	52,9	56,8	58,6	54,6	54,1	55,3
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	34,0	28,4	33,0	33,9	29,5	26,9	26,5
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	69,4	66,5	65,1	63,8	73,2	72,2	70,4
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	92,5	97,9	97,1	97,8	108,1	109,2	109,5
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	12,6	12,5	13,8	15,1	17,0	20,8	22,4
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	68,4	70,8	66,4	64,9	62,1	63,6	63,5
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	24,7	22,9	24,4	24,3	23,2	20,5	19,4

Vir: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Obseg dodane vrednosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti (J) se je zmanjšal tudi v letu 2014, s tem pa tudi njihov delež v dodani vrednosti vseh gospodarskih družb. Družbe so ustvarile dodano vrednost v obsegu 1.075,4 mio EUR⁵⁵, kar je pomenilo 2,1-odstotno zmanjšanje glede na leto prej. Prispevek dejavnosti J k dodani vrednosti vseh gospodarskih družb se je tako zmanjšal drugo leto zapored, in sicer na 6,2 %, saj se je dodana vrednost vseh družb precej povečala (5,1-odstotna rast). Rasti poslovnih prihodkov in stroškov blaga, materiala in storitev informacijsko-komunikacijskih družb sta si bili precej podobni, 2,1-odstotna oz. 2,6-odstotna, medtem ko je bila rast drugih poslovnih odhodkov občutna, 114,9-odstotna. Med oddelki dejavnosti J se je dodana vrednost zmanjšala v treh, najbolj pa v družbah, ki izvajajo RTV dejavnosti (J 60), za tri petine, vendar te družbe prispevajo zelo majhen delež k celotni dodani vrednosti dejavnosti J (2014: 0,1 %, 2008: 1,4 %). V telekomunikacijskih družbah (J 61) ter družbah, ki izvajajo računalniško programiranje in svetovanje (J 62), in so prispevale največja deleža k celotni dodani vrednosti dejavnosti J (44,4 % oz. 38,4 %), se je dodana vrednost v prvih zmanjšala za desetino, v drugih pa povečala za prav toliko.

Slika 49: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2014

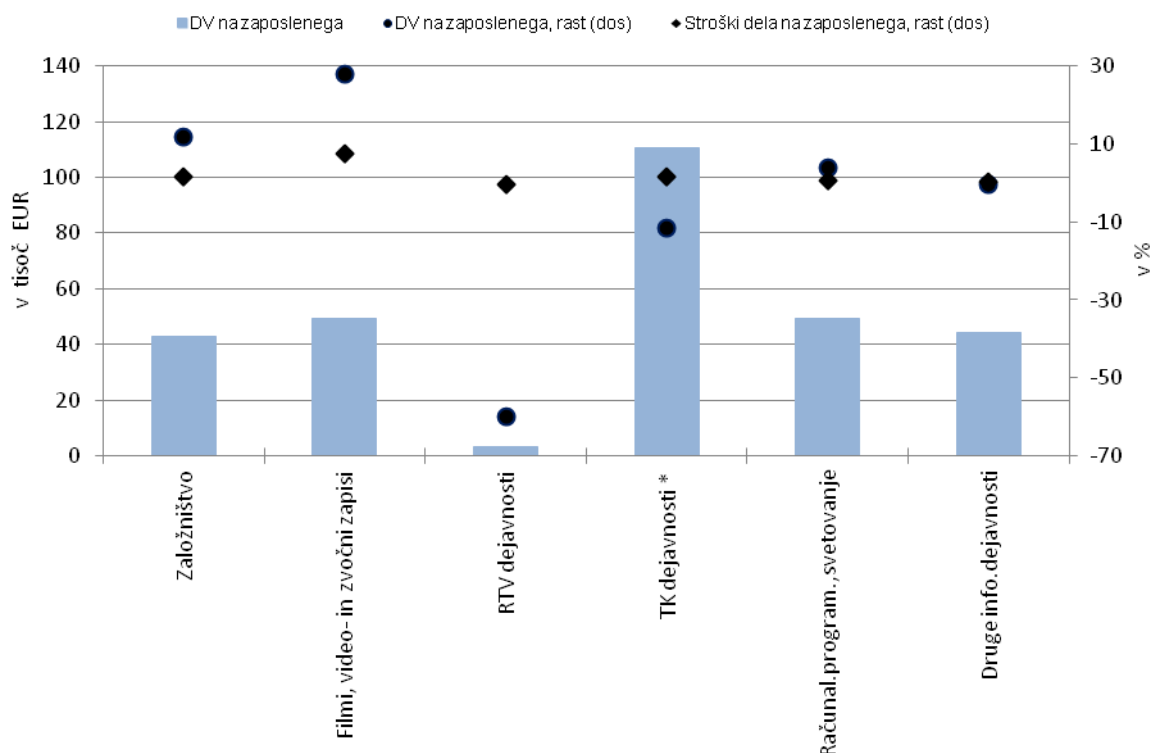
Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

⁵⁵ Majhni samostojni podjetniki pa so ustvarili za 19,3 mio EUR dodane vrednosti, kar je bilo za 4,2 % več kot v letu 2013, zaradi česar se je tudi nekoliko povečal njihov prispevek k celotni dodani vrednosti dejavnosti J (za 0,1 o. t. oz. na 1,8 %). Pri tem se je število majhnih samostojnih podjetnikov kot tudi število zaposlenih zmanjšalo, in sicer za 4,2 % oz. za 3,1 %. Majhni podjetniki, ki se ukvarjajo z računalniškim programiranjem in svetovanjem (J 62), še naprej ostajajo najpomembnejši med vsemi dejavnostmi v panogi J, in sicer tako po prispevku k dodani vrednosti kot v strukturi zaposlenih, saj so med samostojnimi podjetniki prispevali 59,0 % oz. 54,4 %.

Produktivnost dela se je lani zmanjšala podobno kot dodana vrednost, saj je zaposlenost stagnirala. Število zaposlenih v informacijsko-komunikacijskih družbah se je povečalo zgolj za 0,2%, kar je ob zmanjšanju dodane vrednosti (za 2,1 %) privedlo do še nekoliko večjega zmanjšanja produktivnosti dela (za 0,2 o. t.), ki je merjena kot razmerje med dodano vrednostjo in številom zaposlenih. Število zaposlenih se je povečalo v dejavnostih od J 60 do J 63, v zadnjih dveh, ki sta povezani z računalniškimi dejavnostmi, kar opazno (za 3,7 % oz. 5,7 %). Ker se je v teh družbah dodana vrednost povečala še bolj, se je to odrazilo v rasti produktivnosti. Dodana vrednost na zaposlenega celotne dejavnosti J še naprej ostaja nad povprečjem vseh gospodarskih družb, za 54,4 %, in sicer predvsem zaradi visoke kapitalne intenzivnosti telekomunikacijskih družb (J 61). Edino družbe, ki izvajajo RTV dejavnosti (J 60), po ravni produktivnosti zaostajajo za povprečjem vseh družb. Telekomunikacijske družbe (J 61) so tako s 110.653 EUR na zaposlenega za 174,4 % presegle povprečno produktivnost vseh družb, vendar se jim je lani ob 1,2 % povečanju števila zaposlenih produktivnost zmanjšala za desetino. Stroški dela dejavnosti J so se lani povečali za 1,9 %, zaradi česar se je ob zmanjšanju dodane vrednosti (za 2,1 %) delež teh stroškov v dodani vrednosti povečal za 2,2 o. t. Dosegel je 57,4 %, kar je najvišja vrednost po letu 2009.

Slika 50: Produktivnost (dodana vrednost na zaposlenega) in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2014

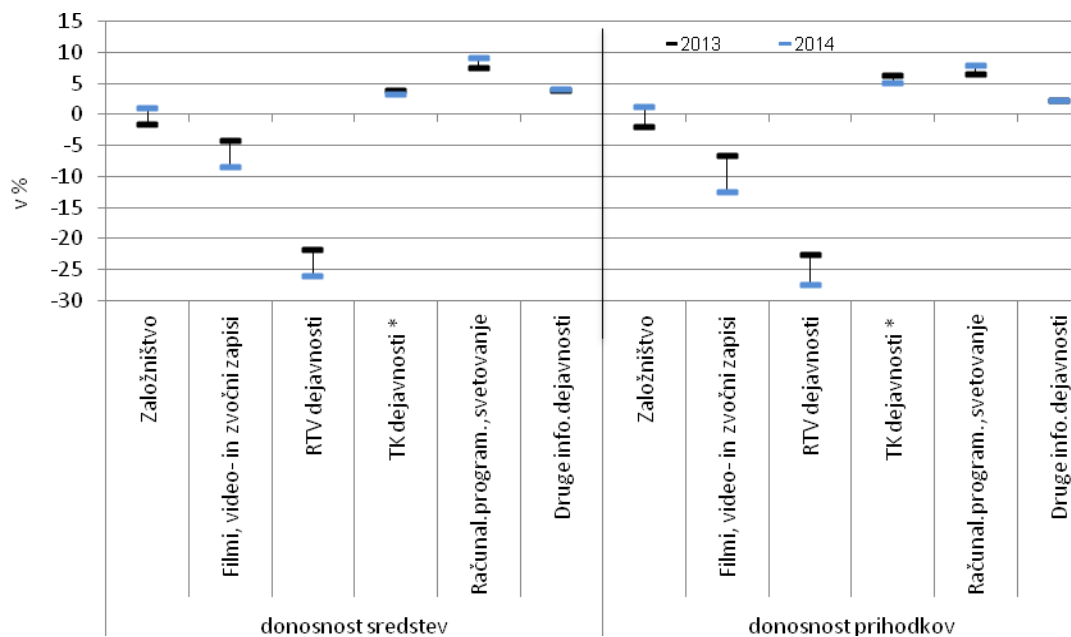
Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

Gospodarske družbe informacijskih in komunikacijskih dejavnosti so tudi v letu 2014 ustvarile neto čisti dobiček, ki je bil približno na ravni predhodnega leta in nižji kot pred

začetkom krize. Obračunsko obdobje so tudi lani zaključile s pozitivnim rezultatom iz poslovanja in drugega delovanja, izguba iz financiranja pa se je zmanjšala. Neto dobiček iz poslovanja je znašal 151,0 mio EUR in se je glede na leto prej zmanjšal za 13,9 %. Neto izguba iz poslovanja je bila ustvarjena v dveh oddelkih (J 60 – radijska in televizijska (RTV) dejavnost ter J 59 – dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi). Iz drugega delovanja so družbe izkazale pozitivni poslovni rezultat v obsegu 17,9 mio EUR, kar je pomenilo občutno povečanje glede na leto prej (2,3-kratno). Neto izguba iz financiranja je dosegla 30,4 mio EUR in se je opazno zmanjšala, za tretjino, pri čemer sta dva oddelka (J 59 in J 61 – telekomunikacijske družbe) ustvarila glavino (več kot dve tretjini) celotne finančne izgube dejavnosti J. Neto čisti dobiček obračunskega obdobja se je tako ohranil na ravni predhodnega leta in je znašal 123,7 mio EUR, kar je pomenilo, da je še naprej zaostajal za ravnijo pred začetkom gospodarske krize. V družbah, ki izvajajo računalniško programiranje in svetovanje (J 62) ter telekomunikacijskih družbah (J 61), še naprej ustvarijo največ neto čistega dobička, 76,6 mio EUR oz. 72,1 mio EUR, le da so ga lani prve povečale za 29,0 %, druge pa zmanjšale za 18,0 %. Neto čista izguba se je povečala zlasti v dejavnosti J 59, za 80,5 %. Donosnosti sredstev in prihodkov informacijsko-komunikacijskih družb se nista spremenili in sta ostali pozitivni.

Slika 51: Donosnost sredstev in prihodkov gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letih 2013 in 2014

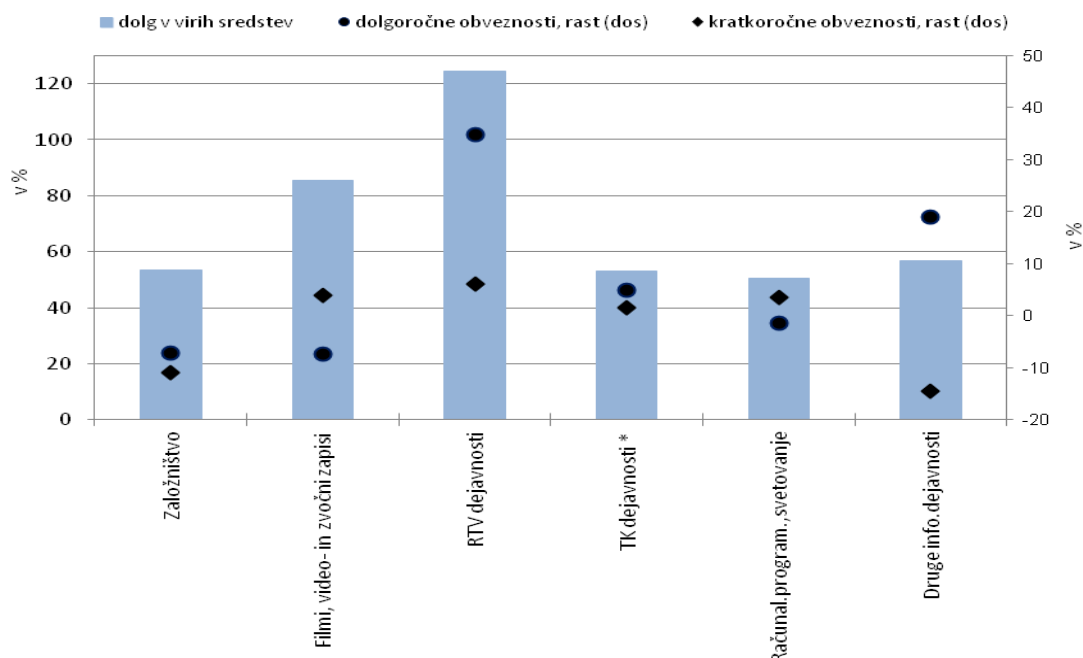
Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

Gospodarnost poslovanja se je lani poslabšala drugo leto zapored. Rast poslovnih odhodkov je bila za odstotno točko večja od rasti poslovnih prihodkov, kar je vplivalo na poslabšanje gospodarnosti z 1,064 leta 2013 na 1,053 leta 2014. Med oddelki dejavnosti se je opazno izboljšala samo v družbah, ki se ukvarjajo z založništvom (J 58) in računalniško-svetovalnim družbam (J 62). Založniške družbe, ki so usmerjene skoraj izključno na domači trg, so precej zmanjšale poslovne odhodke na račun manjših stroškov dela in drugih poslovnih odhodkov, ob

hkratnem povečanju poslovnih prihodkov. Računalniško-svetovalne družbe pa so izboljšale gospodarnost zaradi večje rasti poslovnih prihodkov glede na odhodke, pri čemer so predvsem pospešili izvoz storitev v tujino, za 15,0 %, kar je vplivalo na izboljšanje izvozne usmerjenosti za skoraj 2 odstotni točki, na 26,2 %. Družbe, ki izvajajo druge informacijske dejavnosti (J 63) so poleg računalniško-svetovalnih (J 62) edine, ki presegajo povprečno izvozno usmerjenost dejavnosti J, ki se krepi vse od leta 2010. Lani se je glede na prejšnje leto izboljšala za skoraj 2 o. t., na 22,4 %.

Zadolženost družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti se je po dveh letih zmanjševanja lani okrepila. Ker je bila rast dolgoročnih in kratkoročnih obveznosti, prvih za 3,7 % in drugih za 0,6 %, večja od rasti vseh virov sredstev, se je zadolženost gospodarskih družb dejavnosti J okrepila za 1,2 o. t. oz. na 55,3 %. Tako je dosegla tretjo najvišjo vrednost v obdobju gospodarske krize. Med oddelki dejavnosti J so družbe, ki izvajajo RTV dejavnosti (J 60) in druge informacijske dejavnosti (J 63), najbolj povečale dolgoročne finančne obveznosti, za dve oz. eno petino. Družbe, ki izvajajo RTV dejavnosti so povečale tudi kratkoročne finančne obveznosti do bank, najbolj pa so jih povečale prav družbe dejavnosti J 63. Povprečna vrednost kapitala dejavnosti J se je še nekoliko zmanjšala tudi lani, za 0,8 %, kar je ob rasti dolgoročnih sredstev povzročilo, da se je kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev zmanjšala drugo leto zapored, na 70,4 %.

Slika 52: Zadolženost v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2014

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

5.11 POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI (L)

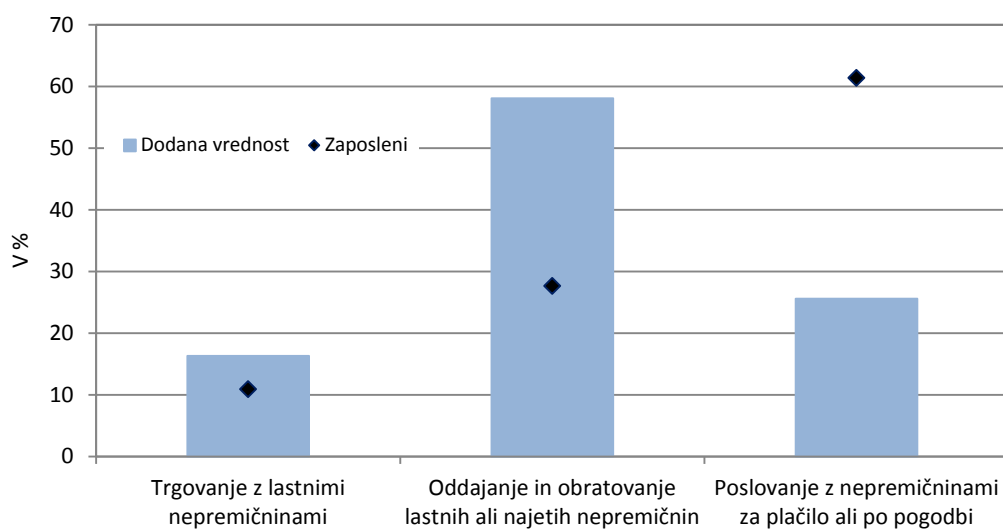
Tabela 16: Izbrani kazalniki poslovanja nepremičninskih družb v obdobju 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	1.725	1.792	1.834	1.891	1.960	1.991	2.085
Število zaposlenih ¹	3.463	3.600	3.456	3.235	3.052	2.996	3.069
Delež dejavnosti v zaposlenosti	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Delež v dodani vrednosti vseh družb	1,5	1,6	1,5	1,6	1,6	1,3	1,2
Neto ² čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	45.528	2.980	-25.563	-38.967	-116.690	-192.244	-454.244
VELIKOST							
Sredstva / podjetje (v tisoč EUR)	2.280	2.513	2.254	2.482	2.303	2.100	2.044
Število zaposlenih / podjetje	2,0	2,0	1,9	1,7	1,6	1,5	1,5
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva / zaposl. (v tisoč EUR)	1.042	1.171	1.180	1.349	1.487	1.404	1.441
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,177	1,160	1,147	1,149	1,015	0,965	0,930
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	1,3	0,1	-0,6	-0,9	-2,6	-4,6	-10,3
Donosnost prihodkov (v %)	5,3	0,4	-3,7	-5,8	-16,3	-32,7	-71,6
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost / zap. (v EUR)	76.395	71.396	74.304	81.656	86.298	74.282	70.253
STROŠKI DELA							
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	22.472	22.671	23.380	24.079	24.163	24.329	24.259
Stroški dela v dod. vrednosti (v %)	29,4	31,8	31,5	29,5	28,0	32,8	34,5
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	74,3	74,8	74,1	76,4	77,8	77,1	82,1
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	35,9	36,4	34,0	29,5	31,1	27,9	25,0
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	38,5	38,0	38,0	33,9	31,8	33,5	23,9
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	81,4	81,4	81,7	88,5	88,1	94,2	92,3
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	2,6	1,2	1,4	3,0	4,7	2,5	3,0
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sred. v sredstvih (v %)	66,8	66,5	68,1	69,8	69,8	68,4	74,6
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	2,1	2,1	2,5	1,9	1,9	1,8	1,6

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Dodana vrednost družb dejavnosti poslovanja z nepremičninami (L) se je v letu 2014 še zmanjšala, število zaposlenih pa se je po dvoletnem upadu nekoliko povečalo. Družbe nepremičninske dejavnosti so lani ustvarile za 3,1 % manj dodane vrednosti kot v letu prej, s čimer se je njihov delež v dodani vrednosti vseh družb zmanjšal še za 0,1 o. t. na 1,2 % (od leta 2012, odkar se zmanjšuje, skupaj za 0,4 o. t.). Precej manjšo dodano vrednost (za 15,9%) kot pred letom so ustvarile družbe, ki poslujejo z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi (L 68.3), nekoliko manjšo pa tudi družbe največje skupine, ki ustvarijo skoraj 60 % vse dodane vrednosti dejavnosti in se ukvarjajo z oddajanjem in obratovanjem lastnih ali najetih nepremičnin (L 68.2). Dodana vrednost v tretji, najmanjši skupini družb, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami (L 68.1), pa se je po velikem zmanjšanju v preteklih dveh letih⁵⁶, v letu 2014 močneje povečala in bila podobna kot v letu 2012. Število zaposlenih v nepremičninskih družbah, ki se je v letih 2012 in 2013 zmanjševalo, pa se je lani nekoliko povečalo, kar je ob zmanjšanju dodane vrednosti vplivalo na nadaljnji padec produktivnosti (dodane vrednosti na zaposlenega) v letu 2014 (za 5,4 %). S tem se je ob sicer nespremenjenih stroških dela na zaposlenega nadalje povečal tudi delež stroškov dela v dodani vrednosti in bil s 34,5 % najvišji od leta 2008.

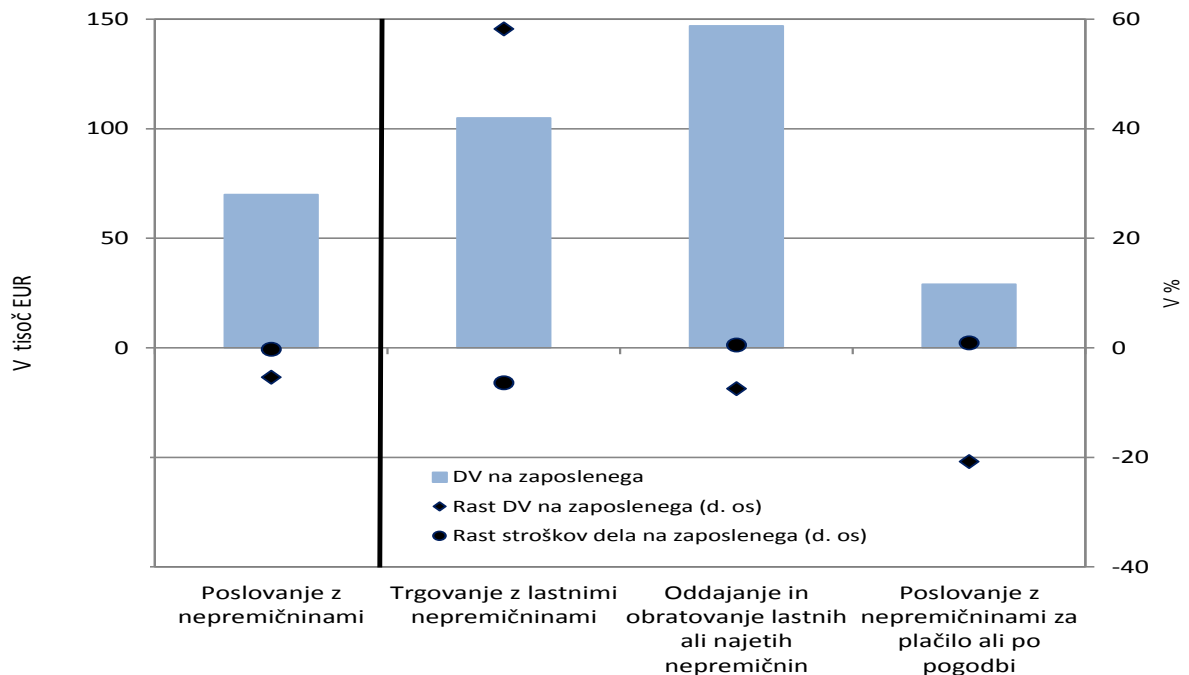
Slika 53: Delež posameznih skupin v dodani vrednosti in zaposlenosti dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letu 2014

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

⁵⁶ V letu 2012 za tretjino, v letu 2013 pa še za četrtno.

Slika 54: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letu 2014

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Nepremičninske družbe so v letu 2014 več kot podvojile neto čisto izgubo iz preteklega leta.

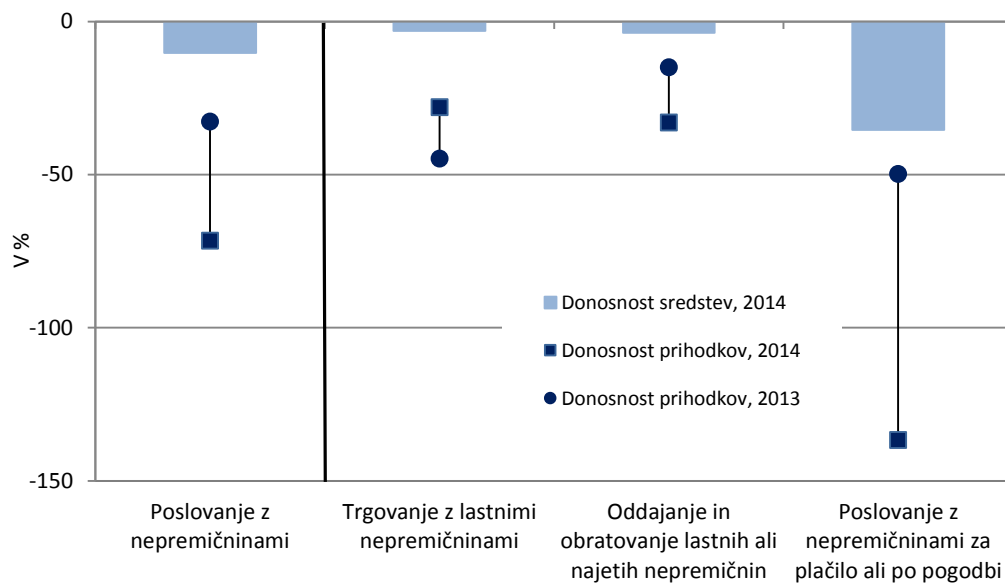
Poslovni rezultat nepremičninskih družb se poslabšuje že od leta 2009, ko se je začelo zmanjševanje števila transakcij, kasneje pa tudi padanje prodajnih cen na slovenskem nepremičninskem trgu. Poslovno leto 2009 so še vedno zaključile z neto čistim dobičkom v vrednosti 3 mio evrov, ki pa je v letu 2010 ob povečanju neto finančne izgube prešel v izgubo v vrednosti 25,6 mio evrov. V letih 2011–2014 se je neto čista izguba povečala na 454,2 mio evrov. V letu 2014 se je nadalje poslabšalo tako osnovno kot tudi finančno poslovanje. Neto čisto izgubo so poglobile družbe, ki poslujejo z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi (za 231,8 mio evrov), in družbe, ki se ukvarjajo z oddajanjem in obratovanjem lastnih ali najetih nepremičnin (za 56,3 mio evrov). Družbe, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami, pa so poslovno leto 2014 sicer zaključile s skoraj za polovico nižjo neto čisto izgubo, ki pa je bila še vedno relativno visoka. Donosnost sredstev in prihodkov nepremičninskih družb, ki je bila negativna že v letih 2010–2013, se je v letu 2014 tako še močno poslabšala.

Neto izguba iz poslovanja se je lani kljub prekinitvi upadanja prihodkov še poglobila.

Neto dobiček iz poslovanja nepremičninskih družb, ki se je zmanjševal vse od leta 2009, se je leta 2013 prevesil v izgubo, ki se je v letu 2014 več kot podvojila na vrednost 39,5 mio evrov. Slabo poslovanje je bilo posledica večjega zvišanja poslovnih odhodkov od poslovnih prihodkov. Zniževanje poslovnih prihodkov, ki je bilo značilno po letu 2010, ko se je število transakcij s stanovanjskimi nepremičninami po podatkih SURS zmanjševalo, se je v letu 2014 prekinilo. Število prodanih stanovanjskih nepremičnin se je namreč v lanskem letu namreč močno (za 28,8%) povečalo, kar je, ob sicer nižjih cenah, vplivalo na rast čistih prihodkov od prodaje. Vendar so se v letu 2014 še bolj povečali poslovni odhodki, najbolj odpisi vrednosti, ki so

povezani z manjšo vrednostjo nepremičnin, ki jih imajo družbe v lasti. Z neto čisto izgubo iz poslovanja so v letu 2014 poslovale družbe vseh treh skupin, tudi tiste, ki se ukvarjajo z oddajanjem in obratovanjem lastnih ali najetih nepremičnin, ki so še v letu 2013 poslovale z dobičkom iz poslovanja. Družbe, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami, so sicer poslovale z neto izgubo iz poslovanja, ki pa se je v letu 2014 močno zmanjšala (za 90,1 % oz. 34,3 mio evrov). Družbe, ki poslujejo z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi, pa so ob precejšnjem povišanju drugih poslovnih odhodkov neto izgubo iz poslovanja še bistveno povečale (za 273,1 % oz. 20,7 mio evrov). Gospodarnost poslovanja družb se je tako v letu 2014 še zmanjšala.

Slika 55: Donosnost prihodkov od prodaje in sredstev v gospodarskih družbah dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letih 2013 in 2014

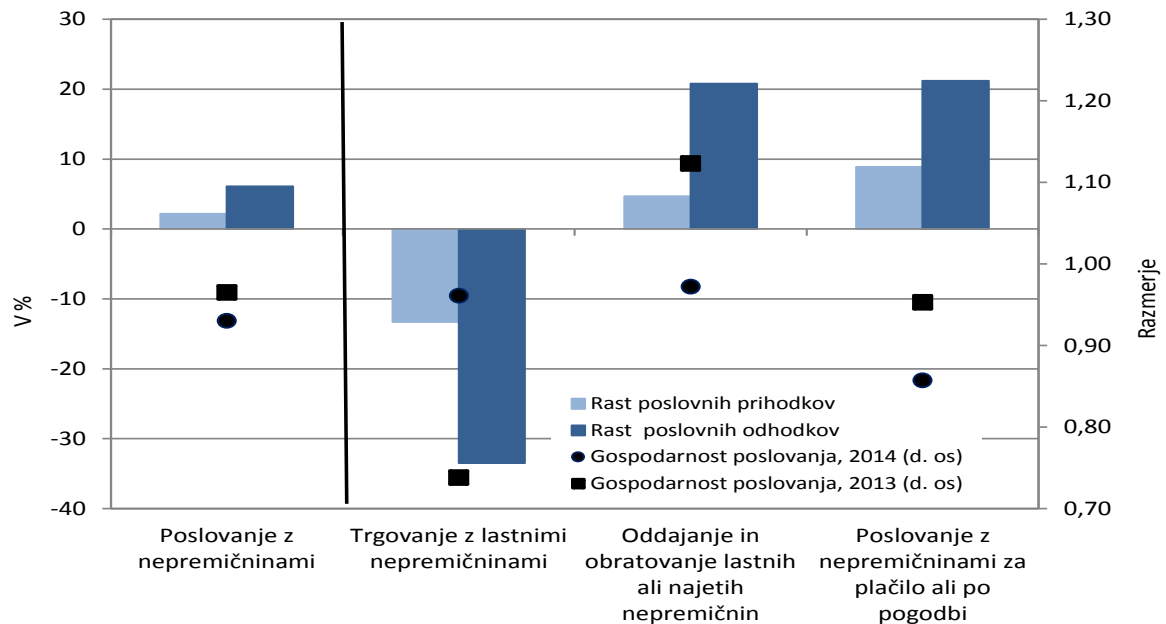
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Neto finančna izguba je bila v letu 2014 ob izrednem povečanju oslabitev in odpisov finančnih naložb še precej višja kot v letu prej. Nadaljnje poslabšanje finančnega poslovanja je bilo v celoti posledica dejavnosti družb, ki poslujejo z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi, in družb, ki se ukvarjajo z oddajanjem in obratovanjem lastnih ali najetih nepremičnin. Te so poslovno leto zaključile z neto izgubo iz financiranja, ki je bila za 212,2 mio evrov oz. 32,3 mio evrov višja kot v letu prej. Ob sicer nekoliko višjih finančnih prihodkih (za 31,2 in 8 mio evrov) so še bolj povečale finančne odhodke (za 243,5 in 40,3 mio evrov) zaradi višjih oslabitev in odpisov finančnih naložb. Družbe preostale skupine so zaključile leto s podobno neto izgubo iz financiranja kot v 2013.

Zadolženost nepremičninskih družb je bila lani na najvišji ravni od leta 2008. Po zmanjšanju v letu 2013 se je delež dolga v virih sredstev v letu 2014 močneje povečal in bil s 82,1 % najvišji od leta 2008. Rast je bila posledica povečanja dolgoročnih obveznosti, medtem ko so se kratkoročne obveznosti še zmanjšale. Delež se je zmanjšal pri družbah, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami, povečal pa pri družbah, ki se ukvarjajo z oddajanjem in obratovanjem lastnih ali najetih nepremičnin. Dolg družb, ki poslujejo z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi, je bil ob siceršnjem zmanjšanju v letu 2014, večji kot celotne obveznosti do virov sredstev, ki so se

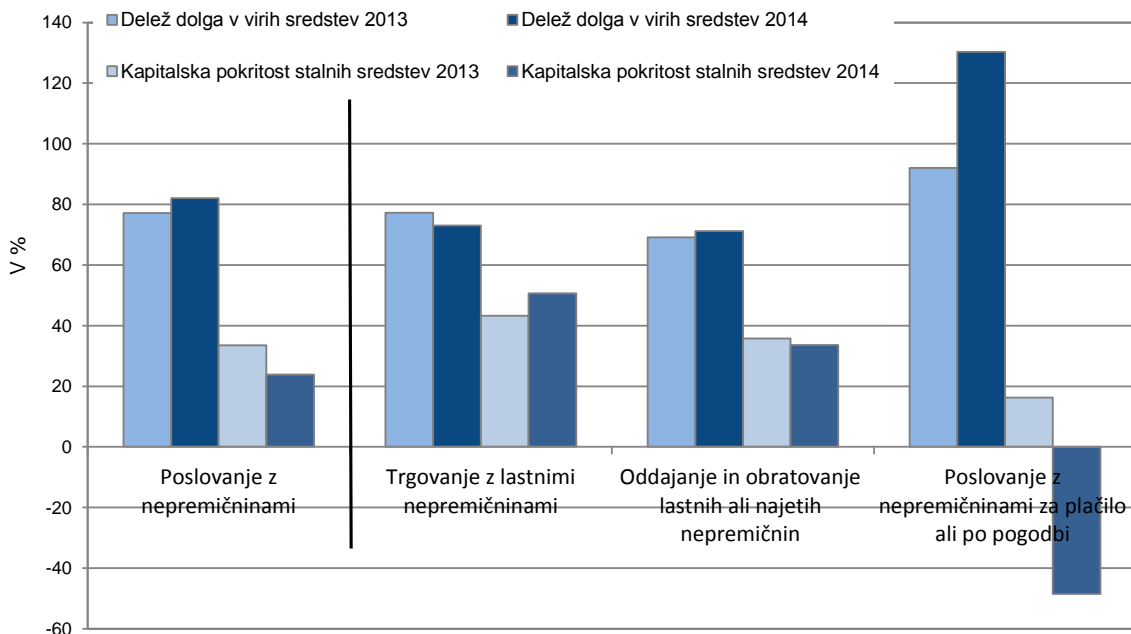
zaradi nižjega kapitala močno zmanjšale. Ob tem se jim je močno poslabšala tudi finančna pokritost sredstev.

Slika 56: Gospodarnost poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letih 2013 in 2014

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 57: Zadolženost in finančna struktura gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letih 2013 in 2014

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

5.12 STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI (M)

Tabela 17: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih v obdobju 2008–2014

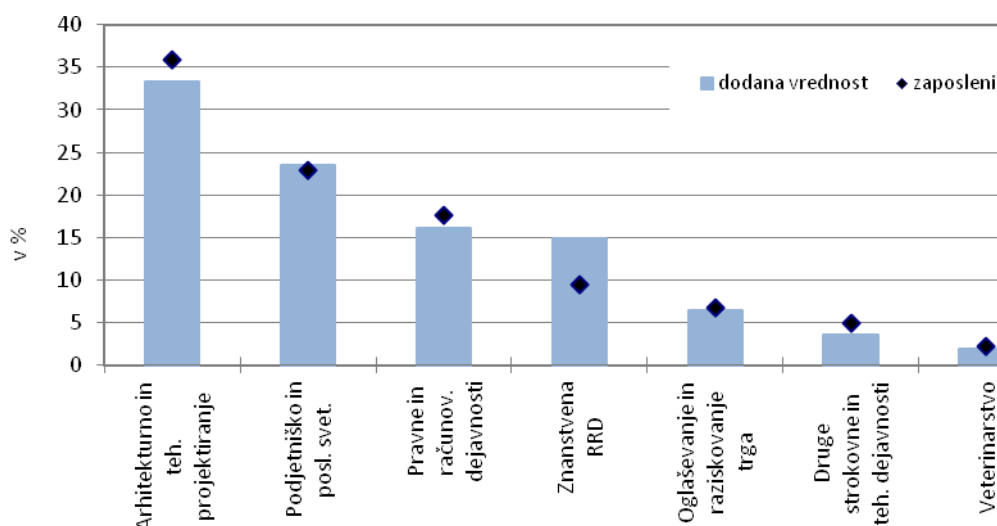
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	10.183	10.703	11.281	11.866	12.442	12.871	13.492
Število zaposlenih ¹	28.202	28.914	29.330	29.493	28.596	28.949	28.336
Delež dejavnosti v zaposlenosti vseh družb (v %)	5,5	6,0	6,4	6,6	6,6	6,8	6,5
Delež dejavnosti v dodani vrednosti vseh družb (v %)	6,6	7,5	6,9	6,9	7,0	7,1	6,9
Neto ² čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	278.001	167.888	69.481	118.541	136.868	116.516	207.932
VELIKOST							
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	658	711	624	598	626	597	543
Število zaposlenih/podjetje	2,8	2,7	2,6	2,5	2,3	2,2	2,1
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	225	256	239	235	269	263	259
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,086	1,049	1,048	1,050	1,051	1,050	1,055
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	4,4	2,3	1,0	1,7	1,8	1,5	2,8
Donosnost prihodkov (v %)	6,9	4,4	1,9	3,1	3,6	3,1	5,2
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	42.331	42.803	38.986	39.521	40.759	40.586	42.655
STROŠKI DELA							
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	26.670	26.886	27.384	27.263	27.683	27.198	27.971
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	63,0	62,8	70,2	69,0	67,9	67,0	65,6
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	66,7	64,8	62,2	61,3	61,8	60,0	56,2
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	46,2	45,4	39,4	38,5	36,1	36,5	34,2
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	62,3	66,5	66,5	67,1	62,0	66,5	74,2
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	89,7	91,7	94,8	95,2	94,8	96,9	103,6
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	16,5	17,4	18,0	20,0	23,0	25,3	26,3
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	53,5	52,9	56,9	57,7	61,6	60,1	59,1
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	7,1	6,2	6,2	6,6	6,5	6,8	6,9

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Obseg dodane vrednosti gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (M) se je lani še nadalje okrepil. Družbe dejavnosti M so ustvarile dodano vrednost v obsegu 1.208,7 mio EUR⁵⁷, kar je pomenilo 2,9-odstotno povečanje glede na leto prej (2013: 0,8-odstotno). Njihov prispevek k celotni dodani vrednosti vseh gospodarskih družb se je nekoliko zmanjšal, na 6,9 %, saj je bila rast dodane vrednosti vseh družb še večja (5,1-odstotna). Med oddelki dejavnosti M se je obseg dodane vrednosti opazno zmanjšal družbam, ki se ukvarjajo s podjetniškim in poslovnim svetovanjem (M 70), za 6,4 %, in prispevajo pomemben delež k dodani vrednosti dejavnosti M. Tem družbam so se poslovni prihodki zmanjšali za 1,3 %, hkrati pa so precej povečale druge poslovne prihodke ter stroške blaga, materiala in storitev (za 10,4 % oz. za 0,8 %). Dodana vrednost se je poleg tega zmanjšala še družbam, ki se ukvarjajo z oglaševanjem in raziskovanjem trga (M 73), ter družbam, ki se ukvarjajo z drugimi strokovnimi in tehničnimi dejavnostmi (M 74), vendar prispevajo manjše deleže k dodani vrednosti dejavnosti M.

Slika 58: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2014

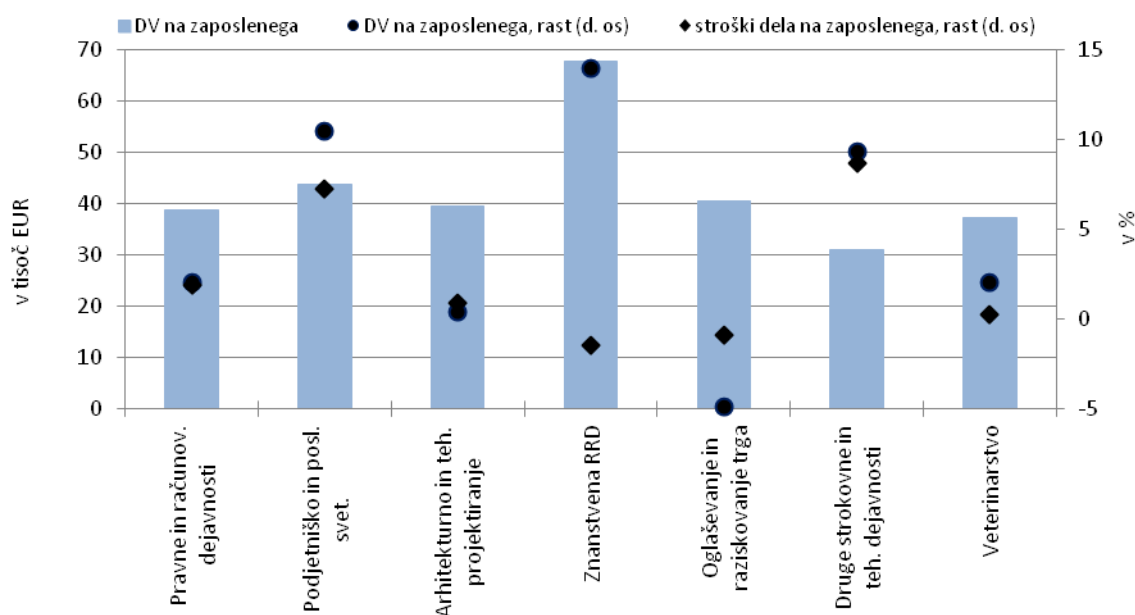
Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Produktivnost se je lani na račun manjšega števila zaposlenih povečala bolj kot dodana vrednost. Število zaposlenih v strokovno-tehničnih dejavnostih se je zmanjšalo za 2,1 %, ob hkratnem povečanju obsega dodane vrednosti (za 2,9 %) je bila rast produktivnosti 5,1-odstotna. V dejavnosti M je bilo od leta 2008 zmanjšanje števila zaposlenih zabeleženo le še leta

⁵⁷ Majhni samostojni podjetniki pa so ustvarili za 87,5 mio EUR dodane vrednosti, kar je pomenilo 2,6-odstotno rast glede na leto 2013. Pri tem se je njihov prispevek k celotni dodani vrednosti dejavnosti M ohranil na ravni predhodnega leta, na 6,8 %. Število majhnih samostojnih podjetnikov dejavnosti M kot tudi število pri njih zaposlenih sta se lani zmanjšali (za 6,9 % oz. za 3,6 %). Med vsemi dejavnostmi M ostajajo majhni samostojni podjetniki, ki se ukvarjajo s pravnimi in računovodskimi dejavnostmi (M 69), najpomembnejšitako po ustvarjeni dodani vrednosti kot tudi glede prispevka k zaposlenosti med samostojnimi podjetniki v panogi M (2014: 30,7 % oz. 40,2 %, 2013: 33,9 % oz. 42,3 %).

2012. V družbah, ki se ukvarjajo s podjetniškim in poslovnim svetovanjem (M 70) in prispevajo znaten delež k celotni zaposlenosti dejavnosti M, se je število zaposlenih najbolj zmanjšalo, kar je ob manjšem zmanjšanju dodane vrednosti prispevalo k rasti produktivnosti. V družbah, ki prispevajo največji delež k zaposlenosti dejavnosti M in se ukvarjajo z arhitekturnim in tehničnim projektiranjem, tehničnim preizkušanjem in analiziranjem (M 71), se je lani prvič v obdobju gospodarske krize število zaposlenih povečalo, za 4,9%, kar je vplivalo na zaustavitev zmanjšanja njihovega deleža v celotni zaposlenosti dejavnosti M. V obdobju 2008—2014 se je zmanjšal s 45,0% na 35,9%. Te družbe so poslovno tesno povezane z razmerami v gradbeništvu, ki so se v času gospodarske krize močno zaostriale, posledično se je vse skupaj odrazilo na zmanjševanju števila zaposlenih v družbah dejavnosti M 71, ki sicer izvajajo storitve, temelječe na znanju. Delež stroškov dela v dodani vrednosti v celotni dejavnosti M se je zmanjšal četrto leto zapored, na 65,6%, saj se je obseg dodane vrednosti povečal bolj kakor stroški dela.

Slika 59: Produktivnost (dodana vrednost na zaposlenega) in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2014

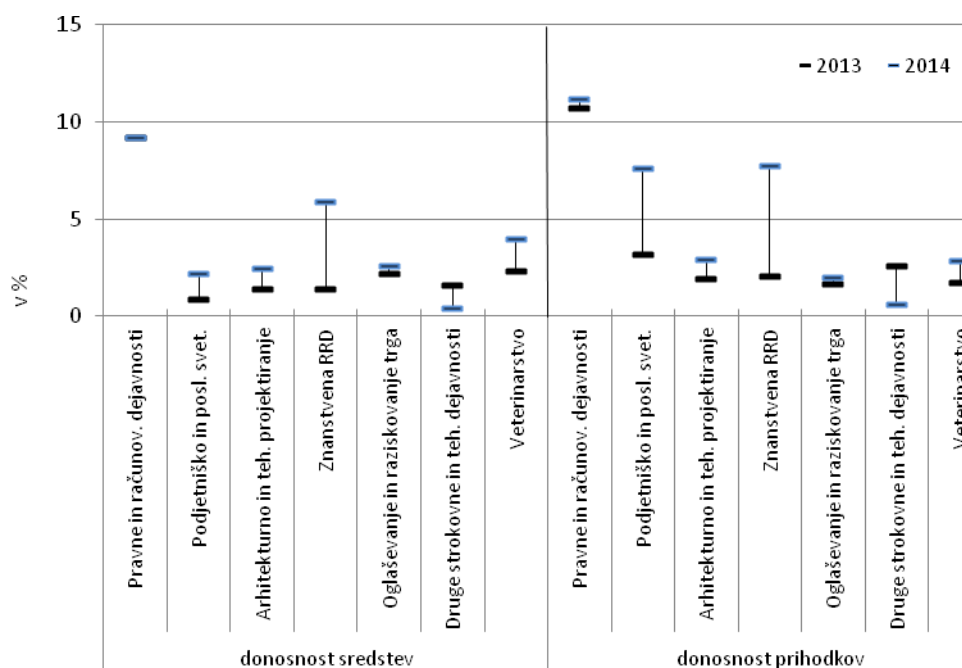

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Družbe strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti so leta 2014 občutno povečale neto čisti dobiček in tako dosegle najboljši rezultat po začetku gospodarske krize. Obračunsko obdobje so zaključile s pozitivnim poslovnim rezultatom na vseh treh ravneh poslovanja. Neto dobiček iz poslovanja družb dejavnosti M je znašal 193,6 mio EUR in se je glede na leto prej povečal za 14,4%. Izkazan je bil v vseh oddelkih, družbe, ki se ukvarjajo z znanstveno raziskovalno in razvojno dejavnostjo (M 72) ter veterinarstvom (M 75), so ga povečale najbolj, za 168,7% oz. 49,5%. Saldo drugih prihodkov in odhodkov se je povečal za četrtno in je dosegel 22,0 mio EUR. Po treh letih zmanjševanja neto izgube iz financiranja so lani družbe dejavnosti M ustvarile neto dobiček iz financiranja v vrednosti 34,8 mio EUR, k čemur so prispevale edino

družbe, ki se ukvarjajo s podjetniškim in poslovnim svetovanjem (M 70)⁵⁸. Neto čisti dobiček obračunskega obdobja je tako znašal 207,9 mio EUR in se je povečal za 78,5 % glede na leto prej. Navkljub tako visoki rasti v letu 2014 neto čisti dobiček še vedno zaostaja za ravni iz leta 2008, za četrtno, medtem ko je za prav toliko večji od ravni iz leta 2009. Pozitiven končni poslovni rezultat je bil sicer izkazan v vseh sedmih oddelkih dejavnosti M, samo v družbah, ki se ukvarjajo z drugimi strokovnimi in tehničnimi dejavnostmi (M 74), pa se je zmanjšal (za štiri petine). Zaradi precejšnjega izboljšanja končnega poslovnega rezultata se je donosnost sredstev in zlasti prihodkov občutno izboljšala v celotni dejavnosti M, prav tako pa donosnosti ostajajo pozitivne še naprej tudi v posameznih oddelkih.

Slika 60: Donosnost sredstev in prihodkov gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letih 2013 in 2014

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Gospodarnost poslovanja se je po petih letih stagnacije lani izboljšala. Ker so se poslovni prihodki povečali bolj kot poslovni odhodki (prvi za 5,2 %, drugi za 4,7 %), se je gospodarnost izboljšala z 1,050 leta 2013 na 1,055 leta 2014. Med oddelki dejavnosti M se je opazno izboljšala zgolj v družbah, ki se ukvarjajo z znanstveno raziskovalno in razvojno dejavnostjo (M 72), in so poslovne prihodke povečale za 14,6 %⁵⁹. Rast prihodkov je bila v večji meri povezana s prodajo storitev na domačem trgu, za 14,8 %, prodajo storitev na tujih trgih so povečali, za 6,3 %. Te družbe so tudi lani presegale povprečno izvozno usmerjenost dejavnosti M, za 8,1 o. t. Izvozna

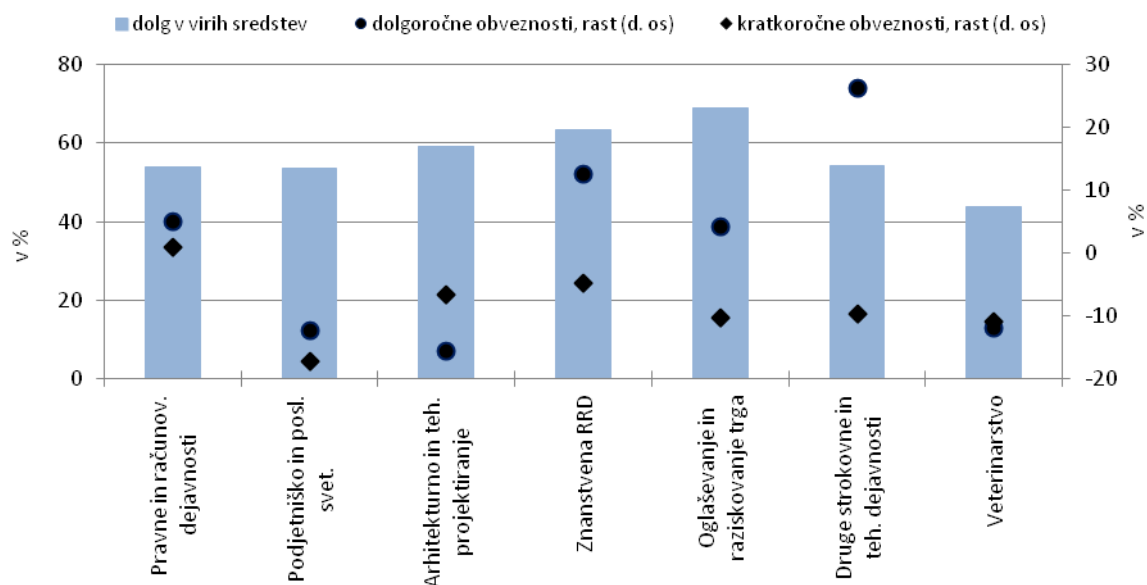
⁵⁸ Te družbe so povečale finančne prihodke skoraj za tri desetine, in sicer predvsem zaradi rasti finančnih prihodkov iz deležev. Finančni odhodki so se jim zmanjšali za desetino.

⁵⁹ V okviru znanstveno-raziskovalne dejavnosti se krepi predvsem dejavnost družb s področja naravoslovja in tehnologije.

usmerjenost dejavnosti M se vztrajno povečuje že od leta 2009, lani se je povečala še za eno o. t., na 26,3 %. Nadpovprečno izvozno usmerjenost še vedno dosegajo družbe, ki se ukvarjajo s podjetniškim in poslovnim svetovanjem (M 70) in so na tujih trgih realizirale 42,6 % čistih prihodkov od prodaje.

Zadolženost se je lani v dejavnosti M opazno zmanjšala in je bila prvič v obdobju 2008—2014 manjša kot v povprečju vseh gospodarskih družb. Znašala je 56,2 %, v oddelkih od M 71 do M 73 je bila nadpovprečna, najvišja (68,9-odstotna) pa vztraja v družbah, ki se ukvarjajo z oglaševanjem in raziskovanjem trga. Razmerje med dolgom in obveznostmi do virov sredstev dejavnosti M, ki se je sicer v obdobju 2008–2014 vztrajno zmanjševalo, je tako lani prvič postalo manjše od povprečne zadolženosti vseh gospodarskih družb, kjer je bilo 58,1-odstotno. Pospešena rast kapitala, lani še za 4,7 %, je ob precej manjših dolgoročnih in kratkoročnih obveznostih vplivala, da se je zadolženost še nadalje zmanjšala tudi lani in tako že dosegla manjšo vrednost kot pred krizo. Pri tem so se zlasti zmanjšale dolgoročne poslovne obveznosti ter kratkoročne finančne obveznosti do bank, oboje za petino. Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev se je precej okrepila, na 74,2 % oz. za 7,7 o. t., in tako dosegla največjo vrednost doslej. Ob večji vrednosti kapitala se je namreč vrednost dolgoročnih sredstev zmanjšala, za 6,2 %.

Slika 61: Zadolženost v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2014

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

5.13 DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI (N)

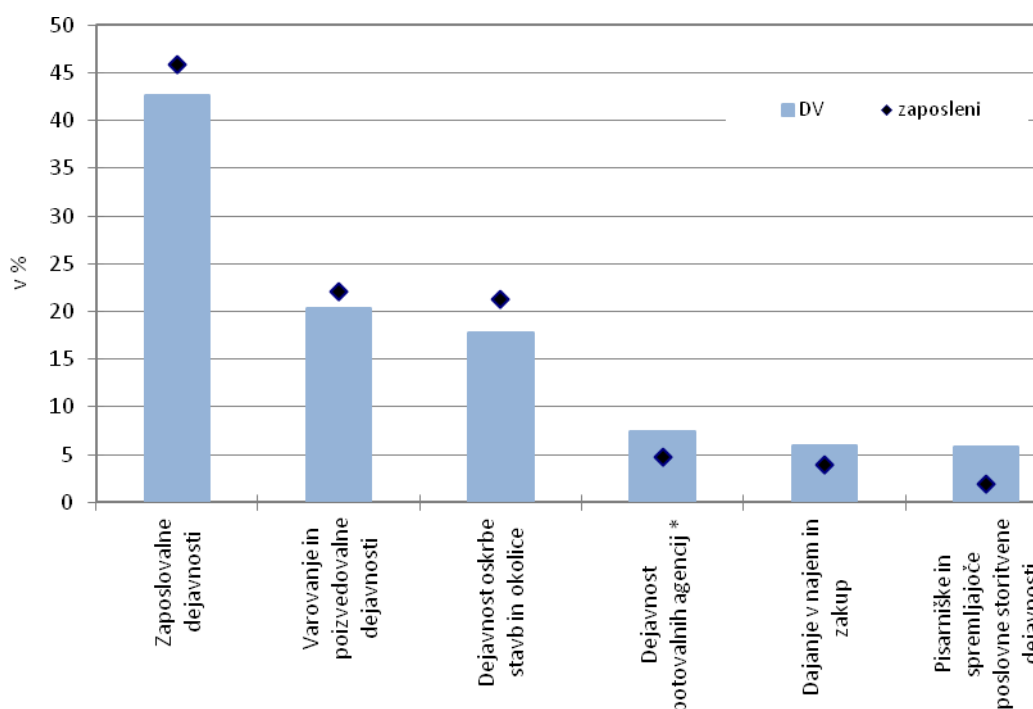
Tabela 18: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih v obdobju 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število gospodarskih družb	1.456	1.570	1.678	1.756	1.814	1.877	2.087
Število zaposlenih ¹	21.829	20.791	20.614	21.282	20.068	19.797	25.429
Delež dejavnosti v zaposlenosti vseh družb (v %)	4,3	4,3	4,5	4,7	4,6	4,6	5,9
Delež dejavnosti v dodani vrednosti vseh družb (v %)	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5	2,5	3,0
Neto ² čisti dobiček/izguba poslovnega leta (v tisoč EUR)	3.116	-6.524	-6.638	4.228	2.602	15.815	14.507
VELIKOST							
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	547	542	525	511	477	457	460
Število zaposlenih/podjetje	15,0	13,2	12,3	12,1	11,1	10,5	12,2
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI							
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	34	40	41	41	43	43	37
GOSPODARNOST							
Gospodarnost poslovanja	1,019	1,005	1,004	1,012	1,023	1,026	1,021
DONOSNOST							
Donosnost sredstev (v %)	0,4	-0,8	-0,8	0,5	0,3	1,9	1,5
Donosnost prihodkov (v %)	0,3	-0,6	-0,6	0,4	0,2	1,4	1,1
PRODUKTIVNOST							
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	18.132	18.239	19.096	19.585	20.532	20.859	20.543
STROŠKI DELA							
Stroški dela / zaposlenega (v EUR)	15.490	15.788	16.416	16.867	16.934	17.406	17.709
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	85,4	86,6	86,0	86,1	82,5	83,4	86,2
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST							
Delež dolga v virih sredstev (v %)	73,5	75,1	73,7	72,0	71,6	70,0	71,4
Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev (v %)	48,1	50,3	49,6	47,1	47,6	46,5	46,7
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	52,5	49,2	49,5	51,5	52,3	55,0	53,0
Dolgoročna pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	97,0	92,3	88,2	90,4	90,3	92,7	94,0
IZVOZNA USMERJENOST							
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	12,3	10,8	10,7	11,5	13,0	15,5	15,4
STRUKTURA SREDSTEV							
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	50,4	50,7	53,1	54,4	54,3	54,6	53,9
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	27,3	25,0	23,5	23,9	21,2	20,8	19,8

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Dodana vrednost družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti (N) se je lani na račun krepitve dejavnosti posredovanjačasne delovne sile izjemno povečala, s tem pa tudi njihov prispevek k dodani vrednosti vseh gospodarskih družb. Družbe so ustvarile dodano vrednost v obsegu 522,4 mio EUR⁶⁰, kar je pomenilo 26,5-odstotno rast glede na leto prej. Njihov prispevek k dodani vrednosti vseh gospodarskih družb se je tako povečal za 0,5 o. t. oz. na 3,0 %, kar je največ doslej. Nadpovprečno, kar za 106,7 %, so dodano vrednost povečale edino družbe, ki se ukvarjajo z zaposlovalnimi dejavnostmi (N 78)⁶¹. Delež v dodani vrednosti celotne dejavnosti N so s tem nadalje povečale za 16,5 o. t. oz. na 42,6 %, v obdobju 2008—2014 pa za 19,0 o. t. Delodajalci se zaradi teženj po večji fleksibilnosti v negotovih gospodarskih razmerah namreč v večji meri kot pred začetkom krize odločajo za najem delavcev preko sklenjenih delovnih pogodb z zaposlovalnimi agencijami, kar je pogojeno s spremembami na trgu dela.

Slika 62: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2014

Vir: Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

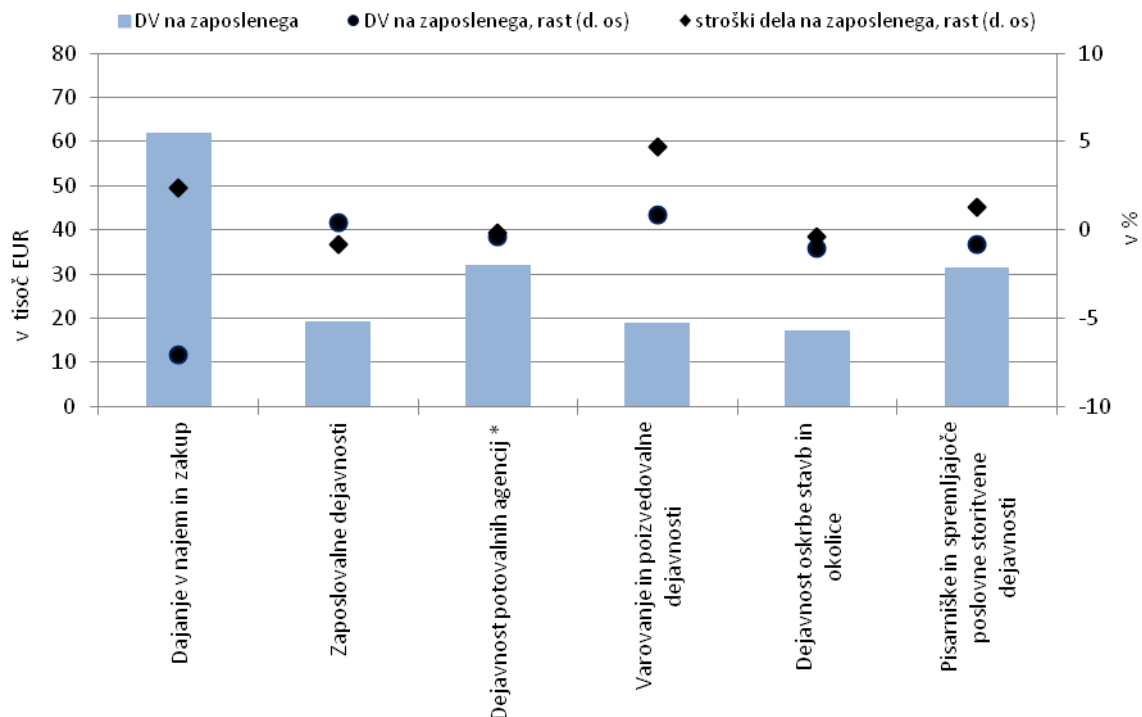
Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

⁶⁰ Majhni samostojni podjetniki so ustvarili za 36,9 mio EUR dodane vrednosti, ki se je glede na leto 2013 povečala za 34,5 %, s tem se je njihov prispevek k celotni dodani vrednosti dejavnosti N povečal na 6,6 % (2013: 6,2 %). Pri tem se je število zaposlenih pri samostojnih podjetnikih v dejavnosti N povečalo za 43,7 %, število poslovnih subjektov pa se je zmanjšalo za 0,9 %. Med vsemi dejavnostmi N ostajajo majhni samostojni podjetniki, ki se ukvarjajo z dejavnostjo oskrbe stavb in okolice (N 81), najpomembnejši tako po ustvarjeni dodani vrednosti kot tudi glede prispevka k zaposlenosti med samostojnimi podjetniki v panogi N (2014: 51,8 % oz. 55,6 %, 2012: 63,1 % oz. 75,3 %).

⁶¹ Gospodarske družbe, ki se ukvarjajo s posredovanjemčasne delovne sile (N 78.2) so povečale dodano vrednost za 123,1 %, kar je hkrati pomenilo, da so prispevale kar 95,9 % k dodani vrednosti vseh zaposlovalnih dejavnosti (N 78). Leta 2013 je bil njihov prispevek za 7 o. t. manjši.

Produktivnost dela se je ob večji rasti števila zaposlenih v primerjavi z dodano vrednostjo lani prvič v analiziranem obdobju nekoliko zmanjšala. Število zaposlenih se je lani povečalo kar za 28,5 %, predvsem zaradi rasti v družbah, ki se ukvarjajo z zaposlovalnimi dejavnostmi (N 78) ter družbah, ki se ukvarjajo z dejavnostjo najema in zakupa (N 77). V prvih se je število zaposlenih povečalo za 105,9 %, s tem se je povečal tudi njihov delež v zaposlenosti dejavnosti N, na 45,9 %, v drugih pa za 21,2 %, vendar se njihov delež v zaposlenosti dejavnosti N ni spremenil (1,9 %). Število zaposlenih se je opazno zmanjšalo zgolj v družbah, ki se ukvarjajo z varovanjem in poizvedovalnimi dejavnostmi (N 80). Produktivnost dela družb dejavnosti N, ki je merjena kot razmerje med dodano vrednostjo in številom zaposlenih, je tako dosegla 20.543 EUR in se je zaradi večje rasti števila zaposlenih od rasti dodane vrednosti zmanjšala za 1,5 %.

Slika 63: Produktivnost (dodana vrednost na zaposlenega) in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2014

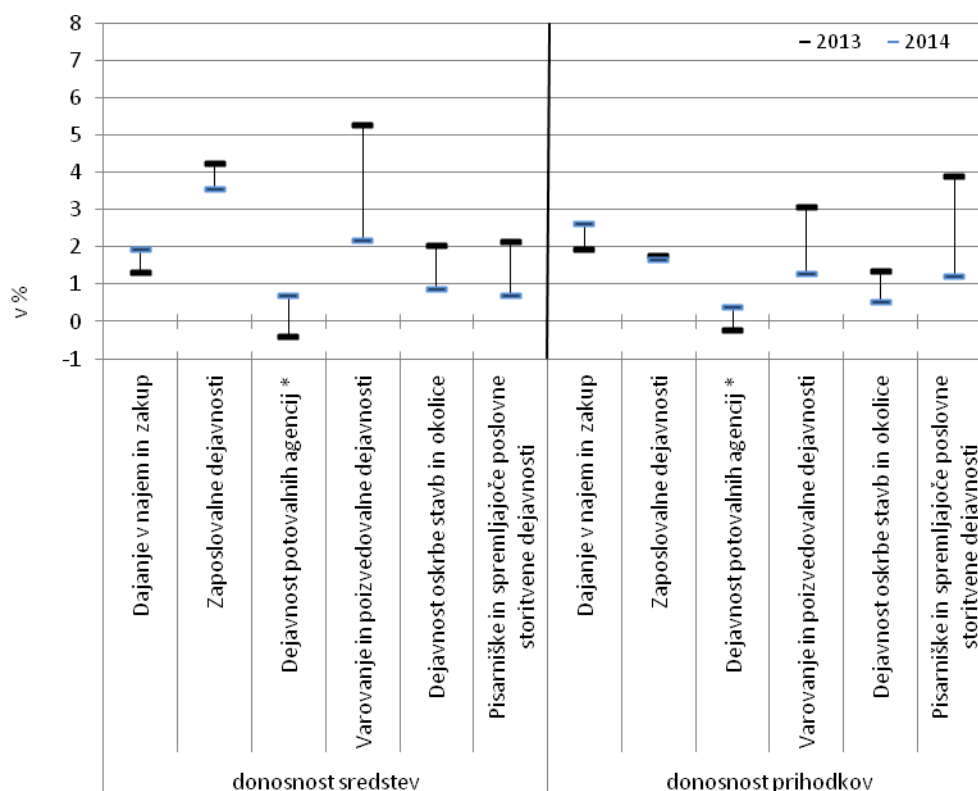
Vir: Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

Poslovni rezultat družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti ob precejšnjem povečanju dejavnosti zaposlovalnih agencij med krizo precej presega vrednost iz leta 2008. Družbe raznovrstnih poslovnih dejavnosti so obračunsko obdobje zaključile s pozitivnim poslovnim rezultatom na dveh ravneh delovanja (iz poslovanja in drugega delovanja), iz financiranja pa so ustvarile izgubo, vendar je bila manjša kot pred letom. Po izjemnem zmanjšanju izgube iz financiranja v letu 2013, ko se je prepolovila, se je lani zmanjšala še za 3,0 % in dosegla 8,5 mio EUR. Izkazana je bila v vseh šestih oddelkih dejavnosti N, v družbah, ki opravljajo dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti (N 79) pa je bila

zopet največja. Neto dobiček iz poslovanja je znašal 25,8 mio EUR in se je zmanjšal za 4,6 %. Četudi je bil izkazan v vseh oddelkih, se je v treh (N 80 – N 82) zmanjšal. V družbah, ki se ukvarjajo z zaposlovalnimi dejavnostmi (N 78), pa se je povečal kar za 130,6 % (na 8,5 mio EUR). Saldo drugih prihodkov in odhodkov se je ohranil na ravni iz predhodnega leta in je znašal 2,5 mio EUR. Pri tem je bil samo v družbah, ki se ukvarjajo s pisarniškimi in spremljajočimi poslovnimi storitvenimi dejavnostmi (N 82), izkazan presežek odhodkov nad prihodki. Neto čisti dobiček je znašal 14,5 mio EUR in se je glede na leto prej zmanjšal skoraj za desetino. To pa še vedno pomeni, da je bil glede na leto 2008 4,6-krat večji. Med oddelki dejavnosti N se je najbolj povečal v družbah, ki se ukvarjajo z zaposlovalnimi dejavnostmi (N 78), kar za 90,2 %, v oddelkih od N 80 do N 82 pa se je zmanjšal za 60 % in več. Donosnosti sredstev in prihodkov sta se sicer poslabšali, vendar ostajata pozitivni.

Slika 64: Donosnost sredstev in prihodkov gospodarskih družb drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letih 2013 in 2014

Vir: Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

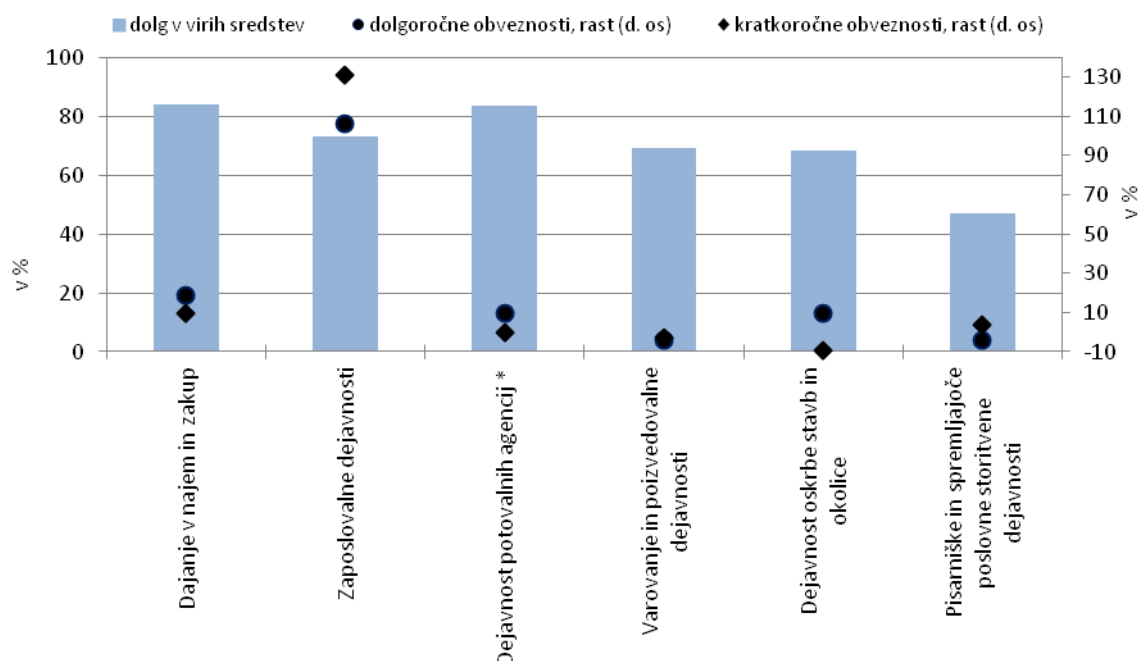
Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

Po vztrajnem izboljševanju v letih 2011—2013 se je gospodarnosti poslovanja lani poslabšala. Ker je bila rast poslovnih odhodkov nekoliko višja od rasti prihodkov, prva 19,0-odstotna oz. druga 18,4-odstotna, se je gospodarnost poslovanja nekoliko poslabšala in dosegla 1,021 (2013: 1,026). Med oddelki dejavnosti N se je gospodarnost podobno intenzivno poslabšala v družbah, ki izvajajo varovanje in poizvedovalne dejavnosti (N 80), dejavnost oskrbe stavb in okolice (N 81) ter pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti (N 82), in sicer zaradi večje rasti poslovnih odhodkov. Izvozna usmerjenost dejavnosti N se je lani ohranila

na ravni predhodnega leta, 15,4-odstotna, v družbah, ki opravljajo dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti (N 79) pa je ostala najvišja, 28,3-odstotna. Te družbe so lani prvič v obdobju 2008—2014 povečale predvsem prihodke od prodaje storitev na domačem trgu, medtem ko so jih prej zlasti na tujih trgih.

Zadolženost družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti še naprej vztraja na precej visoki ravni in presega povprečno zadolženost vseh gospodarskih družb. Razmerje med dolgom in obveznostmi do virov sredstev se je lani po petih letih postopnega zmanjševanja še nekoliko okrepilo, za 1,4 o. t. oz na 71,4 %, in tako ostaja eno izmed največjih med vsemi dejavnostmi od A do N. Povprečno zadolženost vseh gospodarskih družb še naprej presega za več kot 10 o. t. Pri tem so se na eni strani za več kot desetino povečale tako dolgoročne kot kratkoročne obveznosti, na drugi strani se je za pol manj povečala vrednost kapitala ter za več kot desetino tudi obveznosti do virov sredstev. Kljub temu zadolženost dejavnosti N še vedno zaostaja za ravnijo pred začetkom gospodarske krize (2008: 73,5 %). Najvišja zadolženost ostaja v družbah, ki se ukvarjajo z dejavnostjo najema in zakupa (N 77), 83,7-odstotna. Ker se je vrednost dolgoročnih sredstev (za 10,5 %) povečala bolj kakor vrednost kapitala (za 6,7 %), se je lani kapitalaska pokritost teh sredstev zmanjšala, na 53,0 %, in tako dosegla podobno raven kot pred začetkom gospodarske krize (2008: 52,5 %).

Slika 65: Zadolženost v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2014

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

6 ZAKLJUČKI

Poslovni rezultat **gospodarskih družb** se je po močnem poslabšanju med krizo v letu 2014 precej izboljšal, neto čisti dobiček je bil podoben kot v prvih letih prejšnjega desetletja in skoraj štirikrat nižji od izjemno visoke ravni pred začetkom krize (2007). Neto dobiček iz poslovanja, ki je po močnem padcu leta 2009 v naslednjih letih le skromno okrevail, se je lani povečal za petino, od predkrizne ravni pa je bil za približno četrtno nižji. Pozitivna gibanja so tako kot že nekaj predhodnih let izhajala predvsem iz poslovanja menjalnega sektorja. Lani so se prvič od začetka krize poleg izvoznih prihodkov povečali tudi prihodki na domačem trgu. Stroškovni pritiski (stroški dela na enoto proizvoda, pogoji menjave), ki so v prvih letih krize poleg nizkega povpraševanja negativno vplivali na dobičkonosnost družb, so se nadalje zmanjšali. Izguba iz financiranja, ki se je pojavila z začetkom krize, kljub zmanjšanju v zadnjih letih ostaja visoka. Med odhodki so se v zadnjih letih najbolj zmanjšali odhodki iz bančnih posojil, kar kaže na intenziven proces razdolževanja družb. Razmerje med dolgom in sredstvi (kazalnik zadolženosti) gospodarskih družb se je lani znižalo na 58 % in je bilo za 7 odstotnih točk nižje od vrha v letu 2008. Lani so se prvič nekoliko zvišali tudi finančni prihodki, ki so se od začetka krize zaradi zmanjšanja vrednosti delnic, deležev in drugih finančnih naložb zmanjševali.

Gospodarske družbe **primarnih dejavnosti** (A – kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo) so poslovni rezultat v letu 2014 v povprečju precej poslabšale, družbe **živilske predelovalnih dejavnosti** (C 10 in 11 – proizvodnja živil in pijač) pa izboljšale. V *družbah primarnih dejavnosti* so zaposlenost po daljšem obdobju zniževanja nekoliko zvišali in z višjo produktivnostjo ustvarili eno višjih dodanih vrednosti doslej. Iz poslovanja so poslovno leto zaključili z višjim dobičkom kot leto prej, vendar pa je bil kljub temu zaradi višje izgube iz financiranja skupni poslovni rezultat najslabši v zadnjih nekaj letih. Negativni rezultat so prikazale družbe iz oddelkov kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve ter ribištvo, družbe iz oddelka gozdarstvo pa so nasprotno prikazale neto dobiček, ki je bil precej višji kot v letu prej. Tudi v *družbah živilsko predelovalne dejavnosti* so dodano vrednost zvišali, kar je bilo ob približno enaki zaposlenosti doseženo z večjo produktivnostjo dela. Poslovno leto pa so po treh letih izgube zaključili s pozitivnim izidom, ki je bil v opazovanem obdobju zadnjih sedmih let najvišji. Izboljšanje je ob povečanem izvozu rezultat za četrtno večjega dobička na ravni poslovanja in prepолоvljene izgube na ravni financiranja. Dobiček so prikazale tako družbe v proizvodnji živil, kot tudi družbe v proizvodnji pijač.

Dodana vrednost gospodarskih družb **rudarstva (B)** se v daljšem obdobju povečini znižuje zaradi krčenja dejavnosti premogovništva, v letu 2014 pa se je z oživljanjem aktivnosti v gradbeništvu povečala zaradi močne rasti v neenergetskem delu rudarstva. Izjemno visoka izguba iz leta 2013, se je v letu 2014 zmanjšala, predvsem zaradi ponovno zelo dobrih poslovnih rezultatov v dejavnostih pridobivanja kamna ter pridobivanja gramozov, peska in glin. Da izguba v rudarstvu vendarle ostaja velika, v zadnjih dveh letih lahko pripišemo slabemu poslovanju zlasti v dejavnosti pridobivanja lignita. To je bilo deloma posledica manjšega

povpraševanja po premogu, ki ga je doma povzročila obilica hidroenergije in stagniranje porabe elektrike ter njena nizka cena na evropskem trgu, ki je omejila možnosti izvoza dražje elektrike termoelektrarn, deloma pa so ga povzročile tehnične težave pri sami proizvodnji lignita. Že nekaj let k slabšemu poslovanju rudarstva v manjši meri prispeva tudi izguba v dejavnosti storitve za pridobivanje nafte in zemeljskega plina, kjer stroški zaenkrat še presegajo prihodke.

Družbe **predelovalnih dejavnosti (C)** so leta 2014 precej povečale neto čisti dobiček, ki je presegel raven ob začetku krize leta 2008. Drugo leto zapored se je povečal neto dobiček iz poslovanja, ki je bil prav tako večji kot leta 2008. Po dveh letih stagnacije se je nadaljevala rast izvoznih prihodkov, povečali pa so se tudi prihodki na domačem trgu, na katerem so v predhodnih dveh letih upadali. Ob višji rasti prodaje v tujini kot doma se je delež izvoznih v skupnih prihodkih od prodaje po letu 2008 zvišal na najvišjo raven doslej. V zadnjih letih so bila gibanja ugodna tudi na strani stroškov. Močno se je zmanjšal delež stroškov dela v dodani vrednosti, zlasti pod vplivom zmanjšanja cen na svetovnih surovinskih trgih pa se je znižala tudi obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški blaga, materiala in energije. Lani se je precej zmanjšala tudi neto finančna izguba, ki je v predhodnem letu dosegla najvišjo vrednost v času krize. Zadolženost predelovalnih družb je nižja kakor v povprečni gospodarski družbi in se zadnja leta zmanjšuje, lani kar za 2 o. t., od vrha v letu 2008 pa je bila nižja za več kot 4 o. t. V strukturi predelovalnih dejavnosti še naprej upada delež nizko tehnološko zahtevnih panog, najbolj tekstilne industrije, povečuje pa se pomen srednje nizko tehnološko zahtevnih, zlasti kovinske industrije. Delež tehnološko zahtevnejših panog, ki sicer predstavljajo največji delež v strukturi predelovalnih dejavnosti, pa se v zadnjih dveh letih ne povečuje več.

V gospodarskih družbah **oskrbe z elektriko, plinom in paro (D)** se je po večletni rasti v letu 2014 dodana vrednost znižala, zlasti zaradi upada v dejavnosti proizvodnje termoelektrarn in pri trgovanju z električno energijo. Obe dejavnosti sta vplivali tudi na znižanje neto čistega dobička v dejavnosti D. Kljub znižanju dobiček v trgovalni dejavnosti z elektriko ostaja visok, v dejavnosti termoelektrarn pa se je izguba precej povečala, tokrat je bila še posebej velika v Termoelektrarni Šoštanj. Ocenjujemo, da so omenjena negativna gibanja predvsem posledica nizkih cen električne energije na evropskem trgu ter zato manjšega povpraševanja po relativno dražji elektriki iz termoelektrarn, v manjšem delu pa tudi tudi investicije v TEŠ VI. Med manjšimi dejavnostmi se je pozitiven poslovni rezultat lani precej poslabšal v dejavnosti oskrbe s paro in vročo vodo, ki ga deloma prav tako lahko povežemo z nizkimi cenami plina in elektrike, predvsem pa z visokimi temperaturami v ogrevalni sezoni.

Gospodarske družbe v dejavnosti **oskrbe z vodo, ravnanja z odplakami in odpadki ter saniranja okolja (E)** so v letu 2014 zaposlenost prvič v opazovanem obdobju znižale, z višjo produktivnostjo pa dodano vrednost ohranile približno na ravni iz leta prej. Poslovno leto so zaključile z najvišjim pozitivnim izidom v zadnjih sedmih letih. V primerjavi z letom prej so prikazale precej višji pozitiven rezultat na ravni osnovnega poslovanja, na ravni financiranja približno enako izgubo, na ravni izrednih dogodkov pa so dobiček znižale. V strukturi so

ponovno pozitivno poslovale vse skupine družb, razen ene, največji dobiček pa so izkazale družbe iz ravnanja z odplakami.

V **gradbeništvu (F)** se je v letu 2014 aktivnost močno okrepila, poslovni rezultat pa se je poslabšal. To je bilo predvsem posledica večjih prevrednotenj zalog v dveh družbah, tekoče poslovanje pa je bilo pozitivno. Povečanje prihodkov je bilo povezano z okrepljenimi investicijami države, kar je vidno tudi v različni dinamiki rasti prihodkov po različnih oddelkih gradbeništva. Prihodki so se tako močno povečali v oddelku *gradnja inženirskih objektov*, še naprej pa so se znižali v oddelku *gradnja stavb*. V oddelku *specializirana gradbena dela*, kjer podjetja pogosto nastopajo kot podizvajalci podjetij v drugih dveh oddelkih, pa so se zmerno okrepili. Po petih letih zniževanja se je lani povečala tudi zaposlenost v gradbenih družbah, hkrati se je zvišala tudi produktivnost. Razdolževanje gradbenih družb (predvsem do bank) se je lani nadaljevalo, a je kljub nižji absolutni vrednosti dolga zaradi padca vrednosti kapitala njegov delež v virih sredstev porasel.

Gospodarske družbe **trgovine ter vzdrževanja in popravil motornih vozil (G)** so po neto čisti izgubi v preteklem letu v letu 2014 poslovale z neto čistim dobičkom. Izboljšanje rezultatov je bilo posledica prepolovljene neto izgube iz financiranja, precej, za četrtnino, pa se je ob večji gospodarski aktivnosti in nekoliko večji potrošnji gospodinjev povečal tudi dobiček iz poslovanja. Boljše kot v letu prej so poslovale družbe vseh treh oddelkov. Družbe trgovine na debelo, ki so poslovno leto 2013 zaključile z neto čisto izgubo, so ob skorajšnji prepolovitvi izgube iz financiranja, povezani tudi s stečajem večje družbe, in visokem povečanju dobička iz poslovanja, v letu 2014 ponovno poslovale z neto čistim dobičkom. Več kot polovico višji neto dobiček so ustvarile tudi družbe trgovine na drobno, vendar le zaradi nižje izgube iz financiranja, dobiček iz poslovanja pa se je ob sicer večji prodaji nekoliko zmanjšal. Na to je vplivalo nadaljnje znižanje pribitka predvsem v družbah, ki se ukvarjajo s prodajo na drobno pretežno živilskih proizvodov (diskonti, hipermarketi, marketi...), medtem ko se je dobiček iz poslovanja družb, ki pretežno prodajajo trajno ali poltrajno blago precej povečal. Ob večji prodaji novih avtov so svoje rezultate izboljšale tudi družbe trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili.

Gospodarske družbe **prometa in skladiščenja (H)** so, po močnem izboljšanju poslovanja v letih 2010 in 2012, neto čisti dobiček zmerno povečevale tudi zadnji dve leti. K njegovi rasti je v manjši meri prispevalo znižanje neto izgube iz financiranja, bolj pa povečanje neto dobička iz poslovanja. Poslovni rezultat so najbolj izboljšali v spremljajočih storitvenih dejavnostih v kopenskem prometu, v poštni in kurirski dejavnosti, v dejavnosti prekladanja ter v cestnem tovornem prometu, močno pa so ga lani poslabšali v dejavnosti skladiščenja, zlasti v delu, ki se nanaša na blagovne rezerve. Največji neto čisti dobiček so v okviru dejavnosti H dosegli v spremljajočih storitvenih dejavnostih v kopenskem prometu, v cestnem blagovnem prometu in v dejavnosti pretovarjanja, medtem ko so v dejavnosti skladiščenja poslovali z veliko izgubo. Dejavnost skladiščenja je bila v okviru prometa in skladiščenja praktično edina s pomembno izgubo, saj sta nekaj izgube zabeležili le še dve manjši dejavnosti (obratovanje žičnic in pomorski potniški promet).

Poslovanje **gostinskih družb (I)** se je po enoletnem izboljšanju leta 2014 ponovno precej poslabšalo. Z višjo neto čisto izgubo so leto 2014 zaključile družbe obeh oddelkov gostinstva. Ta je bila pri družbah nastanitvenih dejavnosti posledica tako višje neto izgube iz poslovanja kot tudi iz financiranja. Na to so poleg manjših prihodkov ob podobnem številu prenočitev v hotelih in podobnih objektih kot v letu prej, vplivali tudi visoki odpisi vrednosti, povečani finančni odhodki zaradi oslabitev in zmanjšani finančni prihodki. Višja neto čista izguba družb, ki strežejo jedi in pijačo, pa je bila posledica višje izgube iz financiranja, medtem ko se je neto izguba iz poslovanja po dveh letih lani prevesila v dobiček. Boljši rezultati iz poslovanja tako gospodarskih družb kot tudi majhnih podjetnikov, ki strežejo jedi in pijačo so bili posledica višjih prihodkov od prodaje, povezanih z lanskim sicer skromnim okrevanjem zasebne potrošnje in večjim obiskom tujih turistov, pa tudi z učinki boja proti sivi ekonomiji.

Gospodarske družbe, ki izvajajo **informacijske in komunikacijske dejavnosti (J)**, so tudi v letu 2014 ustvarile manjši obseg dodane vrednosti, zaradi česar se je zmanjšal njihov delež v dodani vrednosti vseh gospodarskih družb. Produktivnost dela se je zmanjšala podobno kot dodana vrednost, saj je zaposlenost stagnerala. Gospodarske družbe informacijskih in komunikacijskih dejavnosti so tudi v letu 2014 ustvarile neto čisti dobiček, vendar je ostal približno na ravni predhodnega leta in je bil nižji kot pred začetkom krize. Gospodarnost poslovanja se je poslabšala drugo leto zapored. Zadolženost družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti se je po dveh letih zmanjševanja lani okrepila.

Nepremičninski trg se je v letih pred gospodarsko krizo, ko je povpraševanje po različnih vrstah nepremičnin presegalo ponudbo, razcvetel in dosegal visoke dobičke, z gospodarsko krizo pa se je poslovanje **nepremičninskih družb (L)** močno poslabšalo. Tako so nepremičninske družbe po precejšnjem poslabšanju (sicer pozitivnega) poslovnega rezultata že v letu 2009, leto 2010 zaključile z neto čisto izgubo, ki se je v naslednjih letih še povečala, v letu 2014 pa več kot podvojila. Čeprav se je lani trgovanje na nepremičninskem trgu po nekajletnem padanju izboljšalo in so se poslovni prihodki povečali, so se zaradi nižjih cen povečali tudi odpisi vrednosti, povezani z manjšo vrednostjo nepremičnin, ki jih imajo družbe v lasti. Neto izguba iz poslovanja se je tako lani močno povečala. Ob nadaljnji rasti finančnih odhodkov zaradi oslabitev in odpisov finančnih naložb pa se je izraziteje povišala tudi neto finančna izguba.

Obseg dodane vrednosti gospodarskih družb **strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (M)** se je lani še nadalje okrepil, potem ko je na začetku gospodarske krize močno zanihal navzdol. Produktivnost se je na račun manjšega števila zaposlenih povečala bolj kot dodana vrednost. Pri tem je bilo zmanjšanje števila zaposlenih v celotnem obdobju 2008–2014 zabeleženo le še v letu 2012. Družbe strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti so lani občutno povečale neto čisti dobiček in tako dosegle najboljši rezultat po začetku gospodarske krize. Obračunsko obdobje so zaključile s pozitivnim poslovnim rezultatom na vseh treh ravneh poslovanja, neto čisti dobiček pa je bil dosežen v vseh oddelkih dejavnosti M. Gospodarnost poslovanja se je po petih letih stagnacije lani izboljšala. Povprečna zadolženost v dejavnosti M

se je opazno zmanjšala in je bila lani prvič v obdobju 2008—2014 manjša kot v povprečju vseh gospodarskih družb.

Dodana vrednost družb **raznovrstnih poslovnih dejavnosti (N)** se je lani na račun krepitve dejavnosti posredovanjačasne delovne sile izjemno povečala, s tem pa tudi njihov prispevek k dodani vrednosti vseh gospodarskih družb. Pred tem je bil namreč vrsto let nespremenjen. Produktivnost dela se je ob večji rasti števila zaposlenih v primerjavi z dodano vrednostjo lani prvič v obdobju 2008—2014 nekoliko zmanjšala. Za družbe dejavnosti N je bilo namreč zmanjševanje števila zaposlenih stalnica za celotno obdobje 2008–2013, z izjemo let 2011 in 2014. Ob precejšnjem povečanju dejavnosti zaposlovalnih agencij med krizo poslovni rezultat družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti precej presega vrednost iz leta 2008. Družbe so obračunsko obdobje zaključile s pozitivnim poslovnim rezultatom, vendar pa je bil nekoliko manjši kot pred letom. Po vztrajnem izboljševanju v letih 2011–2013 se je gospodarnost poslovanja lani poslabšala. Zadolženost družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti še naprej vztraja na precej visoki ravni in presega povprečno zadolženost vseh gospodarskih družb.

7 SEZNAM LITERATURE IN VIROV

1. Boj proti sivi ekonomiji dvignil prihodke iz naslova DDV za 96 milijonov evrov. (2014). Ljubljana. Pridobljeno na <http://www.protisiviekonomiji.si/novica/article/46974/>.
2. Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji. (2015). Ljubljana: AJPES.
3. Kmet Zupančič in drugi. (2010). Poslovanje gospodarskih družb v letu 2009 – pregled po dejavnostih. Delovni zvezki UMAR, št. 5/2010 let. XIX. Ljubljana: UMAR.
4. Letno poročilo poslovnega sistema Mercator d.d. za leto 2012. (2013). Ljubljana: Mercator. Pridobljeno na: <http://www.mercator.si>.
5. Letno poročilo poslovnega sistema Mercator d.d. za leto 2014. (2015). Ljubljana: Mercator. Pridobljeno na: <http://www.mercator.si>.
6. Letno poročilo skupine Petrol in družbe Petrol d.d. za leto 2014. (2015). Ljubljana: Petrol. Pridobljeno na: <http://www.petrol.si>.
7. Letno poročilo 2014. Skupina Telekom Slovenije in Telekom Slovenije d. d. (2015). Ljubljana: Telekom Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.telekom.si>.
8. Nacionalni interoperabilnostni okvir – Prvič registrirana vozila po mesecih. (2014). Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve. Pridobljeno na <http://nio.gov.si/nio/data/>.
9. Si – Stat podatkovni portal – Ekonomsko področje – Nacionalni računi. (2015). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na <http://www.stat.si/>.
10. Si – Stat podatkovni portal – Ekonomsko področje – Cene. (2014). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
11. SI-Stat podatkovni portal – Ekonomsko področje – Turizem. (2015). Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
12. Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida za gospodarske družbe in samostojne podjetnike. (različna leta). Ljubljana: AJPES.

8 PRILOGA: OPREDELITEV KAZALNIKOV, UPORABLJENIH V ANALIZI POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB

KAZALNIKA VELIKOSTI

Sredstva na podjetje

001/število podjetij

Število zaposlenih na podjetje

188/število podjetij

KAZALNIK OPREMLJENOSTI DELA S SREDSTVI

Povprečna* sredstva na zaposlenega

$((001_1 + 001_0)/2)/188$

KAZALNIK GOSPODARNOSTI

Gospodarnost poslovanja = poslovni prihodki/poslovni odhodki

(126/127)

KAZALNIKI DONOSNOSTI

Donosnost sredstev = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/povprečna* sredstva

$(186-187)/((001_1 + 001_0)/2)$

Donosnost prihodkov = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/celotni prihodki

$(186-187)/(126 + 153 + 178)$

Donosnost kapitala = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/povprečni* kapital

$(186-187)/((056_1 + 056_0)/2)$

KAZALNIK PRODUKTIVNOSTI

Dodana vrednost na zaposlenega

$(126-128-148)/188$

KAZALNIKA STROŠKOV DELA

Stroški dela na zaposlenega

(139/188)

Delež stroškov dela v dodani vrednosti

(139/(126–128–148))

KAZALNIKI FINANCIRANJA IN PLAČILNE SPOSOBNOSTI

Delež dolga (kratkoročne in dolgoročne finančne ter poslovne obveznosti, rezervacije in pasivne časovne razmejitev) ***v virih sredstev***

((072 + 075 + 085 + 095)/055)

Delež kratkoročnih obveznosti (s pasivnimi časovnimi razmejitvami) ***v virih sredstev***

((085 + 095)/055)

Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev

(056/002)

Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog

(056 + 072 + 075)/(002 + 034)

KAZALNIK IZVOZNE USMERJENOSTI

Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje

(115 + 118)/110

KAZALNIKA STRUKTURE SREDSTEV

Delež dolgoročnih sredstev v sredstvih

(002/001)

Delež proizvodjalnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih

((013 + 014)/002)

Opombi: Številke v formulah pomenijo ustrezno šifro AOP. * Pri izračunu povprečne vrednosti sredstev in kapitala se upošteva podatek o vrednosti sredstev/kapitala ob koncu tekočega in ob koncu preteklega leta za družbe, ki so poslovale v tekočem letu.